

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Democratie in kinderschoenen : twee referenda: Nederlanders stemmen over hun eerste grondwet, 1797-1798

Jong, J. de

Citation

Jong, J. de. (2018, November 21). *Democratie in kinderschoenen : twee referenda: Nederlanders stemmen over hun eerste grondwet, 1797-1798*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/67081>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/67081>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/67081> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Jong, J. de

Title: Democratie in kinderschoenen : twee referenda: Nederlanders stemmen over hun eerste grondwet, 1797-1798

Issue Date: 2018-11-21

CURRICULUM VITAE

Jos de Jong (Dongen, 10 april 1954) bezocht de John F. Kennedy HBS in Dongen en deed in 1971 eindexamen HBS A. Vervolgens behaalde hij in 1974 het diploma als volledig bevoegd onderwijzer aan de Pedagogische Academie Gerardus Majella, eveneens in Dongen.

Na een aantal jaren in het onderwijs te hebben gewerkt, maakte hij de overstap naar het archiefwezen. In 1981 behaalde hij het diploma voor middelbaar archiefambtenaar. Hij werkte een aantal jaren als archivaris op het Algemeen Rijksarchief (het huidige Nationaal Archief) in Den Haag. In 1990 maakte hij een overstap naar het toenmalige ministerie van Welzijn Volksgezondheid en Cultuur (WVC) als leidinggevende in de sector Informatievoorziening en informatiebeheer. Vervolgens was hij in de periode 1996-1999 projectleider voor de bewerking van de historische archieven van de Nederlandse Spoorwegen (NS). Na een korte periode als adviseur op het Nationaal Archief te hebben gewerkt, maakte hij in 2001 de overstap naar adviesbureau Koenen en Baak (KBP) in Voorburg/Den Haag.

In de periode 2000-2007 studeerde hij politicologie aan de Universiteit Leiden, Campus Den Haag, dat hij afsloot met een doctoraal examen. Vanaf 2008 was hij als zogenoemde buitenpromovendus verbonden aan de Universiteit Leiden.

Sinds 2003 is hij gemeentearchivaris van Venlo.

DANKWOORD

Promoveren is omzien. Eerst en vooral naar de afgelopen tien jaar, die nodig bleken te zijn om dit proefschrift te schrijven. Zonder het geduld en de aanmoedigingen van Joop van Holsteijn en Joop van den Berg was dit nooit gelukt. Beiden waren en bleven overtuigd van het bijzondere karakter van mijn project. In de laatste etappe hebben de leden van de leescommissie, Ruud Koole, Erik Ketelaar, Niek van Sas, Galen Irwin en Joris Oddens het manuscript voorzien van gedetailleerd en waardevol commentaar.

Onderzoek doen is ontspanning, maar schrijven is vooral inspanning, ‘hard labour’ om een Vlaamse uitdrukking te gebruiken. Zonder de niet aflatende hulp en steun van Jenny M. Ytsma, tevens mijn paranymf, zouden trouwens geen leesbare teksten op tafel zijn gekomen.

Soms waren grote en kleine duwtjes in de rug nodig om verder te kunnen. In willekeurige volgorde. Pastor Brand, (oud-)archivaris van het bisdom Breda, gaf toestemming om het archief van het bisdom te raadplegen. Jacques Schoeber, (oud-) medewerker Onderzoek en Statistiek bij de gemeente Venlo, hielp bij het verwerken van gegevens en het maken van statistische berekeningen in SPSS en voorzag de hoofdstukken 6, 7 en 8 van commentaar. Peter Ekamper van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) stelde de software van een basisontwerp van een kaart van de Bataafse Republiek ter beschikking. Frank Stege, informatiemanager bij de gemeente Venlo, tevens één van de bijzondere ICT-ers die begrijpt wat archivariissen drijft, verschaftte faciliteiten die het mogelijk maakten dit proefschrift met kaartbeelden te verrijken. Galen Irwin stelde bij de bespreking van mijn doctoraalscriptie in 2007 de eenvoudige vraag wat er eigenlijk met die ene soldaat was gebeurd, die op 23 april 1798 op het Malieveld in Den Haag in het openbaar een neestem had uitgebracht: ontslagen, in de gevangenis geworpen, of gefusilleerd? Ik had er nooit bij stilgestaan. De vraag vormde echter een stimulans om onderzoek te doen in de archieven van landmacht en marine, waardoor ik terecht kwam in scheepsjournalen met erg mooie gegevens over de stemming op de vloot. In hoofdstuk 5 wordt daarvan verslag gedaan.

Enkele mensen in mijn omgeving begrijpen dat het schrijven van een proefschrift intellectuele topsport is. Maar dan moet er op z’n tijd gerust worden om het te kunnen volhouden. Theo Huys en Jacques van Rensch waren bereid te luisteren naar alle dips, downs en dilemma’s en gaven bruikbare adviezen en tips. Frans Hermans nam in 2016 en 2017 belangrijke taken op het gemeentearchief van mij over, zodat ik mij volledig kon concentreren op het afronden van het manuscript; hij las bovendien kritisch de hoofdstukken 3 en 4.

Wie aan topsport denkt te doen, heeft zo nu en dan aanmoediging nodig uit het publiek. Vaste klanten van het gemeentearchief en mijn collega's van de gemeente Venlo die regelmatig vroegen hoe het met 'de scriptie' stond. Els Gelissen-Janssen behoorde tot hen en was tevens bereid om mij als paranymf te ondersteunen. De gemeente Venlo die op momenten dat het nodig was extra verlof toekende.

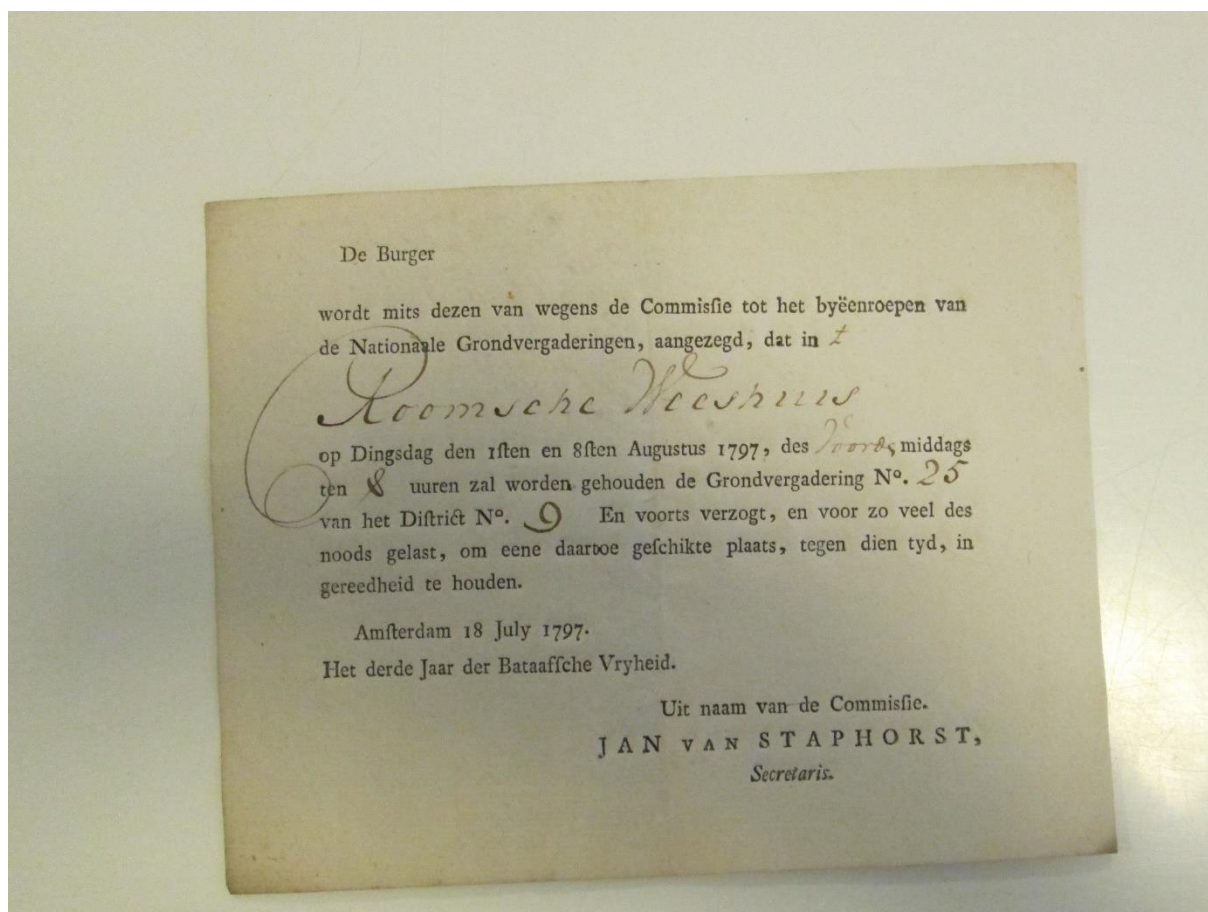
Langer dan iemand anders heeft Bert Smolders dit project gadegeslagen en gesteund. Meer dan 30 jaar zag hij het gezwoeg, de fraaie archiefvondsten, de hoop en de wanhoop, en de stress vanwege de vraag of het boek ooit klaar zou komen. Aan hem wordt het boek opgedragen.

Ik heb in ieder geval het gevoel tenminste één groot project in mijn leven te hebben kunnen afronden. Misschien geeft dat voldoende energie om met het materiaal dat is blijven liggen verder te gaan. Dan is promoveren misschien toch ook nog vooruitzien.

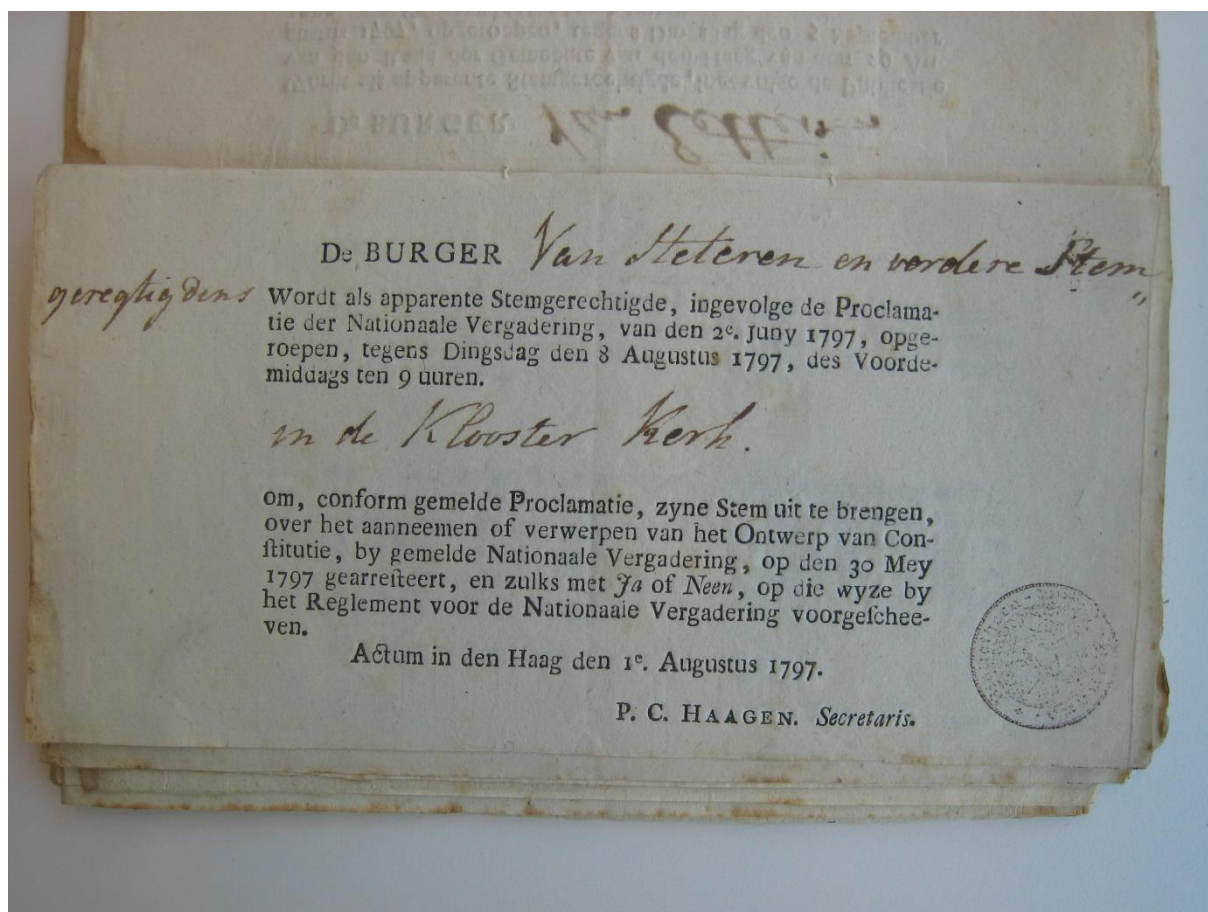
KATERN MET AFBEELDINGEN

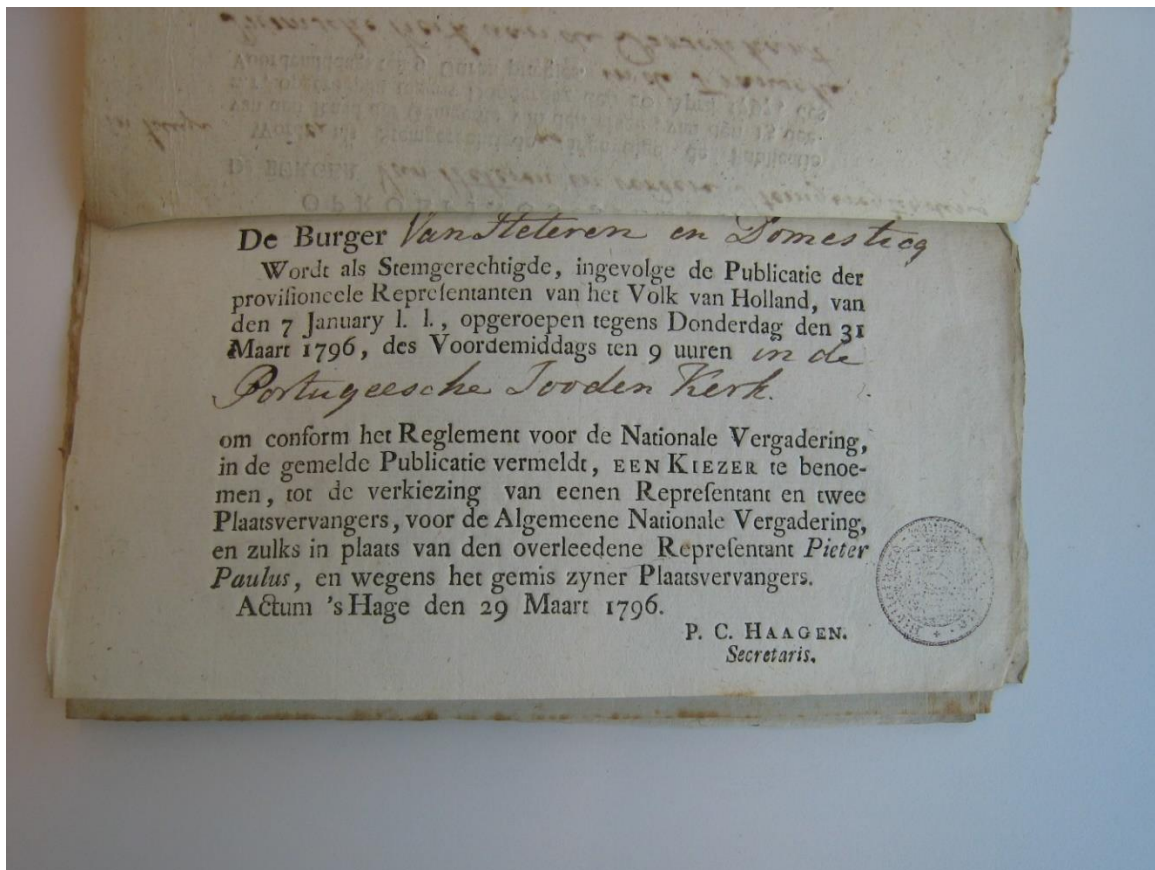
Afbeelding 1. Amsterdam. Gevelijst van het pand Keizersgracht 672, Museum van Loon, Amsterdam. Dit pand heeft nog de huisnummering zoals die in maart 1796 in heel Amsterdam in opdracht van het stadsbestuur op alle huizen werd aangebracht: D7. G15. No 712. Dit betekent: district 7, grondvergadering 15, huisnummer 712. De huisnummers bleven tot 1852/1857 in gebruik, de nummering van het district en de grondvergadering verloor snel aan betekenis. Het nummer van het district was na juni 1798 al niet meer van belang door een nieuwe indeling van Amsterdam in districten. De grondvergadering verdwijnt na 1803 definitief.

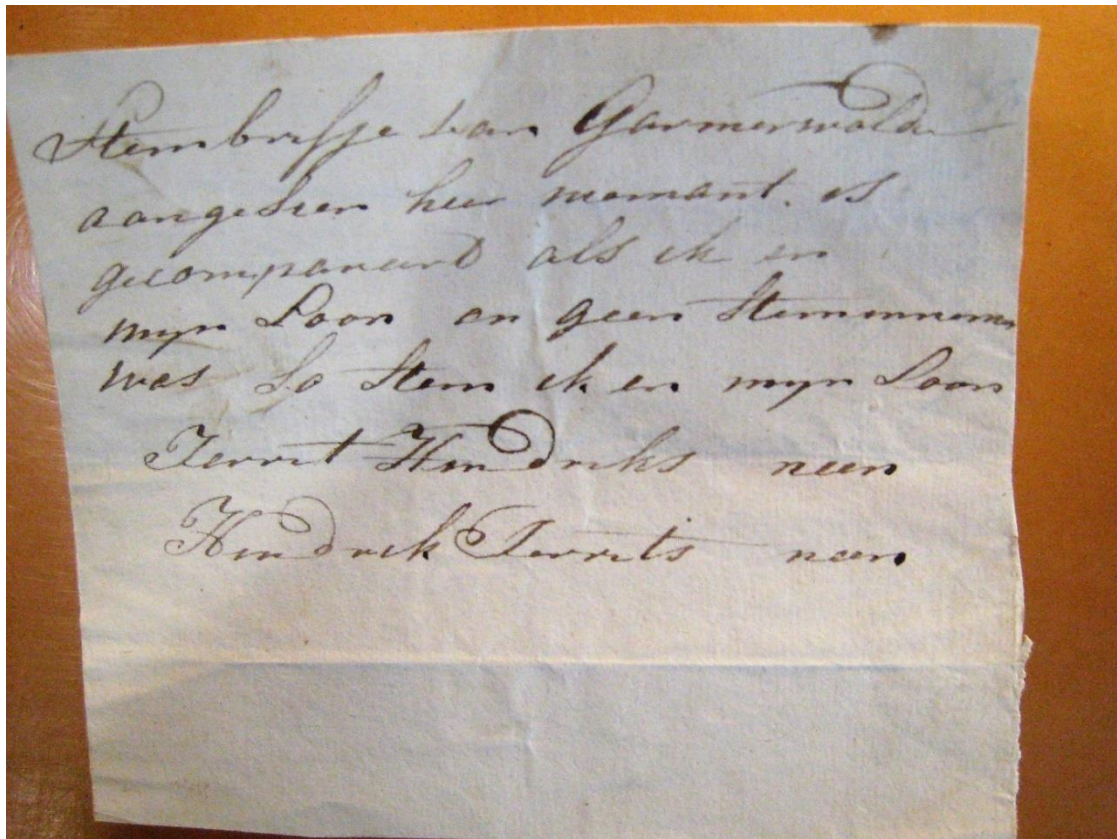
Afbeelding 2. Amsterdam (1797). Aanzegging van de 'commissie voor de organisatie van de grondvergaderingen in Amsterdam' aan het bestuur van het 'Roomsche Weeshuis voor Jongens' aan de Lauriergracht, midden in de Jordaan, om lokalen ter beschikking te stellen voor de grondvergaderingen. In dit weeshuis werden zes grondvergaderingen gehouden, drie in de voormiddag en drie in de namiddag. Het biljet had zowel betrekking op de grondvergaderingen voor de verkiezingen op 1 augustus als voor het referendum van 8 augustus 1797.

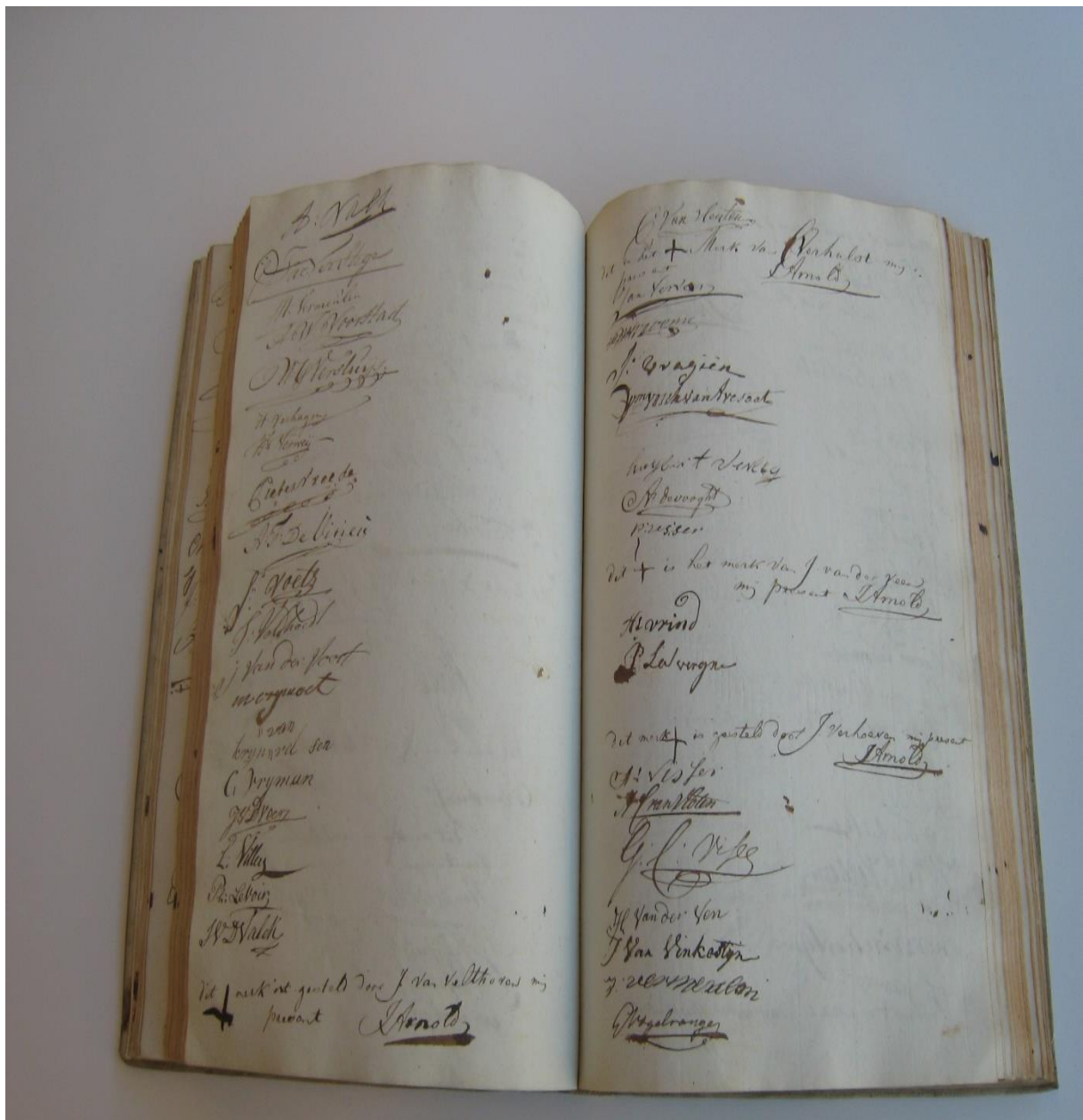
Afbeelding 3: Den Haag (1797). Convocatiebiljet voor de burger Van Heteren, die woonde naast de Kloosterkerk in Den Haag, voor de grondvergadering in de Kloosterkerk op 8 augustus 1797 om 9 uur in de ochtend. Merk de aantekening op 'en verdere Stemgeregtigdens'. Omdat het biljet aan huis werd afgegeven, konden ook knechten, huispersoneel, volwassen kinderen of andere mannelijke familieleden stemrecht hebben. De heer des huizes besliste.

Afbeelding 4: Den Haag(1797). Ingevuld convocatiebiljet voor de burger Van Heteren die woonde naast de Kloosterkerk in Den Haag. Hij werd opgeroepen voor een stemming op 31 maart 1796 na het overlijden van Pieter Paulus, de eerste voorzitter van de Nationale Vergadering. De twee plaatsvervangers (op 27 januari 1796 gekozen) die in een dergelijke situatie werden opgeroepen hadden al zitting in de Nationale Vergadering. Een herstemming was niet voorzien in het *Reglement*. Deze grondvergadering werd gehouden in de Portugese synagoge, gelegen aan de Princessegracht in Den Haag. De toevoeging ‘en domesticq’ heeft betrekking op de huisknecht. Zijn baas bepaalde of hij wel of niet kon deelnemen aan een grondvergadering.

Afbeelding 5 Groningen (1797). Bewaard gebleven stembiljet van vader en zoon Gerrit Hendriks en Hendrik Gerrits, die beiden *neen* stemden. In Garmerwolde werd geen grondvergadering georganiseerd. Zij stuurden hun stembiljet dan maar naar het provinciebestuur in Groningen, die deze stemmen heeft meegeteld.

Afbeelding 7. Den Haag (1798). Willekeurige pagina uit het register van stembevoegde burgers die op 16 april 1798 de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' hebben getekend. In het register staan 1998 namen van Haagse burgers. Een aantal personen plaatste een kruisje, omdat zij niet kunnen schrijven.

VRIJHEID, GELIJKHEID,
BROEDERSCHAP.

NOTIFICATIE.

De Raad der Gemeente van Amsterdam notificceert hij heezen aan deszelfs ~~Arbeidzgers~~ / en de Inge-
zetenen derzelve Stad en Jurisdicte / dat hezelve / om te niet te volboen aan de Publicatie
van de Nationaale Vergadering / representeerende het Volk van Nederland / van den 9den Junij 1797
betreffende de Opvoeping van de Grondvergaderingen / door den 1sten en 8sten Augustus aanstaan-
den / goedgebonden heeft eene Commissie / (haare Zittingen op het West-Indisch Huis houdende /)
tot berischting van alles / wat daar toe betrekkelijk is / te benoemen / bestaande uit de Burgers:

JAN VAN STAPHORST,
PIETER DE CLERCQ, JUNIOR,
JACOBUS BERNARDUS KAPPELHOFF,
GERRIT TEN SANDE,
ABRAHAM DE HAAN,
PIETER VAN DEN BROEKE,
CAROL LOTH,
JOANNES WILLEM VAN HASSELT,
PAULUS VAN SCHORRENBURG, DIRKSZ.,
JAN KONIJNENBURG,
JOANNES ANDREAS JOLLES,
DIRK VAN HINLOOPEN, en
HARMANUS BOERRIGTER;

met volle magt en qualificatie / om alles / wat tot die zaak betrekkelijk is / te berischten / en bepaallijk /
om / uit naam van den Raad der Gemeente / de Stemopneemers door iedere Grondvergadering te be-
noemen / en van hezelven de berischte belofte afneemen / welke belofte van gelijke kracht zal zijn als
of zij in de Vergadering van den Raad ware gedaan.

Gearresteerd en Gepubliceerd den 7den Julij 1797; het derde Jaar der Bataafsche
Vrijheid.

JAN BROUWER, JOACHIMSZ., vt.

Ter Ordonnantie van den Raad voorn.

F. J. PELLETIER.

Te Amsterdam, ter STADS-DRUKKERY, op het Rockin, en te bekomen by Pieter Hendrik Dronenberg.

Afbeelding 8. Amsterdam (1797). Publicatie van het stadsbestuur van Amsterdam waarbij de benoeming werd bekend gemaakt van de commissie die was belast met de organisatie van de grondvergaderingen van 1 en 8 augustus 1797. De commissie hield zitting in het West-Indisch Huis.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.
PUBLICATIE.

DE REPRESENTANTEN VAN HET
 VOLK VAN BATAAFSCH-BRA-
 BAND, allen den geenen, die de-
 ze zullen zien of hooren leezen, Heil en
 Broederschap!

Alzo by het 108de Art. van het Regle-
 ment, waarop de NATIONAALE VERGADERING
 is saamen geroepen, vastgesteld is: „ dat
 „ het, door dezelve gedresleerd, Ontwerp der
 „ Constitutie voor deze Republiek, naar de
 „ respectieve Provincien zoude moeten worden
 „ verzonden, om in ieder van dezelve AF-
 „ ZONDERLYK door het Volk te wor-
 „ den onderzocht, en goed- of afgekeurd;” en
 Wy alnu van gezegde Nationaale Verga-
 dering ontfangen hebben een aantal Exem-
 plaren, zo in plano als in octavo, van
 een by Haar gedresleerd Ontwerp van Con-
 stitutie, het welk dus, ingevolge voorm.
 108de Art. afzonderlyk door het Volk van
 de Gewest, en dus Provinciaaliter zal moe-
 ten worden goed- of afgekeurd.

ZO IS 'T, dat Wy goedgevonden heb-
 ben, alle Onze Medeburgers binnen deze
 Provincie opteroepen, om op Dingsdag den
 8sten Augustus aanstaanden, ieder binnen zyne
 Gemeente, op zodanige plaats of plaatlen,
 en op zodanige tyden des dags, als daartoe
 later door de Plaatfelyke Bestuuren, ieder
 in den zynen, zal of zullen worden aange-
 wezen, te compareeren voor eene daartoe
 tot het Plaatfelyk Bestuur benoemde Com-
 missie of Commissien, ten einde ieder afzon-
 derlyk op de, door dezelve Commissie of
 Commissien te doene Vraag: Keurd gy het
 Ontwerp van Constitutie, by de Nationaale Ver-
 gadering, op den 3sten May dezes Jaars geërre-
 goed? door beantwoording met Ja of Neen!
 zyne goed- of afkeuring te kennen te gee-
 ven; wordende de ondercheide Plaatfely-
 ke Bestuuren, op hunne verantwoordelyk-
 heid gelast, aan Ons, voor den 15^{den} Aug-
 ustus, een exacte Lyst dezer Stem-
 ming, met opgave der Naamen van de

voor- en tegen-stemmenden te doen toe-
 komen.

En, daar van het aanneemen of verwer-
 pen van voorzgd Ontwerp van Constitutie,
 het wel- of kwalykvaaren van de meeste
 Provincien dezer Republiek, en in 'tby-
 zonder de opkomst of ondergang van Ba-
 taaffsch-Brabant, moet afhangen, willen Wy
 Onze weldenkende Medeburgers aange-
 maand hebben, om met ter zyde stelling
 van alle party-zugt, het voors. Ontwerp be-
 daard, en zonder vooringenomenheid te be-
 oordeelen, ten einde na een geregeld onder-
 zoek, door 't Volk dezer Provincie dieswe-
 gens zodanige Stem worde uitgebragt, dat
 men zich voor het tegenwoordig Geslagt
 kunne verantwoorden, en geene verwytinge
 van het Nagelagt te wagten hebbe: ter-
 wyl Wy verwagten, dat alle weldenkenden
 hunne Stemmen over dit aller-belangrykst
 stuk ten voorm. dage volyverig zullen uit-
 brengen, en dat de respectieve Leden der
 Plaatfelyke Bestuuren, de overige Leden
 hunner Gemeente daarin met een goed
 voorbeeld zullen voorgaan.

Eindelyk lasten en beveelen Wy allen Of-
 ficieren, of derzelver Plaatswaarneemers,
 de noodige zorge te draagen, dat in, voor
 of na de Stemming de rust binnen de Ge-
 meente, waar by zy fungeeren, niet worde
 verstoord, of de Stemmers in het vry uit-
 brengen hunner Stemmen verhinderd, pro-
 cedeerende tegen zodanigen, die zich daar-
 aan mogten schuldig maaken, als tegen open-
 baare Oproermaakers.

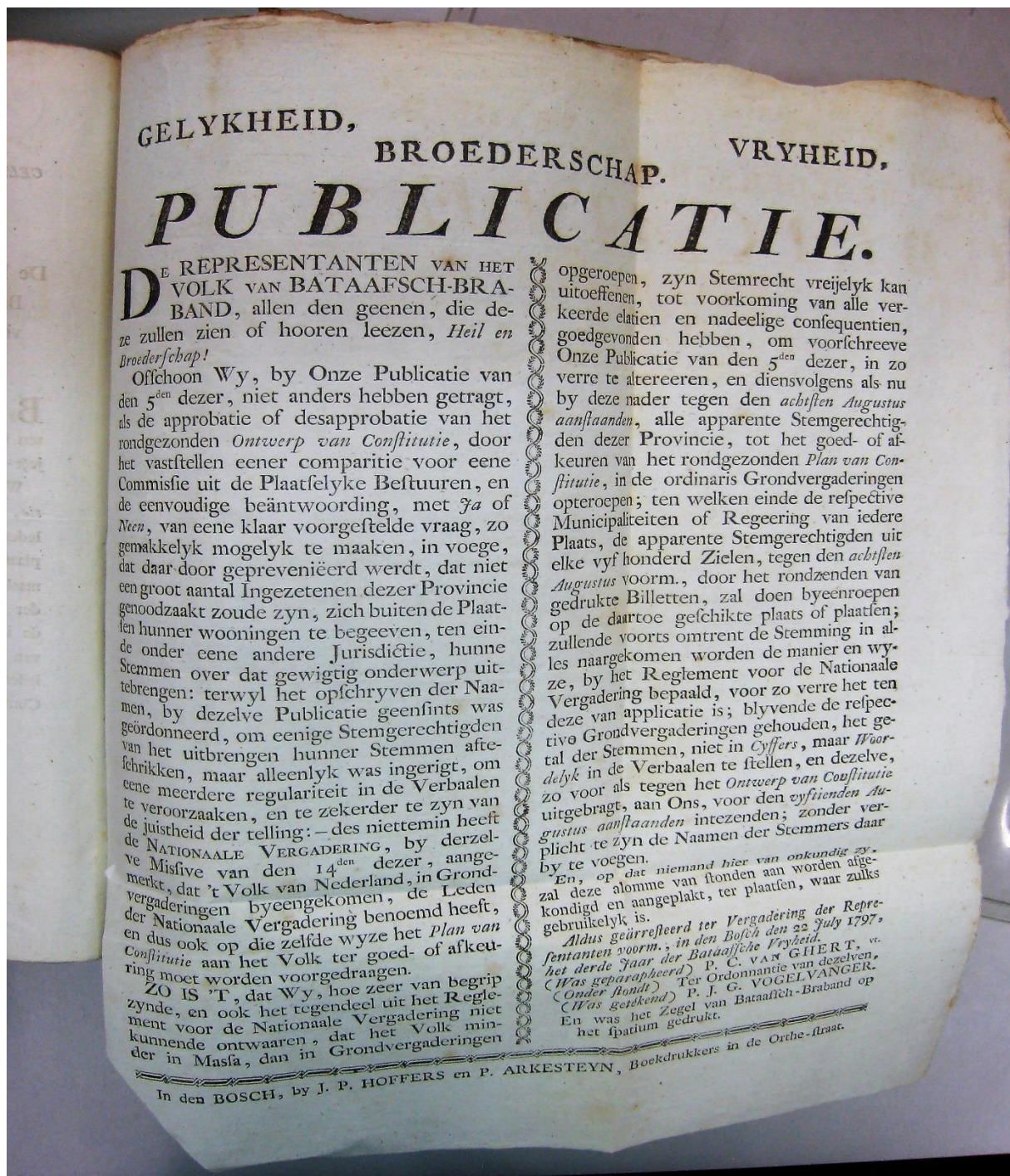
En, op dat niemand hiervan onweetend zy,
 zal deze alomme worden afgekondigd en aange-
 plakht, ter plaatse, daar zulks gebruiklyk is.

Aldus geërreleerd ter Vergadering der Repre-
 sentanten voorm., in den Bosch den 5 July 1797.
 het derde Jaar der Bataafsche Vryheid.
 (Was gearapheerd) P. C. VAN GHERT, „
 (Onder stont) Ter Ordonnantie van dezelve,
 (Was geskend) DE BRUYN, Griffier.

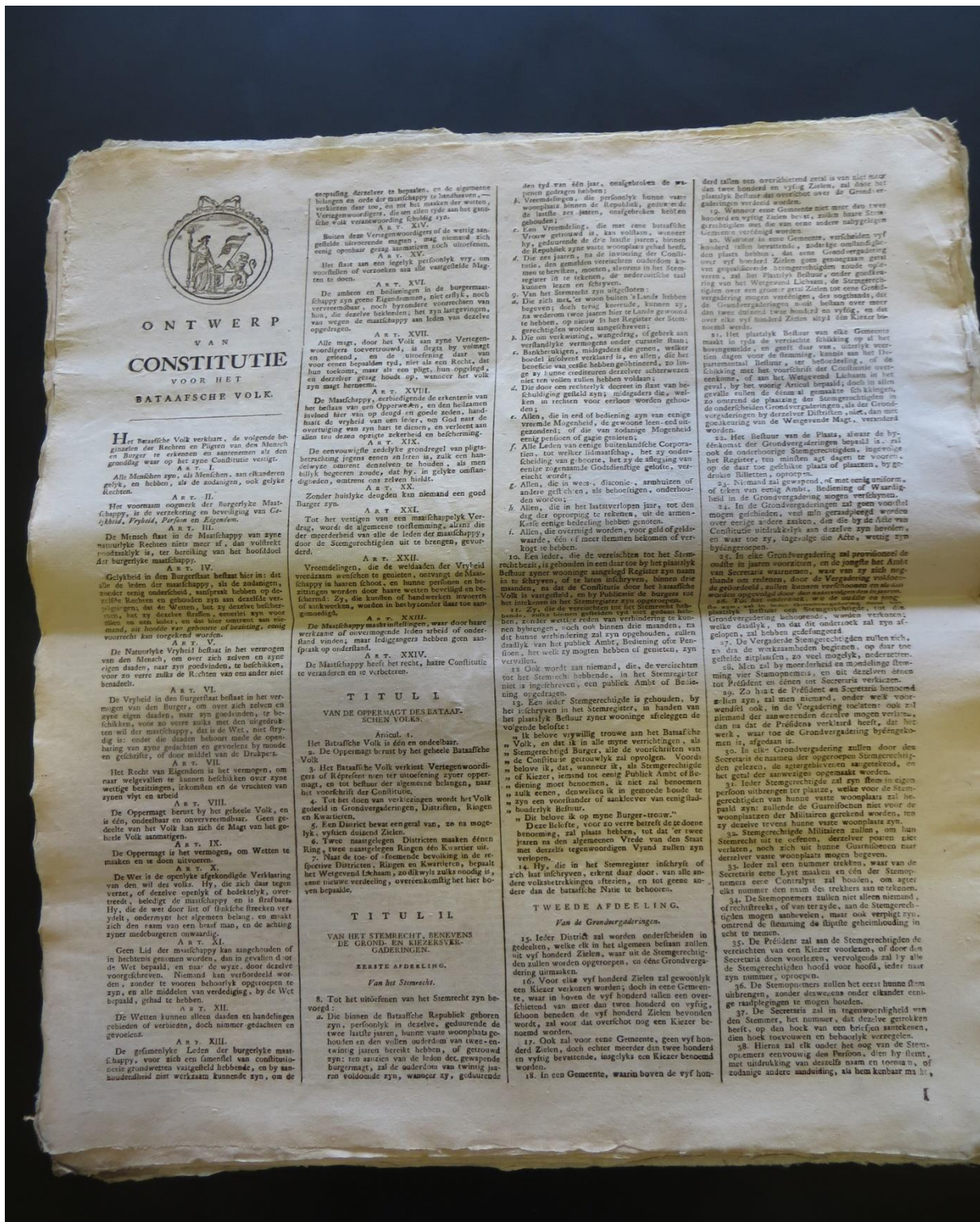
En was het Zegel van Bataaffsch-Brabant op
 het spacium gedrukt.

In den BOSCH, by J. P. HOFFERS en P. ARKESTEYN, Boekdrukkers in de Orthe-sstraat.

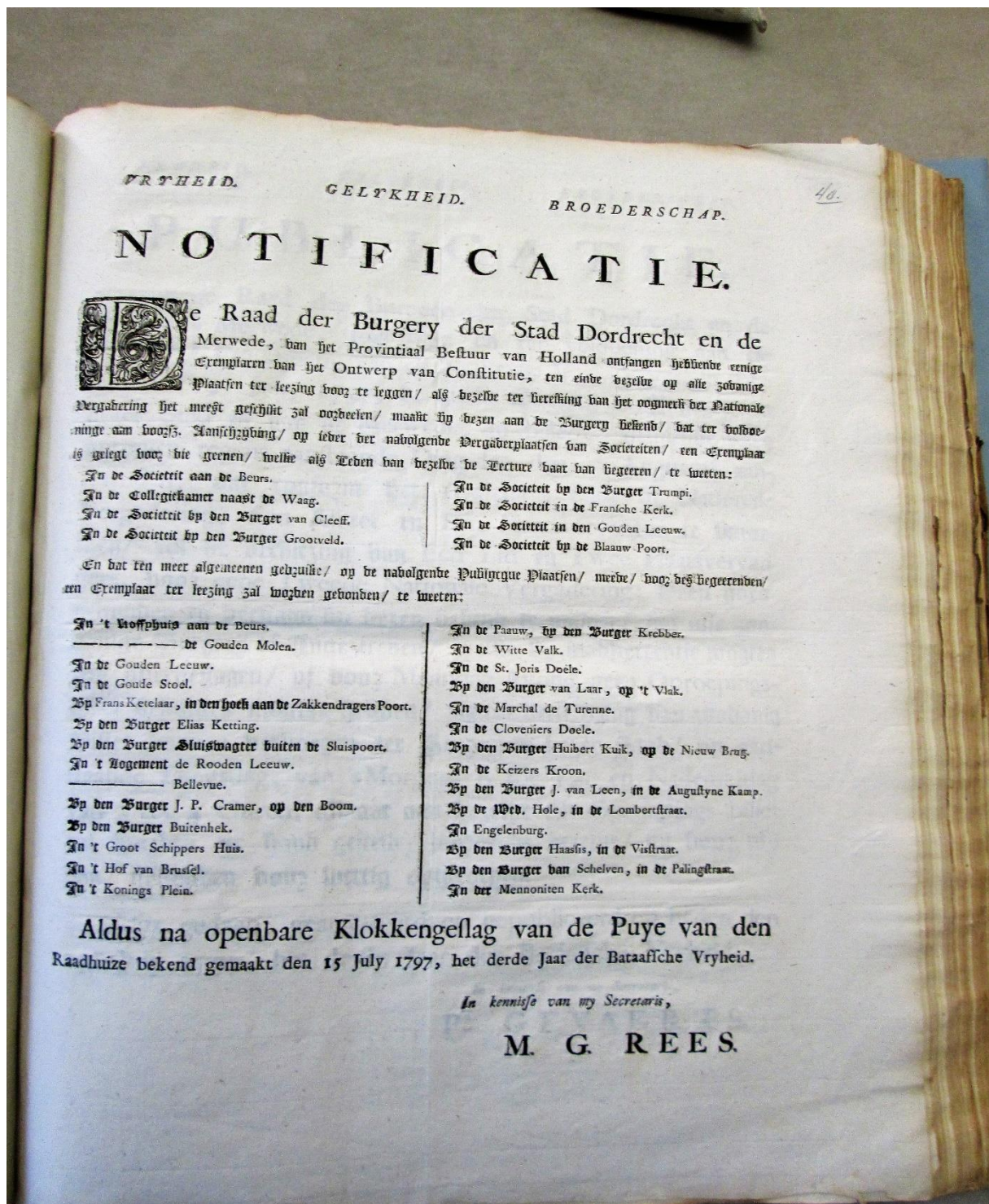
Afbeelding 9. Bataafs Brabant (1797). (Eerste) publicatie van het provinciebestuur van Bataafs Brabant van 5 juli 1797, waarbij burgers werden opgeroepen om op 8 augustus 1797 te stemmen. Deze publicatie zou tot grote beroering leiden in de Nationale Vergadering, omdat de burgers voor een commissie uit het plaatselijk bestuur dienden te verschijnen in plaats van in grondvergaderingen.

Afbeelding 10 Bataafs Brabant (1797). (Tweede) publicatie van het provinciebestuur van Bataafs Brabant van 22 juli 1797, waarbij burgers werden opgeroepen om in grondvergaderingen te stemmen. De publicatie van 5 juli werd voor een groot deel ingetrokken na ingrijpen van de Natgionale Vergadering. .

Afbeelding 11. Nationale Vergadering. Affiche met daarop de tekst van het Ontwerp van Constitutie. Dit is blad 1 van 16 bladen, die naast en onder elkaar zouden moeten worden aangeplakt.

Afbeelding 13. Dordrecht (1797). Notificatie van het stadsbestuur van Dordrecht met de aanwijzing van de plaatsen waar Ontwerp van Constitutie ter inzage ligt. Deze publicatie is voorgelezen vanaf de pui van het stadhuis.

De B U R G E R

Wordt als apparente Stemgerechtigde, ingevolge de Proclamatie der Nationaale Vergadering, van den 2^{en} Juny 1797, opgeroepen, tegens Dingsdag den 8 Augustus 1797, des

om, conform gemelde Proclamatie, zyne Stem uit te brengen, over het aanneemen of verwerpen van het Ontwerp van Constitutie, by gemelde Nationaale Vergadering, op den 30 Mey 1797 gearresteert, en zulks met *Ja* of *Neen*, op die wyze by het Reglement voor de Nationaale Vergadering voorgeschreven.

Actum

den Augustus 1797.

De B U R G E R

Wordt als apparente Stemgerechtigde, ingevolge de Proclamatie der Nationaale Vergadering, van den 2^{en} Juny 1797, opgeroepen, tegens Dingsdag den 8 Augustus 1797, des

om, conform gemelde Proclamatie, zyne Stem uit te brengen, over het aanneemen of verwerpen van het Ontwerp van Constitutie, by gemelde Nationaale Vergadering, op den 30 Mey 1797 gearresteert, en zulks met *Ja* of *Neen*, op die wyze by het Reglement voor de Nationaale Vergadering voorgeschreven.

Actum

den Augustus 1797.

De B U R G E R

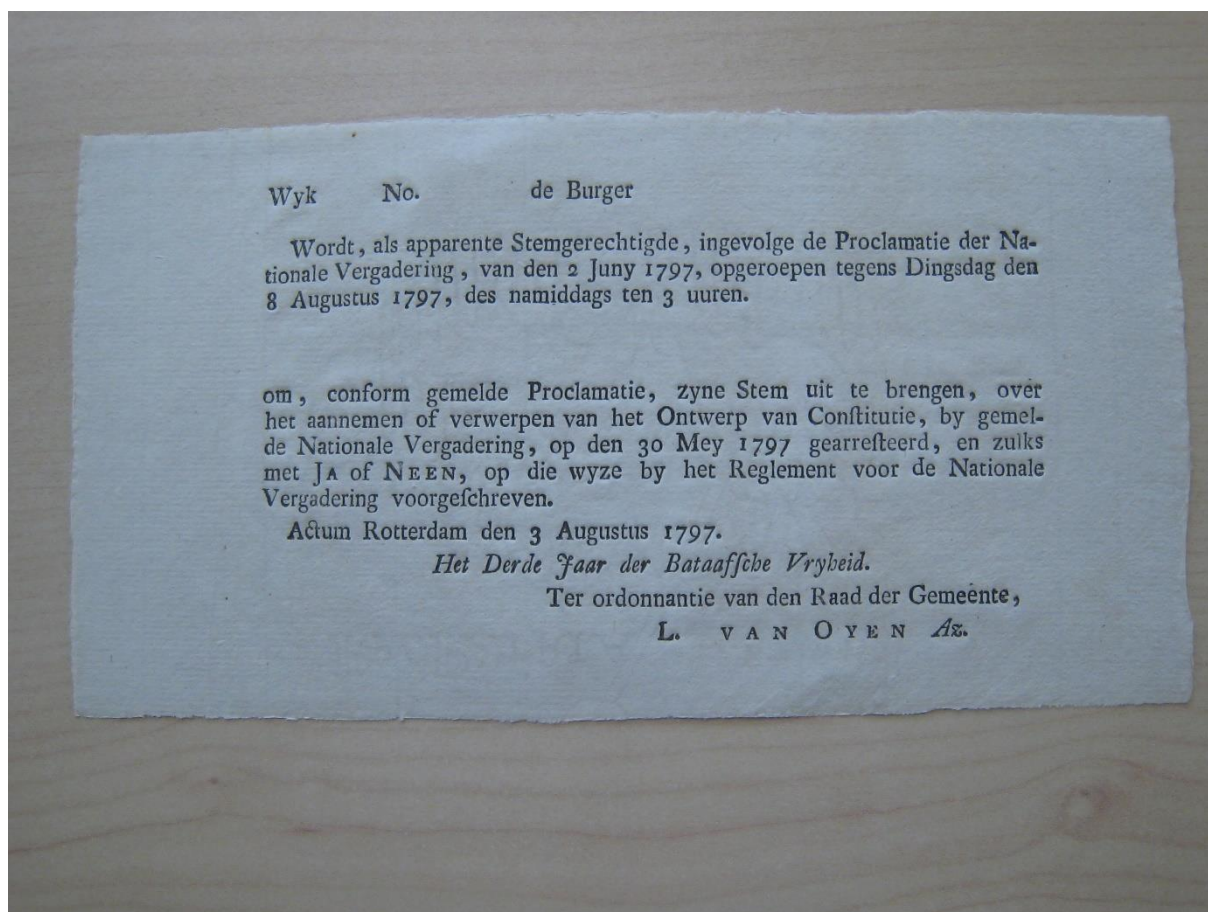
Wordt als apparente Stemgerechtigde, ingevolge de Proclamatie der Nationaale Vergadering, van den 2^{en} Juny 1797, opgeroepen, tegens Dingsdag den 8 Augustus 1797, des

om, conform gemelde Proclamatie, zyne Stem uit te brengen, over het aanneemen of verwerpen van het Ontwerp van Constitutie, by gemelde Nationaale Vergadering, op den 30 Mey 1797 gearresteert, en zulks met *Ja* of *Neen*, op die wyze by het Reglement voor de Nationaale Vergadering voorgeschreven.

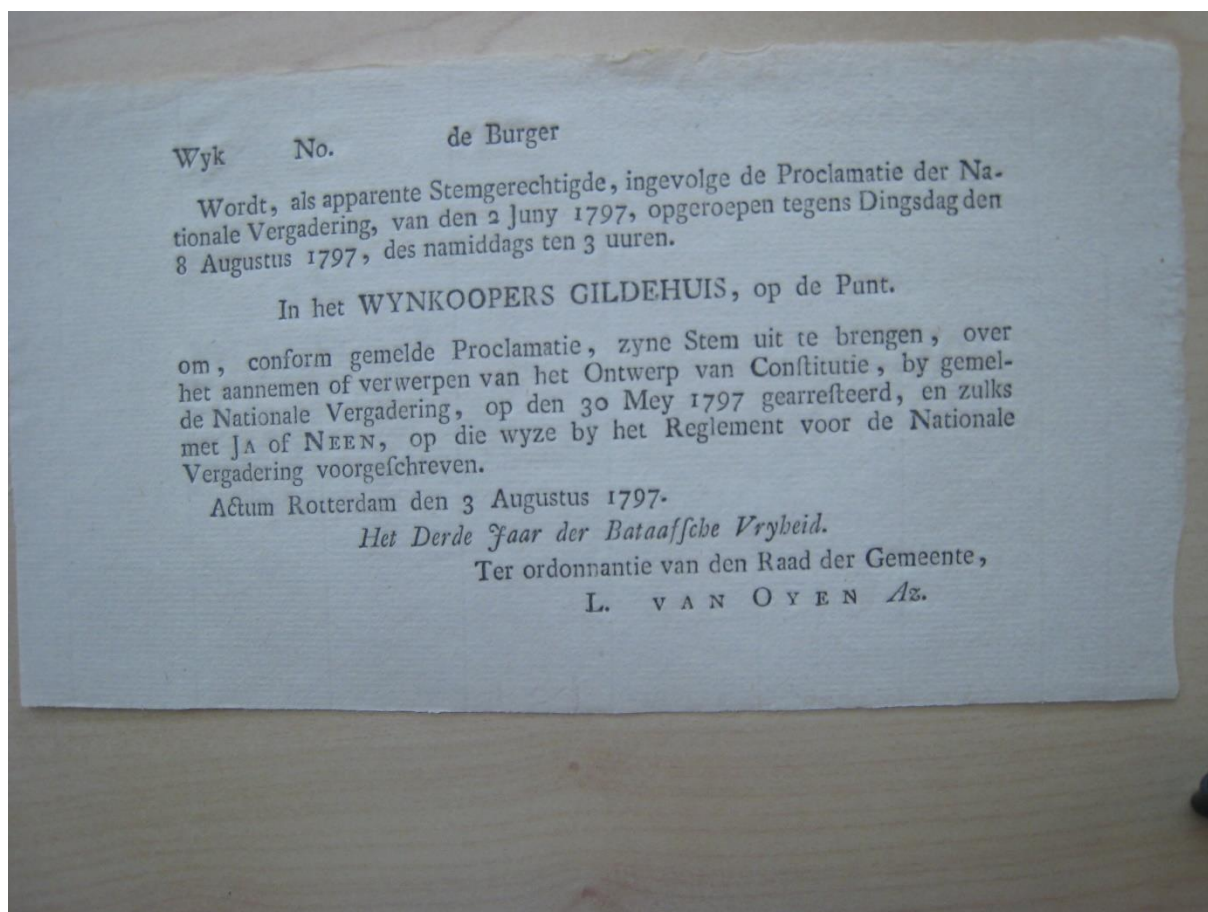
Actum

den Augustus 1797.

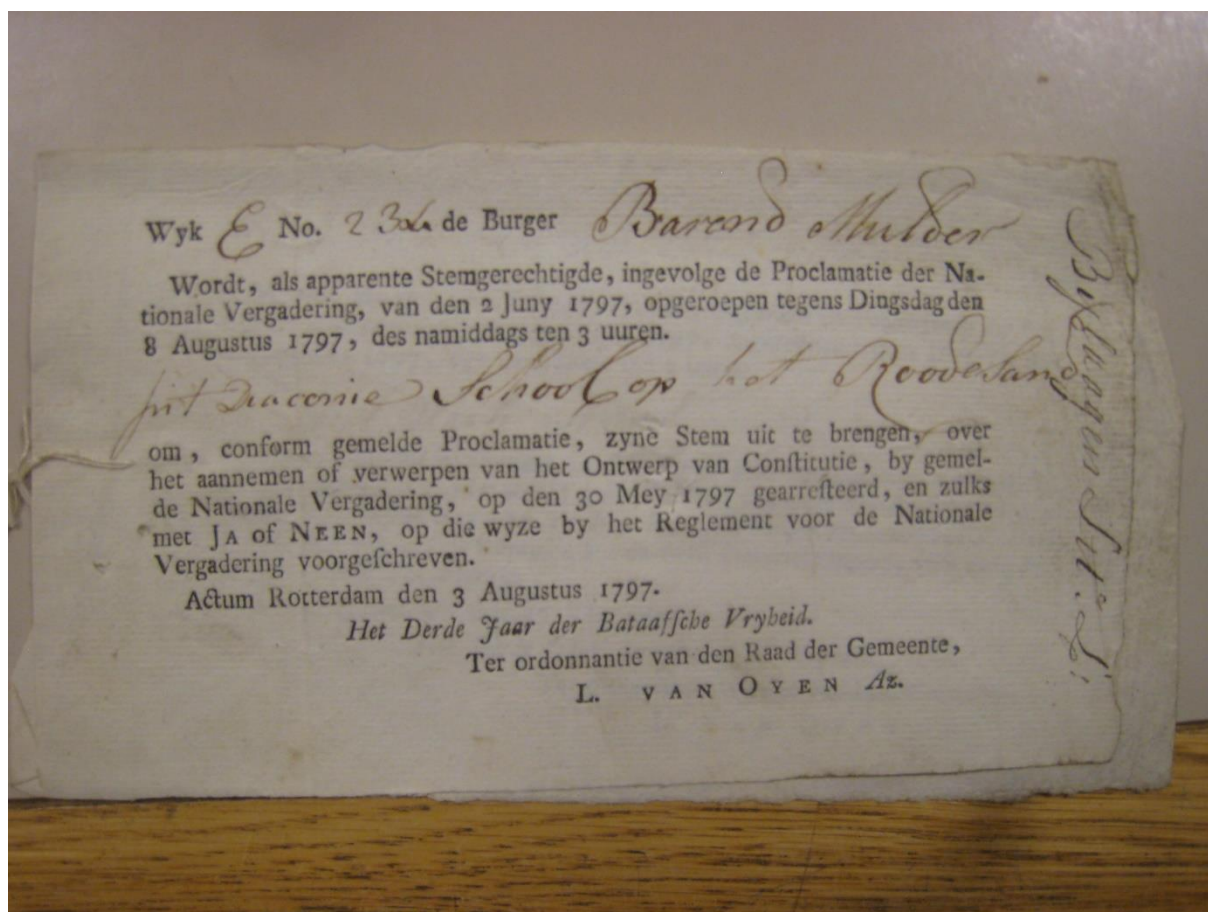
Afbeelding 14 Holland (1797). Model van een convocatiebiljet zoals voorgeschreven door het provinciebestuur van Holland. Stadsbesturen moesten zelf opdracht geven voor het drukken van voldoende exemplaren voor hun stad en het bijbehorende district.

Afbeelding 15. Rotterdam (1797). Model van een convocatiebiljet dat in Rotterdam is gebruikt om stemgerechtigde burgers op te roepen voor de grondvergadering van 8 augustus 1797.

Afbeelding 16. Rotterdam (1797). Een model van een convocatiebiljet dat in Rotterdam is gebruikt om stemgerechtigde burgers op de roepen voor de grondvergadering van 8 augustus 1797. Nu is de vergaderplaats van de grondvergadering afgedrukt.

Afbeelding 17: Rotterdam (1797). Ingevuld convocatiebiljet voor Barend Mulder die werd opgeroepen voor de grondvergadering in de Diaconieschool op het Roodezand. Mulder woonde in wijk E, huis 2304. In Rotterdam waren huizen per wijk genummerd.

VRIJHEID, GELIJKHEID,
BROEDERSCHAP.

P U B L I C A T I E.

De Nationaale Vergadering, representerende het Volk van Nederland, bij Proclamatie / in dato 2 Junij laatstleden / alle Stemgerechtigde Burgers van Nederland hebbende opgeroepen / ten einde op Dinsdag / den 8ten Augustus 1797 / door JA of NEEN, hunne beslissende stemmen uitbrengen over het aannemen of verworpen van het ONTWERP VAN CONSTITUTIE VOOR HET BATAAFSCHE VOLK, door gemelde Nationaale Vergadering, ter goed- of afkeuring, aan hetzelfde Volk voorgedraagen;

ZOO IS HET, dat de Raad der Gemeente van Amsterdam / ingevolge de beschrijving der Hoogst-Reconstitueerde Magt van dit Gewest / het Provinciaal Bestuur van Holland / in dato 28 Junij 1797 / alle de apparente Stemgerechtigde Burgers deezer Stad / en derzelver Jurisdictie / door deeze oproept / om in hunne Grondvergaderingen te verschijnen / ieder in die Grondvergadering van dat District / waartoe hij behoort / en waarvan de Nummers op het Huis / waarin hij woonachtig is / geschilderd zijn / en wel de veertien Districten van het Vre / en de dertien Grondvergaderingen van het District van Vre en Meer / welken tot deeze Stad en derzelver Jurisdictie behooren / op zodanige tijden en plaatsen / als by aangeplakte Billetten zal worden aangelwezen.

En berrnits het raadpleegen over eene Constitutie is het gewigtigst werk / dat ooit door een Volk kan worden ondernomen / zoo zij door deeze ieder / wien het algemeen belang van het Vaderland ter harte gaat / op 't ernstigst aanbedolen / om met die oplettendheid / welke het groot belang van het Vaderland eordert / zijne raadplegingen voortzetten / en door wijs beraad en kloekzinnigheid te regelen / ten einde in staat te zijn / om / na eene bedaarde beschouwing / en na alles onbevooroordeeld te hebben overwogen / zijne keuze te kunnen bepaalen.

En ten einde niemand hiervan onkundig blijve / zal deeze worden afgekondigd en aangeplakt / op alle plaatsen / waar men zulks gewoon is te doen.

Gearresteerd den 19den en Gepubliceerd den 20sten Julij 1797; het derde Jaar der Bataafsche Vrijheid.

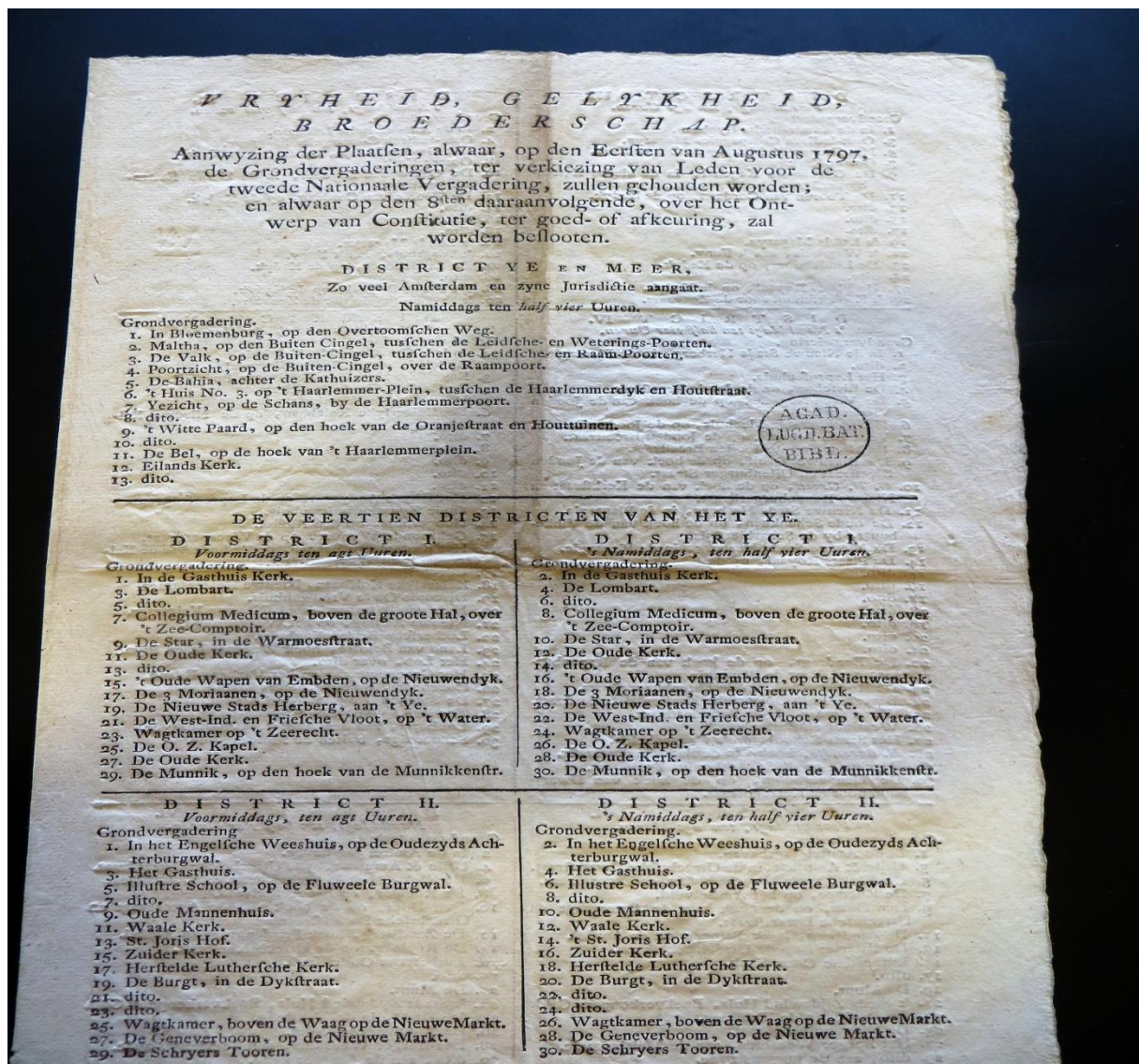
JAN BROUWER, JOACHIMSZ., vt.

Ter Ordonnantie van den Raad voorn.

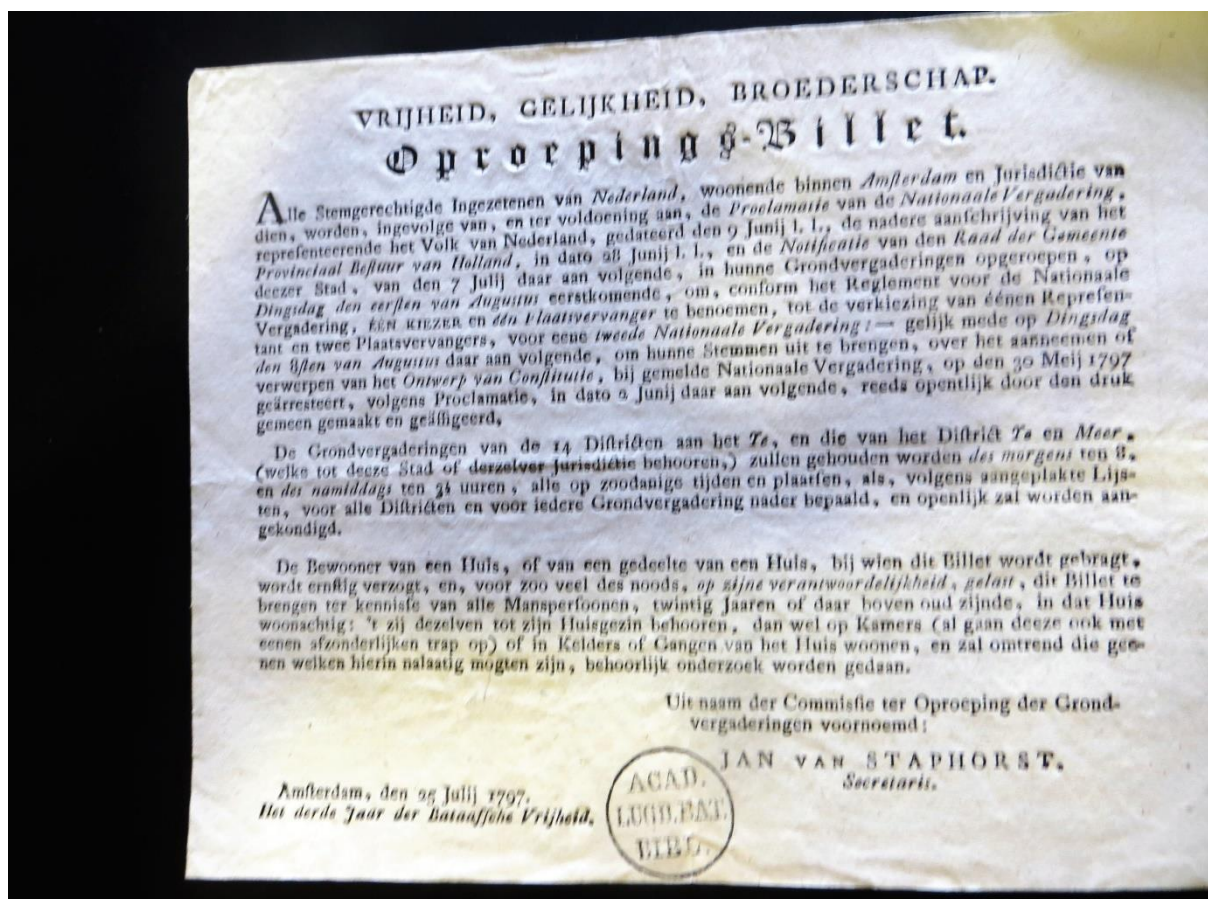
G. BRENDER & BRANDIS.

Te Amsterdam, ter STADS-DRUKKERY, op het Rockin, en te bekomen by Pieter Hendrik Dronkberg.

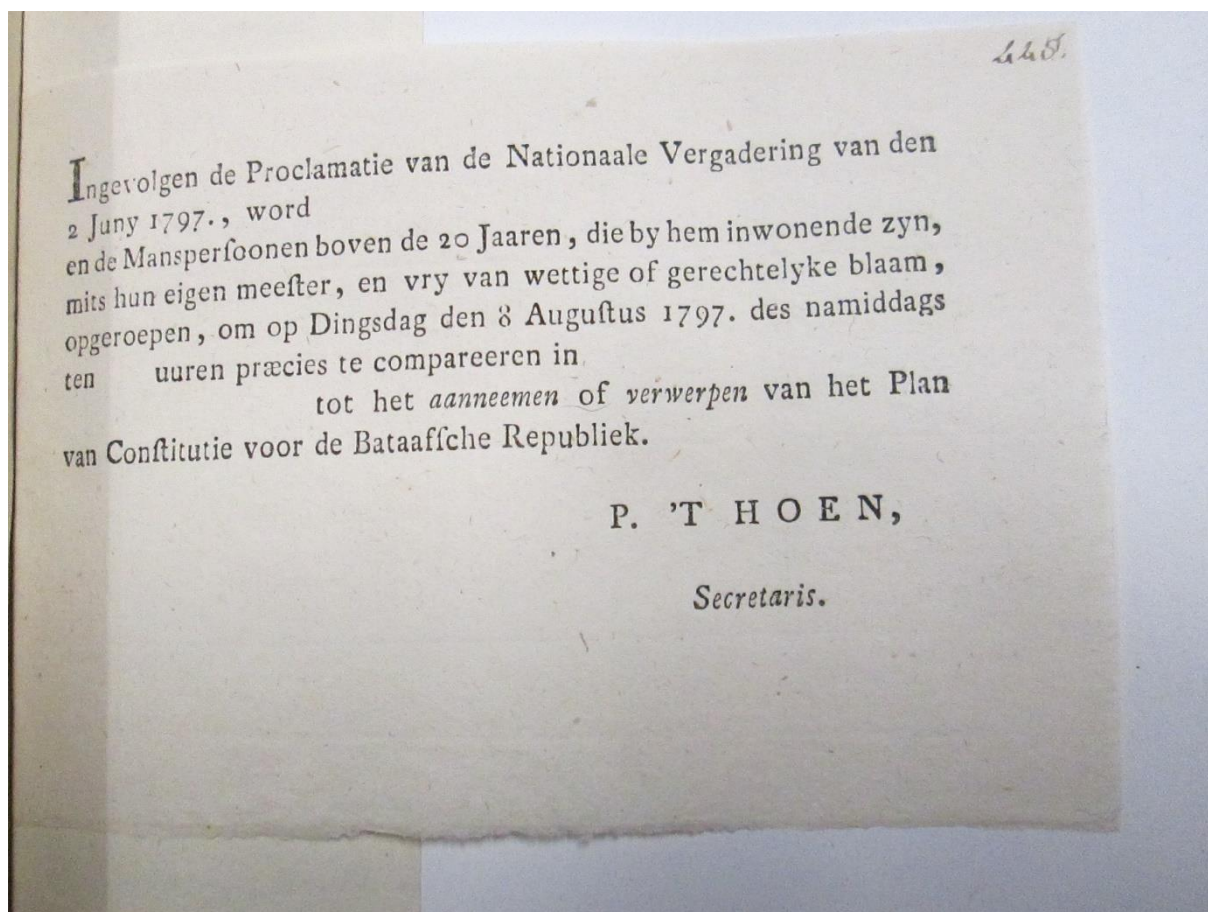
Afbeelding 18: Amsterdam (1797). Publicatie van het Stadsbestuur van Amsterdam van 20 juli 1797 waarbij alle stemgerechtigde burgers worden opgeroepen om op 8 augustus 1797 te stemmen over het *Ontwerp van Constitutie*.

Afbeelding 19: Amsterdam (1797). Affiche dat in Amsterdam werd aangeplakt met de aanwijzing van de plaatsen waar de grondvergaderingen werden gehouden. Dit is één van de vier vellen. Districten 1 en 2 omvatten het centrum van de stad. Eén deel van de grondvergaderingen werd om 8 uur in de ochtend gehouden, het andere deel om half 4 in de middag. In de Oude Kerk werden drie grondvergaderingen gehouden. In De Burgt in de Dykstraat kwamen zowel in de ochtend als in de middag drie grondvergaderingen bijeen. De Illustre school op de Fluwelen Burgwal is een gebouw van de Universiteit van Amsterdam. Verder staan bekende herbergen op de lijst, zoals de Star in de Warmoesstraat en het Oude Wapen van Emden op de Nieuwedijk. Het affiche illustreert het organisatievermogen van het stadsbestuur van Amsterdam.

Afbeelding 20 Amsterdam (1797). Convocatiebiljet uit Amsterdam. In Amsterdam zijn geen biljetten aan individuele burgers uitgereikt. Het biljet riep de Amsterdammers op voor zowel de grondvergaderingen van 1 augustus voor de verkiezingen voor de (tweede) Nationale Vergadering als voor het referendum op 8 augustus. De bewoner van een huis die een dergelijk biljet in handen had, diende andere 'manspersonen' die tot het huisgezin behoorden te verwittigen, evenals andere bewoners van kamers, kelders of gangen.

Afbeelding 21. Utrecht (1797). Model van een convocatiebiljet dat in de provincie Utrecht is gebruikt om stemgerechtigde burgers op te roepen voor de grondvergadering van 8 augustus 1797. Ook in deze provincie werden de biljetten aan huis uitgereikt, waarschijnlijk aan de mannelijke hoofdbewoner van het huis, die moest zorgen voor verwittiging van huisgenoten die voldeden aan de eisen voor het stemrecht. Zie ook convocatiebiljetten uit Den Haag, Rotterdam en Amsterdam. P' t Hoen is vooral bekend om zijn patriottische opvattingen, in het bijzonder als journalist van de *Post van de Neder-Rijn*, een periodiek dat verscheen tussen 1781 en 1789. Minder bekend is zijn vooraanstaande positie als secretaris van het provinciebestuur van Utrecht van 1795 tot 1801. Overtuigd aanhanger van een democratisch en unitair Nederland. Pieter 't Hoen werd de schuilnaam van Frans Goedhart, de oprichter van de illegale verzetskrant *Het Parool* in de periode 1940-1945.

De meerder-jarige Mans-Perfonen uit het Huis van

worden opgeroepen tegens Dingsdag den
8 Augustus 1797, om te compareren te

ten einde uit te maken de Grond-Vergaderingen, om te stemmen over
de goed- of af-keuring van het Ontwerp van Constitutie, als mede, of
die Stemming over de aanneming of verwerping van dat Plan, op den
voet van het Decreet der Nationale Vergadering van den 11 Maart l. l.
namentlyk Provintiiaal, dan Hoofdlyk, zal gefchieden.

den

VRTHEID, GELTKHEID, BROEDERSCHAP.

De meerder-jarige Mans-Perfonen uit het Huis van

worden opgeroepen tegens Dingsdag den
8 Augustus 1797, om te compareren te

ten einde uit te maken de Grond-Vergaderingen, om te stemmen over
de goed- of afkeuring van het Ontwerp van Constitutie, als mede, of
die Stemming over de aanneming of verwerping van dat Plan, op den
voet van het Decreet der Nationale Vergadering van den 11 Maart l. l.
namentlyk Provintiiaal, dan Hoofdlyk, zal gefchieden.

den

VRTHEID, GELTKHEID, BROEDERSCHAP.

De meerder-jarige Mans-Perfonen uit het huis van

worden opgeroepen tegens Dingsdag den
8 Augustus 1797, om te compareren te

ten einde uit te maken de Grond-Vergaderingen, om te stemmen over
de goed- of af-keuring van het Ontwerp van Constitutie, als mede, of
die Stemming over de aanneming of verwerping van dat Plan, op den
voet van het Decreet der Nationale Vergadering van den 11 Maart l. l.
namentlyk Provintiiaal, dan Hoofdlyk, zal gefchieden.

den

Afbeelding 22. Gelderland (1797). Model van een convocatiebiljet dat in de provincie Gelderland is gebruikt om stemgerechtigde burgers op te roepen voor de grondvergadering van 8 augustus 1797. Dit model laat zien dat het biljet aan huis werd afgegeven. Op het vel papier staan drie modellen afgedrukt, die blijkbaar van elkaar moesten worden gesneden door plaatselijke bestuurders.

V R Y H E I D. G E L Y K H E I D. 19

B R O E D E R S C H A P.
P U B L I C A T I E.

G E C O M M I T T E E R D E R E P R A E S E N T A N T E N
V A N H E T V O L K V A N D R E N T H E

D O E N T E W E T E N.

Alzo de Nationale Ver-

gadering Repræfenterende het Volk van Nederland, aan de Hoogstgeconstitueerde Magten heeft ingefonden derzelver Proclamatie van den 9 Juny 1797. waar by het Volk van Nederland op Dingsdag den 1. Aug. 1797. een ieder in de Grondvergadering/ waar toe by behoort word opgeroepen/ ten einde als dan te benoemen de kiezers tot het doen van een nieuwe keuze van Leeden tot eene tweede Nationale Vergadering, die de tegenswoozdige zal moeten verhangen/ en den volgende dag/ die zijn zal den 2. Aug. 1797. bepalen om op denzelven de keuze der Leeden door de kiezers te worden gedaan.

Ook by Proclamatie van den 2 Juny 1797. aan het hoofd van het ontwerp van Constitutie nopens alle Stemmereg- tigde Burgers opgeroepen om elk in zijn Grondvergadering zijne heilijgende Stem uit te brengen/ zo door als tegen het ontwerp van Constitutie/ tegens Dingsdag den 8 Aug. 1797. Derwaagende/ dat de Geconstitueerde Magten zullen zorgen/ dat op dien dag alle de Grondvergaderingen gehouden worden/ om aan h. V. het resultaat der Stemmen en wel van het getal der Stemmen die in ieder Grondvergadering 30 voor als tegen het ontwerp zijn uitgebragt/ binnen 14 dagen daar na/ en wel door den 22 Aug. worden ingefonden: ook een antal Exemplaren van het ontwerp van Constitutie om te worden geaffigeert en ter leering gelegd op alsodane plaatsen/ als ter bereffing van het oogmerk in ieder Gemeente zal nodig zijn.

Wy hebben verhalven goedgebragt/ bezen te gelijk met gemel- de Proclamatie en Ontwerp van Constitutie/ de Carapelen rond te zenden tegens wooschzyden dagen/ (als by Publicatie van den 19 Jan. 1796) Onze Stemmeregterigde Ingezetenen door dezen in plaats van gebzulte Wiffeten/ als by art. 12. by het Reglement bepaalt/ op te roepen om agtervolgens wooschzy- den Proclamatie en Reglement door de Nationale Vergadering bekrant in de Grondvergaderingen/ als by Onze Publicatie van den 19 Jan. 1796 zijn bepaalt/ ter plaatsen/ alwaar op den 26 Jan. 1796 de Grondvergaderingen zijn gehouden/ op Dingsdag den 1. Aug. 1797. 5 woosdendag om negen uren/ ten einde als dan te benoemen de kiezers en Plaats- verhangers tot het doen van een nieuwe keuze van Leeden tot een tweede Nationale Vergadering, inhoegen als by de Procla- matie van de N. V. van den 9 Juny l. l. is verhalet; ter- wijl het uur van den volgende dag/ den 2. Aug. om door de kiezers de keuze der Leeden tot de Nationale Vergadering te doen/ bepalen 5 middag om een uur ter Hoofplaatsen als by Onze meergemelde Publicatie van den 19 Jan. 1796 zijn ontfchryven/ namentlijk Zweel, Meppel en Vries.

En op Dingsdag den 8 Aug. 1797. 5 woogens om tien uur de by Proclamatie van de N. V. in dat den 2 Juny 1797. opgeroepene Stemmeregterigde Burgers/ om elk in zijn

Grondvergadering zijne heilijgende Stem door een dubbelijf ja of neen, een ronde bekranting van goedkeuring of herbet- pling over het ontwerp van Constitutie uit te brengen/ als by Proclamatie van den 2. Juny 1797. verhalet is verhalet.

Zallende de Municipaliteiten of Scholtesfen van Zweel, Meppel en Vries, terfand na dat de keuze der Repræfentanten en Plaatsverhangers zal zijn afgevolgen/ aan Ons kennis ge- ven van de benoemde personen/ en of dezelve aan de by het Reglement bepaalde regullijgen volboen/ als meede of de woos- schzyden Vergaderingen in goede orde zijn gehouden en af- gelopen.

Gelijc ook de Municipaliteiten of Scholtesfen/ een ieder van zijn dierict/ waar in de Grondvergaderingen worden gehouden by Ons zullen infenden het getal der Stemmen/ zo door als tegen het ontwerp der Constitutie zijn uitgebragt/ door de Stemmeregterigde ingefolge Stemmijge volgens nevensgaand Vooschzyt opgesteld

Stemlyst der Stemmen uitgebragt door de Stemmeregterigde Burgers in de Grondvergadering gehouden te over het annemen of het verwerpen van het ontwerp der Constitutie.

Namen en roe-Namen
der Stemmeregterigde.

Ja. N. N. Neen.

/ Totaal

/ Totaal

Dat deze Stemming also is afgevolgen verhalet wy Stem- mynners in de Grondvergadering voosnoemd. Datum

den afzonderlijk versameld door na dat de Stemming is gefchiet/ op dat in staat mogen zijn dezelve aan de Nationale Vergadering in tijds in te zenden/ tevens by desen kennis gevende/ dat door ieder Grondvergadering twee exemplaren van het ont- werp van Constitutie hebben afgezonden om ter leering gelegd te worden ter plaatsen in de Grondvergaderingen/ alwaar de Municipaliteiten of Scholtesfen het best geboorglijgs voosdelen/ waar van door Publicatie zullen kennis geven.

En op dat niemand hier van ontfundig en/ zal deze alomme worden gepubliceert en geaffi- geert ter plaatsen/ alwaar men zullic te doen gewoon is.

Actum Assen den 1 July 1797.

Het derde jaar der BATAAFSCHE VRYHEID.

W. TONCKENS ^{vg.}

Ter Ordonnantie van Dezelve
H. V O S, Secret.

Afbeelding 23. Drenthe (1797). Publicatie van het provinciebestuur van Drenthe van 1 juli 1797 waarbij burgers werden opgeroepen voor de grondvergaderingen van 1 en 8 augustus 1797 om 10 uur in de ochtend. Deze publicatie kwam in plaats van convocatiebiljetten. De publicatie bevat ook een model voor een oroles/verbaal.

Afbeelding 24. Friesland. Publicatie van het provinciebestuur van Friesland van 14 juli 1797, waarmee burgers werden opgeroepen voor het referendum van 8 augustus 1797. Deze publicatie kwam in plaats van convocatiebiljetten. Overigens waren Friese burgers wel met een dergelijk biljet opgeroepen voor de grondvergaderingen van 1 augustus 1797 voor de verkiezingen voor de tweede Nationale Vergadering.

VRYHEID. GELYKHEID. BROEDERSCHAP.

PUBLICATIE.

De provisoniele Reppesentanten des Volks van Overijssel doen te weten: Also de Nationale Vergadering / ingevolge den last / by het Reglement op derzelver Ineenroeping en werkzaamheid aan haat opgedragen / thans een ontwerp van Constitutie voor het Bataviaasche Volk aan het zelve heeft voorgelegd / en reukens goedgekeurd heeft / dat alle stemgerechtigde Burgers op Dingsdag den 8ten Augustus moesten worden opgeroepen / om daar over hunne stem met Ja of Neen uit te brengen / gelijc uit de Proclamatie van dezelve vergadering / den 2^{den} Junij laatscheden geatfesteerd / is te vernemen. Zo is 't / dat wy / ten einde alles wat tot die stemming betrekking heeft in eene geregelde Orde te doen afsloven / hebben geacht gebonden te arresteren en vast te stellen / gelijc wy arresteren en vaststellen by dezen de navolgende artikelen.

1. Dat alle de stemgerechtigde Burgers dezer Provincie worden opgeroepen op Dingsdag den 8. Augustus aanstaande des voormiddags ten negen uren ieder in zijne gewone grondvergadering te verschijnen / ten einde als dan hunne beslissende stemmen voer het aannemen van het voornoemde ontwerp van Constitutie met Ja, of voer het verworpen van dat ontwerp met Neen, uit te brengen.

2. Dat het benoemen van stemopnemers op dezelfde wijze zal geschieden als dit by de verkiezing van Reppesentanten in de Nationale vergadering heeft plaats gehad.

3. Dat de stem opnemers voer dat met de stemming een aanhang gemaakt worde / een Afsst zullen opmaken van alle de stemgerechtigde Burgers in hunne grondvergadering tegenwoordig.

4. Dat zy vervolgens agter den naam van ieder als voorgezeten opgetekenden stemgerechtigden volgens de stem die dezelve zal hebben uitgezagt zullen schryven het woord Ja of Neen.

5. Dat zy deze originele stemlijst met hunne onderteekening zullen bekrachtigen.

6. Dat zy vervolgens van deze Afsst een dubbel zullen formieren / het zelve met hunne onderteekening authenticeren en voorts binnen tweemaal vier en twintig uren overgeven / in de Steden aan de Municipaliteiten en ten platten Lande aan de Schouten of Sigters van het ampt waar in de grondvergadering is gehouden.

7. Dat zy vervolgens de originele lijst in eenen omslag zullen doen / en dien Enchetteren / en vervolgens ter bewaring aan den Secretaris der Municipaliteit of aan den Sigter of Schout van het ampt waar onder het huis / in 't welk de grondvergadering bevoort / gelegen is / zullen overgeven.

8. En dat de Municipaliteiten / Schouten en Sigters / de lijsten aan hun volgens artikel zes overgegeven ter Griffige zullen moeten bezorgen voer of op Dingsdag den vyftienden Augustus aanstaande / stellende op den omslag den datum / waar op de afzending voer hen is gedaan.

Wijdenbe alle Municipaliteiten / Schouten en Sigters ten ernstigsten aangemaand aan de executie hier van met allen puer de hand te houden.

Verwyl wy voer 't overige alle onze Medeburgers / stemgerechtigde Ingezetenen dezer Provincie / willen hebben vermaand / gelijc wy dezelve vermaanden by dezen / om wel te overwegen dat van de bevestiging van dien dag de verbaart of misficht de onherstelbare ramp van de Republiec / van ons allen in 't byzonder van onse kinderen / ja van onse later nageslacht zal afhangen / en dat zy verhalven niet in gezeke blijven als dan getrouwe en als Burgers dien het Vaderland ter harte gaat op te houden / om hunne stemmen voer of tegen / zo als zy zig tot het ern of ander in gemoede zullen verplicht agten / uit te brengen / op dat zy zig zelve niet ten enigsten dage mogen te verkwipen hebben / dat zy voer hunne onverschilligheid / laanwicheit / of gezeke aan moed om by zig zelve een besluit te nemen / hebben medegewerkt om voer dat Vaderland onheilen te berokkenen / welk het als dan buiten hunne en buiten onzer aller vermogen zy zoude te herstellen.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zal kunnen pzetenderen / zal deze alomme worden gepubliceerd en geatfesteerd / waar men zulks te doen gewoon is.

Albus gedaan ter Vergadering van de provisoniele Reppesentanten des Volks van Overijssel te Zwolle den 13 Julij 1797.

Ter Ordonnantie van Welgemelde Reppesentanten,

GERH. DUMBAR.

Te ZWOLLE, gedrukt by FRANÇOIS CLEMENT, Drukker van de provisoniele Reppesentanten van het Volk van Overijssel.

Afbeelding 25. Overijssel (1797). Publicatie van het provinciebestuur van Overijssel, waarmee burgers werden opgeroepen voor het referendum van 8 augustus 1797. Waarschijnlijk kwam ook deze publicatie in plaats van convocatiebiljetten.

De Stemgerechtigde Burgers, behoorende tot het District N^o.
en uitmakende de Grondvergadering

N. te

Ingevolge de Proclamatie van de Nationale Vergadering, representerende het Volk van Nederland, van den 2. Juny 1797., op heden den 8. Augustus 1797. byeen gekomen zynde, om derzelver Stem over *het Ontwerp van Constitutie voor het BATAAFSCHE VOLK* uittebrengen, is gebleken:

Dat Stemgerechtigde Burgers door het woord *Ja* dezelve Constitutie hebben goedgekeurd.

En dat Stemgerechtigde Burgers door het woord *Neen* dezelve Constitutie hebben afgekeurd.

Verklarende wy Ondergetekenden op ons woord van eef, en verantwoordelykheid, dat deze Stemming in behoorlyke orde en conform de wyze, voorgeschreven by het Reglement voor de Nationale Vergadering also is geschied.

Actum

den 8. Augustus 1797.

} Stemophnemers.

} oudste en jongste in Jaaren.

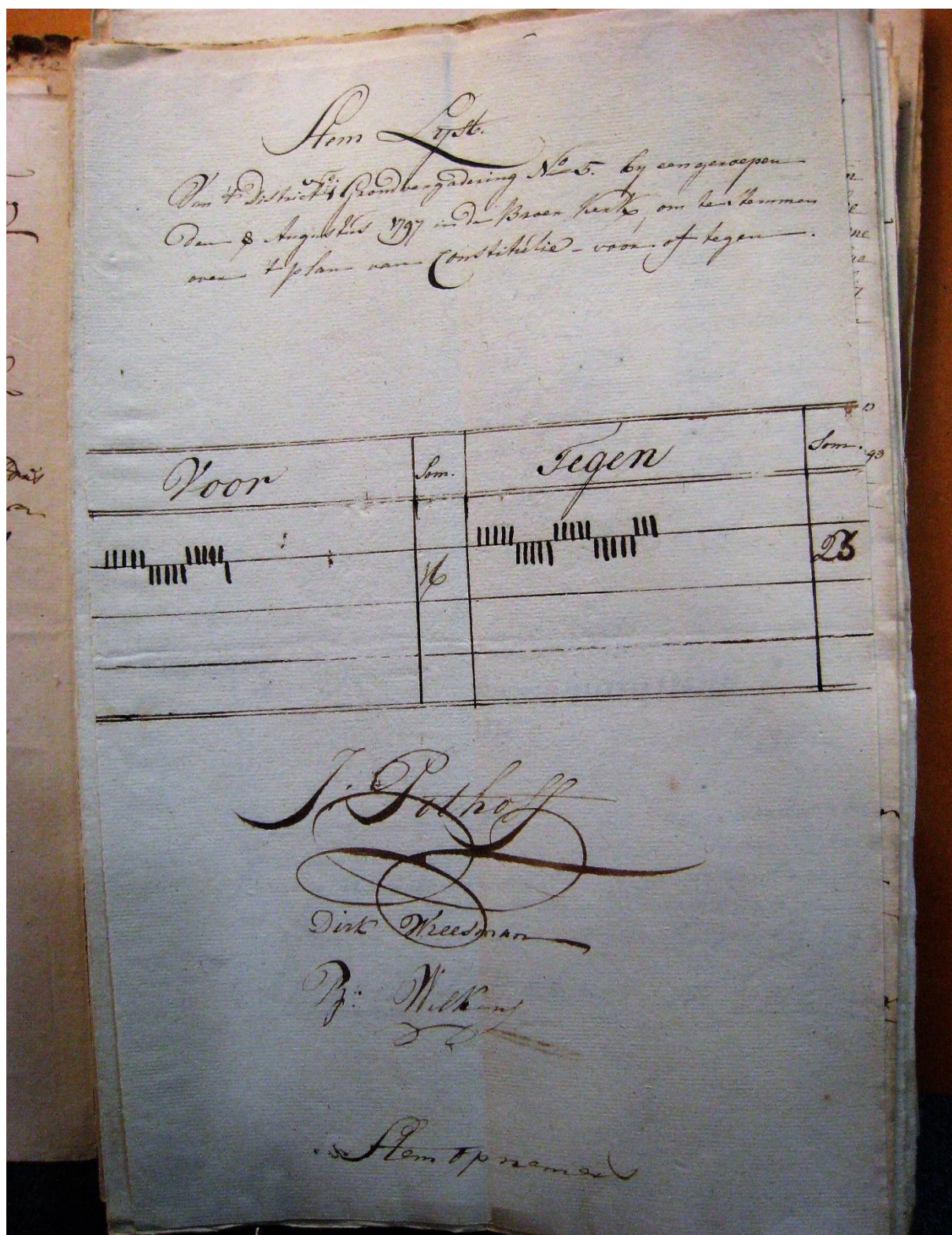
Afbeelding 26. Holland (1797). Model van het proces-verbaal zoals dat werd voorgeschreven in Holland om de uitslag van het referendum van 8 augustus vast te leggen. Het model is gebaseerd op het besluit van het provinciebestuur van Holland van 28 juni 1797. Een dergelijk proces-verbaal kan het geheim van de stemming hebben bevorderd.

Geesteren

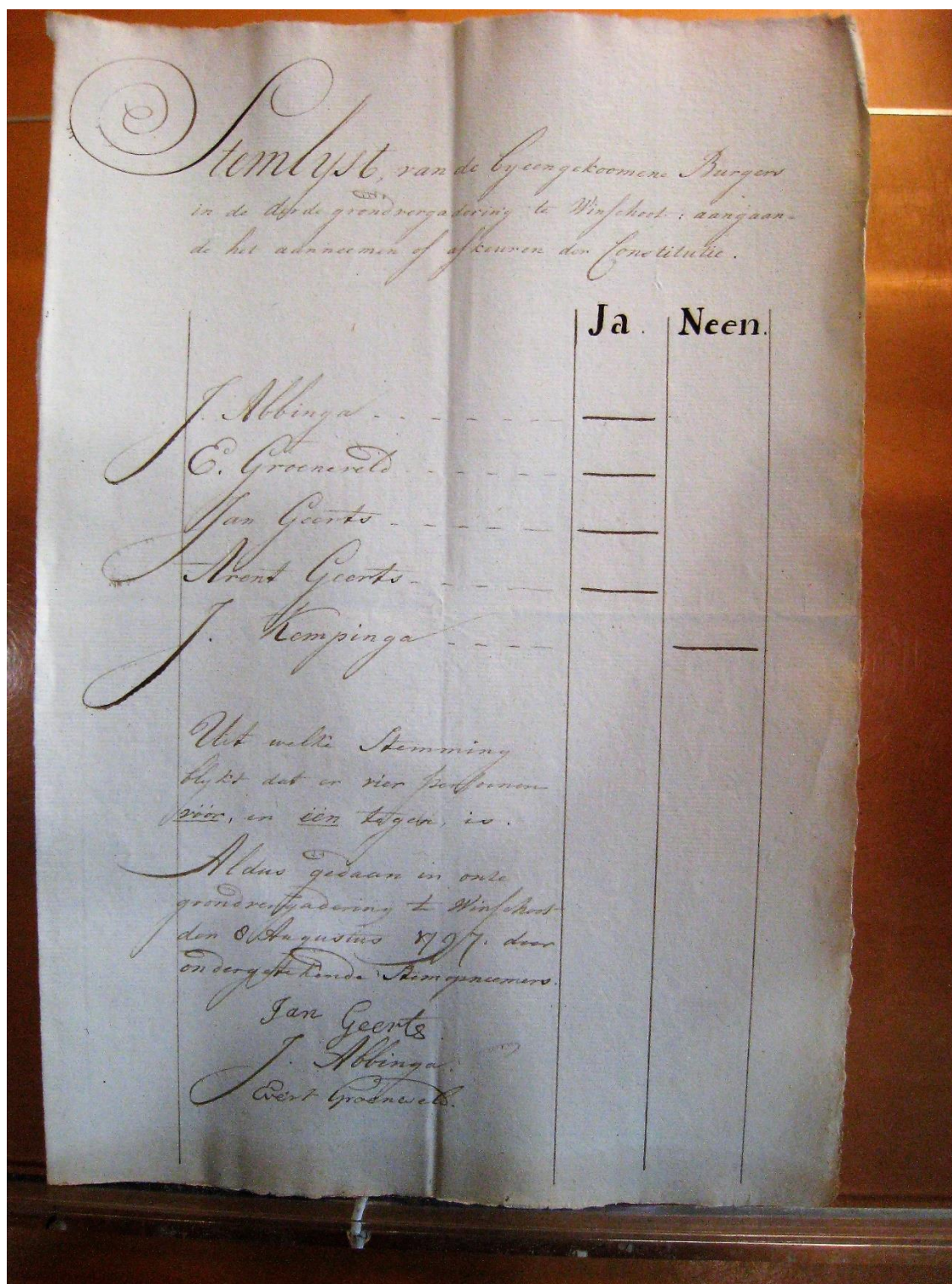
Gehouden bij de Boer Egbert in de Boerschap, Geesteren
 Gerichth's Tolmesthuys, den 8 Augustus 1797, des Vrees
 middags om 9 Uur Dinsd. daerom geopenbaert de Volgende
 Hem Gezegde Boer Egbert en hebben hijsse stem tot het
 goed, of afkeuren van het ontwerp van Constitutie voor
 het Bataafsche volk uitgebragt. als volgt.

Gerrit Jan wulferink zegt ja
 Gerrit (Kraan) zegt ja
 Hendrik laarhuus zegt ja
 Jan laarhuus zegt ja
 Hendrik boijenk zegt ja
 Gerrit Jan (Krijkhaker) zegt ja
 Jan Blukken zegt ja
 Gerrit paalhaar zegt ja
 Hendrik hünzenk zegt ja
 Jan wylenk zegt ja
 Jan mensenk zegt ja
 Jan's meijer zegt ja
 Jan meijer zegt ja
 Prolet (hottens) huus zegt ja
 Bannes oude voshaar zegt ja
 Bärnades hottens huus zegt ja
 Jan Hendrik Snijders zegt ja
 Jan's mensenk zegt ja
 Jan nishuus zegt ja
 Jan (brenbroek) zegt ja
 Jan eunberink zegt ja
 Jan Hendrik kelberink zegt ja
 Jesse volmerenk zegt ja
 Albert de volmerenk zegt ja
 Jan Hendrik haamerink zegt ja
 Jan's kumna zegt ja
 Bärnades forjan zegt ja
 Jan Elberink zegt ja

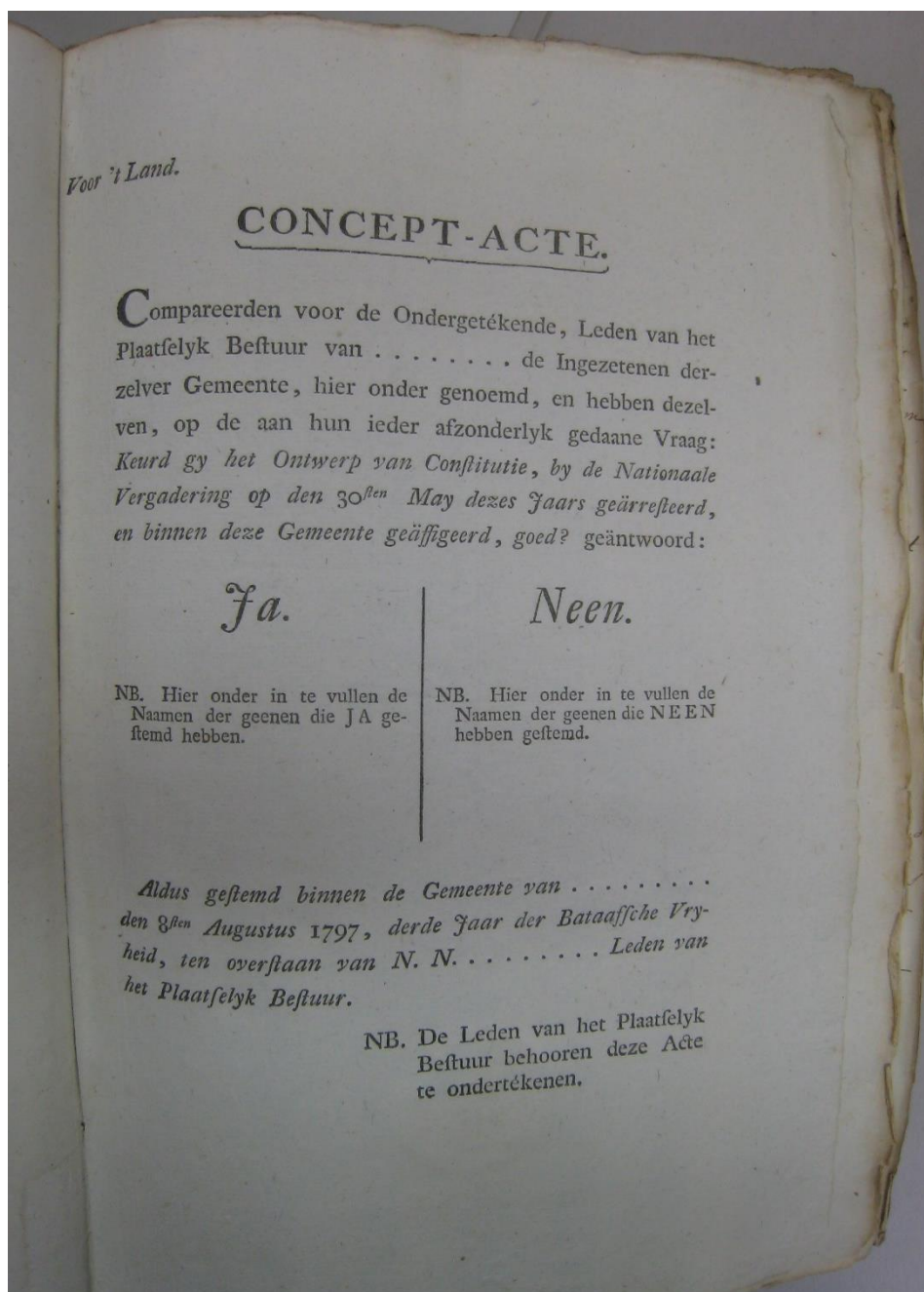
Afbeelding 27. Overijssel (1797). Eerste bladzijde van het proces-verbaal van de stemming bij 'Boer Egbert' in het boerschap Geesteren, behorende tot het platteland van Ootmarsum. De stemming was niet geheim. Dit proces-verbaal laat duidelijk zien dat de stemming mondeling was door toevoeging van het woord 'zegt'.

Afbeelding 30 Groningen (1797). Proces-verbaal van grondvergadering no 5 in district 1, in de Broerkerk in Groningen, ondertekend door de drie stemopnemers. 16 stemmen voor en 23 stemmen tegen. De uitslag van de grondvergaderingen in de stad Groningen was geheim.

Afbeelding 31 Groningen (1797). Proces-verbaal van grondvergadering no 3 in Winschoten. De uitslag van de stemming is niet geheim. Naast de drie stemopnemers kwamen slechts twee andere burgers op in deze grondvergadering.

Afbeelding 32 Bataafs Brabant (1797). (Eerste) model van het proces-verbaal zoals dat door het provinciebestuur werd vastgesteld, behorende bij de publicatie van 5 juli 1797. Over die publicatie, de bijbehorende circulaire en dit model voor een proces-verbaal ontstond grote beroering in de Nationale Vergadering. Stemgerechtigde burgers dienden te verschijnen voor een commissie uit het plaatselijk bestuur in plaats van te stemmen in grondvergaderingen. De uitslag van de stemming was ook niet geheim als dit proces-verbaal zou zijn gebruikt.

PROJECT.

De Stemgerechtigde Burgers, behoorende tot de Grondvergadering van *de gijsel 't laar de agterstraat ende raame*. Die gehouden *is in de school*. op heden byeen gekomen zynde, om derzelver Stemmen, over het *Ontwerp van Constitutie*, voor het Bataaffche Volk, geërresteerd by de *Nationaale Vergadering* op den 30sten May laatstleden, uittebrengen, is gebleeken:

Dat het getal van Stemgerechtigde Burgers door het woord *Ja* dezelve Constitutie hebben goedgekeurd.

En dat het getal van *Zes en negentig*. Stemgerechtigde Burgers door het woord *Neen* dezelve Constitutie hebben afgekeurd.

Verklaarende wy Ondergetekenden op ons woord van Eer, en verantwoordelykheid, dat deze Stemming in behoorlyke orde is geschied.

Actum *Van Helvoirt* den 8sten Augustus 1797, derde Jaar der Bataaffche Vryheid.

<i>Jan van de Ven</i>	} Stemopneemers.
<i>Wilhelmus Beex</i>	
<i>Anton Simmermans</i>	} Oudste en Jongste in Jaaren.
<i>Horiaan van Abeelen</i>	
<i>Pieter van Abeelen</i>	

NB. Het getal van Stemgerechtigde Burgers niet in Cyffers, maar Woordelyk te stellen.

En Verklaare wy Ondergetekende Schepenen Van Helvoirt dat hetgeen voorsz door de daal by genoemde Stemopneemers, benevens de Oudste en Jongste in Jaaren is geschied en door hyn eygen hand is onderteykend. Actum Helvoirt dato en Jaare als voorsz.
M. van den Polijberg
H. van den Broek

Afbeelding 33 Bataafs Brabant (1797). Eén van de zeer zeldzaam bewaard gebleven processen-verbaal uit Bataafs Brabant, zoals die uiteindelijk zijn gebruikt. Proces-verbaal van de stemming in een grondvergadering in Helvoirt gehouden in de school met de opsomming van de gehuchten 'de Gijsel, 't Laar, de Agterstraat en de Raame' waar de burgers woonden die tot deze grondvergadering werden gerekend. Niemand van de opgekomen 96 burgers bracht een ja-stem uit. De stemming was geheim.

S T E M L Y S T

Der gestemd hebbende Burgers, In- en Opgezetenen van dit Gewest, met aantekening van hunne *respective Grondvergaderingen*, waar in dezelve, ingevolge de Proclamatie van de *Nationale Vergadering* reprefenteerende het Volk van Nederland, van den 2 Juny 1797. waaren opgeroepen, om het hun voorgelegd Plan of Ontwerp van *Constitutie* voor het Bataafsche Volk, op den 8 Augustus daar aan volgende door een goedkeurend voor aan te neemen of wel door een afkeurend *TEGEN* te verwerpen. — En is na eene naauwkeurige opneeming van alle de ingekoomen Stemlysten gebleken dat gestemd hebben —

Voor Tegen			Voor Tegen			Voor Tegen			Voor Tegen							
No.		No.	Transport 386. 762.	No.	Transport 467. 1706.	No.	Transport 467. 1706.	No.	Transport 622. 2282.							
1.	Te Utrecht.	24.	21.	43.	Te Utrecht.	20.	95.	Nederlaagbroek.	—	142.	Emmenes Binnen.	15.	25.			
2.	—	12.	31.	49.	—	2.	19.	96.	Driebergen.	—	143.	Emmenes Buiten.	5.	24.		
3.	—	8.	16.	50.	—	5.	9.	97.	Bunnik en Vegten.	1.	144.	—	9.	15.		
4.	—	—	24.	51.	—	1.	22.	98.	Odyk.	—	145.	Bunchooten.	1.	7.		
5.	—	—	31.	52.	—	7.	7.	99.	Rheenen.	—	146.	—	—	—		
6.	—	3.	11.	53.	—	1.	100.	—	23.	3.	147.	Zoest.	1.	31.		
7.	—	7.	12.	54.	—	22.	101.	—	—	—	148.	—	—	15.		
8.	—	18.	11.	55.	—	1.	16.	102.	Stichts Veenendael.	1.	4.	149.	—	1.	15.	
9.	—	22.	20.	56.	—	2.	4.	103.	—	6.	150.	Oostveen C. S.	—	—	—	
10.	—	6.	20.	57.	—	1.	11.	104.	—	2.	3.	151.	—	6.	2.	
11.	—	17.	19.	58.	—	32.	105.	—	1.	6.	152.	Westbroek.	13.	7.	7.	
12.	—	12.	3.	59.	—	2.	7.	106.	Zuileflyn C. S.	—	6.	153.	Oostbroek.	—	6.	—
13.	—	19.	11.	60.	—	1.	2.	107.	Amerongen.	—	9.	154.	De Bilt.	—	3.	—
14.	—	3.	13.	61.	—	3.	15.	108.	—	—	10.	155.	Oud Maarleveen.	1.	—	—
15.	—	5.	20.	62.	—	1.	23.	109.	Woudenberg.	3.	—	156.	Zuilen C. S.	—	—	—
16.	—	—	25.	63.	—	3.	15.	110.	—	3.	—	157.	Nieuw Maarleveen.	13.	9.	—
17.	—	4.	26.	64.	—	3.	18.	111.	Renswoude.	9.	—	158.	Maarfen.	4.	18.	—
18.	—	3.	18.	65.	—	3.	14.	112.	—	—	—	159.	—	8.	9.	—
19.	—	4.	5.	66.	—	1.	23.	113.	Maar en Maarbergen.	1.	—	160.	Tienhooven.	4.	3.	—
20.	—	6.	11.	67.	Monifoort.	—	30.	114.	Leusden C. S.	2.	14.	161.	Breukeleveen.	1.	9.	—
21.	—	6.	16.	68.	—	—	29.	115.	—	—	—	162.	Breukelen C. S.	2.	10.	—
22.	—	4.	19.	69.	—	1.	28.	116.	Seutenburg.	1.	33.	163.	—	—	12.	—
23.	—	10.	23.	70.	Linschooten.	—	45.	117.	Zeist.	—	—	164.	—	—	15.	—
24.	—	3.	23.	71.	Broek en Papcop.	1.	9.	118.	—	—	—	165.	Camerik C. S.	1.	24.	—
25.	—	26.	6.	72.	Willes Cop.	3.	29.	119.	—	—	—	166.	—	—	13.	—
26.	—	22.	26.	73.	Lange Ruize Weide.	1.	22.	120.	Amersfoort.	5.	13.	167.	Zegveld.	—	26.	—
27.	—	4.	20.	75.	Vieuten.	1.	38.	121.	—	9.	13.	168.	Oostveen C. S.	—	26.	—
28.	—	7.	17.	76.	De Meeren.	3.	14.	122.	—	3.	9.	169.	Harmelen.	2.	37.	—
29.	—	11.	8.	77.	Vreeswyk of de Vaart.	13.	46.	123.	—	2.	17.	170.	Abcoude.	1.	57.	—
30.	—	15.	5.	78.	Haagelwyn.	6.	50.	124.	—	6.	19.	171.	— en 't Veen.	2.	86.	—
31.	—	9.	10.	79.	Lopik en Lopiker Capel.	—	32.	125.	—	—	—	172.	Nigtevegt.	8.	11.	—
32.	—	1.	1.	80.	Willige Langerak.	1.	36.	126.	—	1.	36.	173.	Nederhorst den Berg.	—	11.	—
33.	—	3.	5.	81.	Juphaas Overeynd.	—	22.	127.	—	3.	16.	174.	Vreeland.	2.	29.	—
34.	—	—	10.	82.	Juphaas Nedereynd.	3.	20.	128.	—	—	16.	175.	Kortenboef.	1.	63.	—
35.	—	10.	21.	83.	Houten en 't Gooy.	4.	15.	129.	—	—	16.	176.	Bismbrugge.	9.	36.	—
36.	—	7.	15.	84.	Schonsauwen.	—	—	130.	—	6.	25.	177.	Loenenflood.	—	—	—
37.	—	11.	23.	85.	Schakwyk.	—	44.	131.	—	5.	14.	178.	Loenen en Nieuwerflood.	9.	26.	—
38.	—	—	3.	86.	Tul en 't Waal.	—	—	132.	—	10.	26.	179.	Ankeveen.	—	25.	—
39.	—	—	8.	87.	Langerak over Lecq.	7.	—	133.	—	11.	21.	180.	Thaamen.	5.	45.	—
40.	—	9.	18.	88.	Wyk by Duursede.	3.	25.	134.	—	3.	21.	181.	Thaamen en Uithoorn.	1.	44.	—
41.	—	7.	15.	89.	—	—	36.	135.	—	5.	17.	182.	Uithoorn.	—	49.	—
42.	—	13.	3.	90.	—	—	40.	136.	—	5.	25.	183.	Denmerik.	—	44.	—
43.	—	7.	22.	91.	Werkhoven.	—	53.	137.	Hoogeland.	—	—	184.	Mydrecht.	—	81.	—
44.	—	7.	12.	92.	Kooten.	—	—	138.	—	—	86.	185.	—	—	22.	—
45.	—	11.	11.	93.	Doorn.	4.	1.	139.	—	—	—	186.	—	—	42.	—
46.	—	3.	20.	94.	Overlaagbroek.	—	141.	—	18.	11.	10.	187.	Mydrecht en Wilnis.	—	64.	—
47.	—	—	—	—	—	—	—	—	11.	10.	—	188.	Wilnis en Westveen.	—	30.	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	189.	Vinkeveen.	1.	52.	—
Transport 386. 762.			Transport 467. 1706.			Transport 622. 2282.			Totaal 750. 2460.							

Zeven Honderd en Vyftig voor het Ontwerp van *Constitutie* en dus aangenoomen, en Drie Duizend Vier Honderd en Zestig *TEGEN* hetzelfde en dus verworpen hebben.

Utrecht 23 Augustus 1797.

Het derde jaar der Bataafsche Vryheid.

Afbeelding 34 Utrecht (1797). Publicatie van het provinciebestuur van Utrecht van 23 augustus 1797 waarbij de (gedetailleerde) uitslag van de stemming in deze provincie bekend werd gemaakt.

VRYHEID. GELYKHEID.
BROEDERSCHAP.

PUBLICATIE.

De proviſionele Repræſentanten des volks van Overijſſel doen te weten: dat de ſtemliſten der reſpectie grondbegaderingen op den 8ten dezer maand binnen deze Provintie vergaderd geweest om het ontwerp van Conſtitutie door de Nationale Vergadering voorgedragen goed of af te keuren / by ons ingekomen en geexamineerd zynde / verbonden iſ / dat het zelve ontwerp by eene meerderheid van tien duyzend drie honderd een en tagtig tegen drie duyzend een honderd zeven en vyftig ſtemmen, namens deeze Provintie door het volk iſ verworpen; op dat een iegelyk ſig daar naar moge kunnen gedragen.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zal kunnen pretenderen / zal deeze alomte worden gepubliceerd en geaſſigneerd / waar men zulks te doen gewoon iſ.

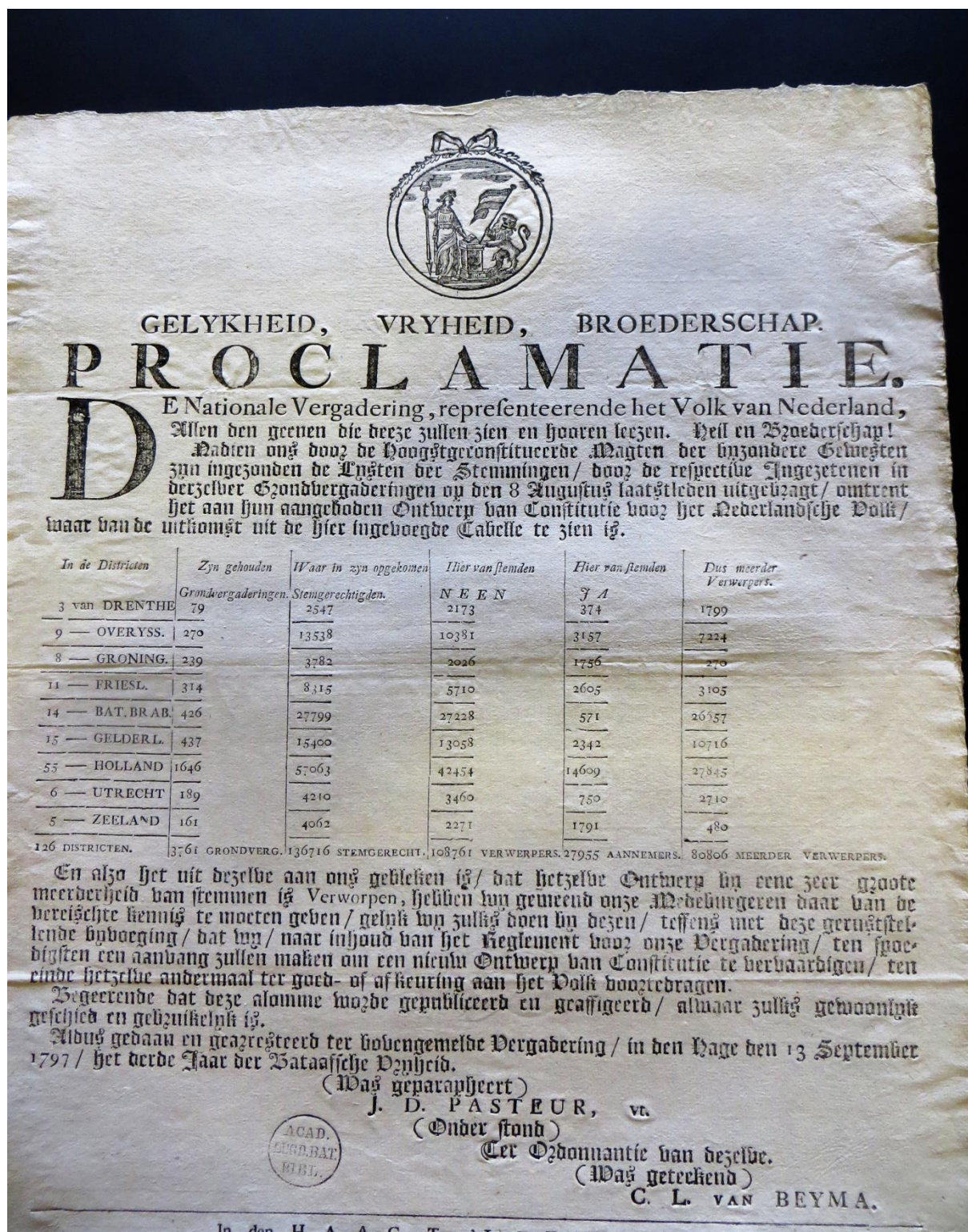
Alus gedaen ter Vergadering van de proviſionele Repræſentanten des Volks van Overijſſel te Zwolle den 17 Auguſtus 1797.

Ter Ordonnantie van Welgemelde Repræſentanten,

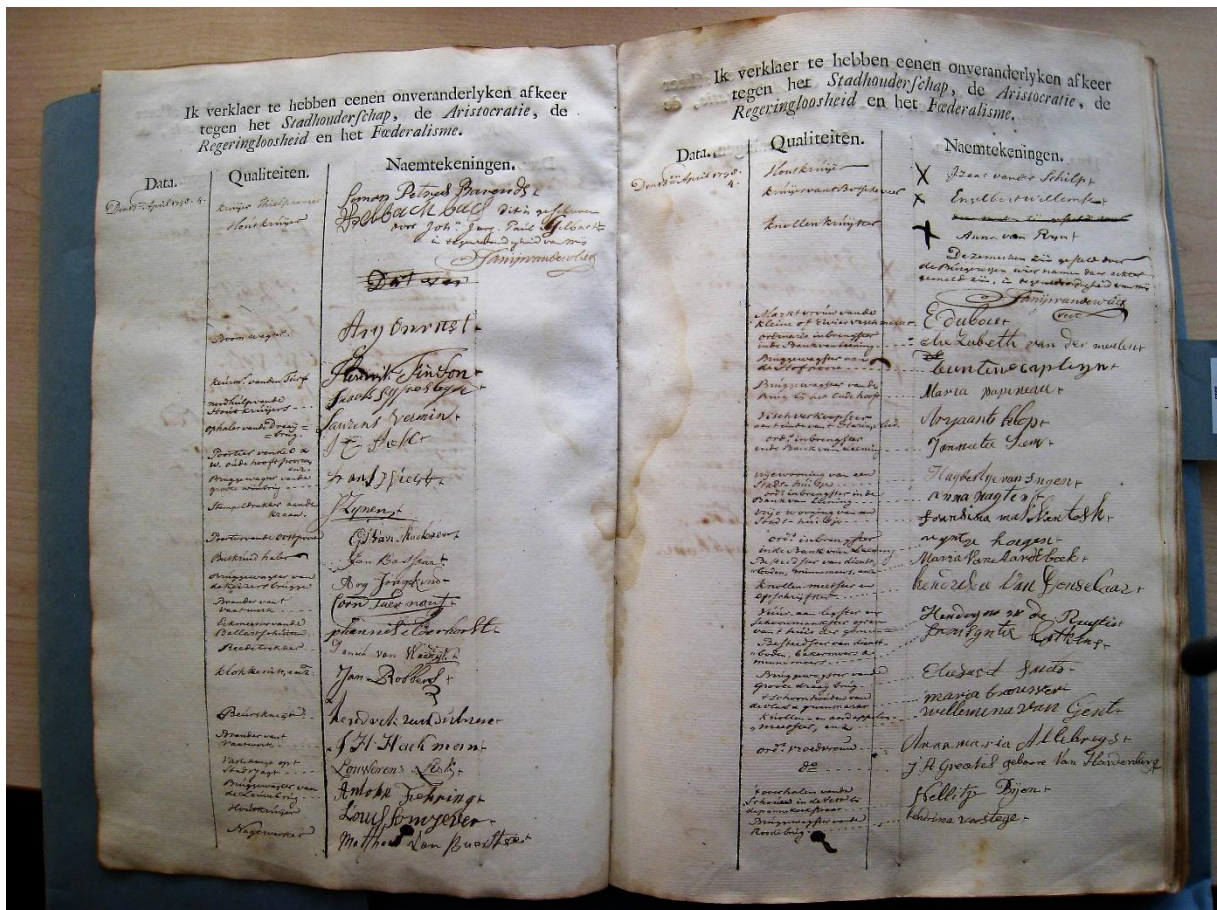
GERH. DUMBAR.

Te ZWOLLE, gedrukt by FRANÇOIS CLEMENT, Drukker van de proviſionele Repræſentanten van het Volk van Overijſſel.

Afbeelding 35. Overijſſel (1797). Publicatie van het provinciebestuur van Overijſſel van 17 augustus 1797 waarmee de officiële uitslag van het referendum van 8 augustus 1797 werd meegedeeld.

Afbeelding 36 Nationale Vergadering. Proclamatie van de Nationale Vergadering van 13 september 1797 waarmee de officiële uitslag van het referendum van 8 augustus 1797 wordt meegedeeld. Een proclamatie werd voorgelezen vanaf de pui van stadhuizen en gerechtshuizen op het platteland en vervolgens aangeplakt.

Afbeelding 37 Rotterdam (1798). Register met handtekeningen onder de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' door mannen en vrouwen die voor de uitoefening van hun beroep afhankelijk waren van de overheid. In dit register staan 1.200 namen. Lang niet alle personen zijn stemgerechtigd. Zij werden door de ondertekening ook niet stembevoegd. Ook vrouwen hebben getekend. Personen die niet konden schrijven, plaatsten een kruisje.

GELIJKHEID, VRIJHEID,
BROEDERSCHAP.

NOTIFICATIE.

DE ADMINISTRATIVE MUNICIPALITEIT VAN AMSTERDAM, bij Afschijf van het Administratief Bestuur van het voormaalg Gewest Holland / in dato 6 April laatstleden / kennis bekomen hebbende / dat dezelve tot Agenten ter regeling en zuivering der Grondvergaderingen van de veertien Districten aan het He / heeft benoemd de Burgers:

FREDERIK BUCHNER,
CORNELIS VAN DER BURG,
ISAAC MOSES BOCK,
PIETER GORDIJN,
JACOB GROEN,
JOAN GEORGE HOLTZHEIJ,
HENDRIK HEUSKEN,
JOHANNES PLOEG GERRITSZ,
RUDOLPH HENDRIK PORTENER,
GERRIT ROMEIJN,
ADRIANUS SCHIERHOUT EN
JAN HENDRIK TELTING.

ZO IS HET, dat de Municipaliteit voornoemd / vermeend heeft / zulks ter kennis van de Gemeente te moeten brengen / ten einde een iegelijk die het aangaat / dezelve Agenten in gemelde qualiteit erkenne; met last op een ieder / welke mogt worden verzocht / of des noods gerequireerd / voor dezelve te verschijnen / aan zodanig verzoek of requisitie / onverwijld te voldoen; zullende de voornoemde Agenten / hunne zitting houden in het West-Indisch Huis / op de Sarnaalenmarkt.

Gearresteerd den 10den en Gepubliceerd den 11den April 1798, het
Vierde Jaar der Bataafsche Vrijheid.

NICOLAAS VAN VEEN PIETERSZ., vt.

Ter ordonnantie van de Municipaliteit voorn.

F. J. PELLETIER.

Te Amsterdam, ter STADS-DRUKERY, op het Roekia, en te bekomen bij Pieter Hendrik Dronberg.

Afbeelding 38. Amsterdam (1798). Publicatie van het stadsbestuur van Amsterdam waarbij de benoeming van de agenten tot zuivering van de grondvergaderingen wordt bekend gemaakt. De commissie houdt zitting in het West-Indisch Huis.

VRVHEID, GELYKHEID,
BROEDERSCHAP.

AFKONDIGING.

De Municipaliteit der Stad Leyden brengt bij deze ter kennis van alle Burgers en Inwooners derzelve Stad, dat het Ontwerp van Staatsregeling voor het Bataafsche Volk, door de Constitueerende Vergadering ter goed- of afkeuring aan het zelve Volk voorgedragen, van morgen af, ter leezing voor een ieder zal voorleggen in de Pieters- Hooglandsche- en Maarekerken; in welke bekwaame plaatzen daar toe zijn gereedgemaakt; van des morgens ten negen, tot des avonds ten zeven uren: Ook legt reeds in sommige Herbergen en publieke Plaatzen ter leezing een Exemplaar van het voornoemde Ontwerp. En vertrouwt gemelde Municipaliteit, hiermede te voldoen aan de Aanschrijving van het Administratief Bestuur van het voormalig Hollands Gewest van den 4^{den} dezer.

Aldus gearresteerd bij de Municipaliteit der Stad Leyden, den 8. April 1798., *het vierde Jaar der Bataafsche Vrijheid.*

Gezien door JOANNIS GIEBE,
Voorzitter.

En den 9^{den} daar aan volgende den Volke gepubliceerd

Bij mij

J. C. POTGIETER,
Secretaris.

Te Leyden by P. H. TRAP, Ordinaris Stads-Drukker, 1798.

Afbeelding 39. Leiden (1798). Publicatie van de terinzagelegging van het *Ontwerp van Staatsregeling* in de Pieterskerk, de Hooglandse Kerk en de Marekerk. Ook in Leiden zijn exemplaren ter inzage gelegd in sommige herbergen, maar die zijn niet met name genoemd.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP!

NOTIFICATIE.

De Administratieve MUNICIPALITEIT der Stad Delft, als uitmakende de Hoofdplaats van het District de Delft N° 37, Notificeert by heeren aan alle Haare Medeburgen, dat Zy ter volboeninge aan de Aanschryvinge van het Administratief Bestuur van het Voormalig Hollands Gewest van dato den 4. April laatstleeden, heeft goedgebondeu om op de nabolgende Plaatsen een Exemplaar van het door de Constituerende Vergadering, Representerende het Bataafsche Volk, aangenoomen Ontwerp van Staatsregeling, als meede der Proclamatie van doozne Constituerende Vergadering, ter Leezinge aan de Burgers van dit District doozteleggen; als: In de Societeit VOOR EEN-EN ONDEELBAARHEID, aan de Oostzyde van de Oude Delfte; in de Herberg DE VERGULDE ZON, by den Burger FRANS DIELWART; in de Herberg HET VERGULDE VLIES, by den Burger CORNELIS VAN BELLECOM; in de Herberg DEN GOUDEN MOLEN, by de Wed. van HENDRIK MIDDENDORP. En laatstelyk in de Herberg DEN BOLK, by den Burger FRANS RODENRYS, aan de Buyten Waterfloot dezer Stad; zullen de deze Leezinge kunnen gebaan worden van sonden aan na de Publicatie dezer en geduuren tot den 23. dezer Maand, alszynde de Dag, waar op hetzelfde Ontwerp door de daar toe verklaard gewoorden zynde Stemgerechtigde Burgers zal moeten worden Aangenoomen of Verworpen.

Alsdus Gedaan en Gearresteerd by opgemelde Municipaliteit den 9. April 1798. Het Vierde Jaar der BATAAFSCHE VRYHEID, en Gepubliceert den 10. daaraanbolgende.

M. s'GRAVESANDE, vt.

In kennisfe van my Secretaris,

PIETER SNOECK.

Te DELFT Gedrukt, by N. Z. VAN DER KLOOT, 'sLands Klein-Zegel-en Stads-Drukker, &c.

Delft I 2. 33

Afbeelding 40. Delft (1798). Publicatie van de terinzagelegging van het *Ontwerp* van *Staatsregeling* op verschillende plaatsen in de stad Delft.

PUBLICATIE.

Gelykheid, Vryheid, Broederschap.

De Municipaliteit der Stad Schiedam/ van het uitvoerend Bewind der Bataafſche Republiecq ontfangen hebbende/ eenige Exëmplaaren van het ontwerp van Staatsregeling voor dezelve Republiecq, den 17 Maart dezes Jaars by de Conſtituerende Vergadering, representerende het Bataafſche Volk, gearreſteerd; heeft goedgebonden hetzelve/ zo veel mogelyk is/ ter kennisſe van haare Meedeburgers te brengen; en notificeerd mitsdien by dezen/ dat van heden af/ op elk der navolgende plaatzen een Exëmplaar van hetzelve ontwerp, ter viſie en exäminatie leggen zal; als:

In de Stads Doelen. In het Koffyhuys van de *Erven van David Schoenmaker*. In het Koffyhuys van *Casper Bierhoff* en in de Herbergen van de *Weduwe Huygen*, *Gerardus Swaan*, *Jacobus Crabbé Junior*, *Dirk Bos* en de *Weduwe Stolk*.

Aldus gedaan en gearreſteerd den 16de April 1798. *Het vierde Jaar der Bataafſche Vryheid*. En gepubliceert den 17de daaraanvolgende.

In kennisſe van my

J. W. HOEKWATER.

Te Schiedam gedrukt by *Abraham Bakker*, Stads-Drukker.

Afbeelding 41. Schiedam (1798). Publicatie van de terinzagelegging van het *Ontwerp van Staatsregeling*. Het stadsbestuur van Schiedam gebruikt nog het stadswapen op de officiële publicaties. Afbeeldingen van wapens op borden, koetsen, in kerken en stadhuizen etc. werden gezien als overblijfselen van het feodale verleden en dienden uit het openbare leven te verdwijnen. Vergelijk de publicaties van de stadsbesturen van Den Bosch en Leiden, zonder dergelijke klassieke attributen.

N O T I F I C A T I E.

De Municipaliteit der Stad Dordrecht en de Merwede, van het Administratief Bestuur van het voormalig Hollandsch Gelwest/ ontfangen hebbende eenige Exemplaren van het Ontwerp van Staatsregeling, ten einde dezelve op alle zodanige Plaatsen ter leezing voors te leggen/ als dezelve ter bereiking van het oogmerk der Constitueerende Vergadering/ representerende het Bataafsche Volk/ het meest geschikt zal oordeelen; maakt by dezen aan de Burgern bekend/ dat ter voldoeninge aan voorsz. Aanschrijving/ op ieder der nabolgende Vergaderplaatsen van Societeiten/ een Exemplaar is gelegd voors die geenen/ welke/ als Leden van dezelve/ de Lecture daar van begeren/ te weeten:

In de Societeit aan de Beurs.
In de Societeit by den Burger van Cleeff.
In de Societeit by den Burger Grootveld.
In de Societeit by den Burger Trumpi.

In de Societeit in de Fransche Kerk.
In de Societeit in de Gouden Leeuw.
In de Societeit by de Blaauw Poort.

En dat/ ten meer algemeenen gebzuike/ op de nabolgende Publycque Plaatsen/ meede/ voors des begerende/ een Exemplaar ter leezing zal worden gehouden/ te weeten:

In 't Hooftshuis aan de Beurs.
By den Burger de Wys aan de Tolbrug.
In de Gouden Leeuw.
By Frans Ketelaar, in den hoek aan de Zakkendragers Poort.
By den Burger Elias Ketting.
In 't Logement de Rooden Leeuw.
In 't Logement Belle Vue.
By den Burger Buitenhok.
In 't Groot Schippers Huis.
In 't Hof van Brustel.
In 't Konings Plein.

In de Paauw, by den Burger Krebber.
In de Witte Valk.
In de St. Joris Doele.
In de Marchal de Turenne.
In de Cloveniers Doele.
By den Burger Huibert Kuik, op de Nieuw Brug.
In de Keizers Kroon.
By den Burger J. van Leen, in de Augustyne Kamp.
By de Wed. Hole, in de Lombertstraat.
By den Burger Haastis, in de Visstraat.
By den Burger van Schelven, in de Palingstraat.
In der Mennoniten Kerk.

Aldus na openbare Klokkengeslag van de Puy van den Raadhuize bekend gemaakt, den 11 April 1798, het vierde Jaar der Bataafsche Vryheid.

In kennis van my Secretaris,

M. G. R E E S.

Afbeelding 42 Dordrecht (1798). Publicatie van de terinzagelegging van het Ontwerp van Staatsregeling.

GELYKHEID, VRYHEID,
BROEDERSCHAP.

PUBLICATIE.

DE MUNICIPALITEIT VAN DEN BOSCH, maakt aan hune Mede-Burgen bekend, dat zy van nu af aan, hebben gereguleerd, voor het houden der Grond-Vergaderingen, ter goed- of afkeuringen van het Ontwerp van Constitutie, deze navolgende Locaalen, als:

MARKT.

- N°. 1. By P. Neefs.
2. - - J. Somers.
3. - - R. van Hommert.
4. - - van Dynfen.

ORTEN-EYND.

5. - - F. van der Heyden.

HINTHAMERSTRAAT.

6. - - S. Loude in de Toorenstraat.
7. - - de Wed. Lafferté.
8. - - A. de Bruyn.

HINTHAMER-EINDE.

9. - - Slype No. 1.
10. - - Slype No. 2.
11. - - in de Stad Os by Lambot.
12. - - van Til St. Jacobstraat.

KERKEN VERWERSTRAAT.

13. By Padeloux.
14. - - B. Cappers.
15. - - Dufamos.

WEVERSPLAATS.

16. - - Moors.
17. - - Hoffmans in de Trouw.

VISMARKT.

18. - - Spineaux.
19. - - Pircts.
20. - - Coen van Maaren.

VUGTERSTRAAT.

21. - - M. Verbeek.
22. - - F. van Hooft.
23. - - van der Sande.

VUGTERENDYK.

24. - - J. van Toer.
25. - - M. Gilleyfen.

En dat van heden af ter Lectuure voor alle Stemgerechtigde aldaar zullen gelegd worden, een Plan van Constitutie, alsmede eene Publicatie van 't Intermediair Administratief Bestuur van 'tvoormalig Gewest, ter Regeling der Grondvergaderingen.

Aldus gearresteert by de Municipaliteit van den Bosch voorn. den 7. April 1798, het 4de Jaar der Bataafsche Vryheid.

(Geparapbeerd)

J. AMMERLAAN, *vi.*

(Onderstond)

Ter Ordonnantie van deselve.

(Getekend)

J. H. VAN DER DOES.

By J. B. VAN GULPEN EN ZOON, Boekdrukkers in den BOSCH.

Afbeelding 43. Den Bosch (1798). Publicatie van de terinzagelegging van het *Ontwerp van Staatsregeling*. De 25 lokalen zijn de plaatsen waar de grondvergaderingen werden gehouden. De indeling is gebaseerd op de negen blokken waarin de stad was verdeeld. In die negen blokken zorgden de armmeesters voor de armenzorg. Een blok is in Den Bosch een stadswijk. In principe ontving het stadsbestuur 25 exemplaren, voor elke grondvergadering één. De publicatie verschijnt daags nadat de constitutieteksten in de stad zijn aangekomen.

De Municipaliteit der Stadt Dordrecht en de Merwede, ten einde de Agenten, tot Regeering en zuivering der Grondvergaderingen, door het Administratief Bestuur van het voormeld Hollandsch Gewest, benoemd voor het District van de Merwede, zoo veel mogelijk in deelen maak behulpzaam te zijn, heeft goedgevonden, alle Burgers dezer Stadt en Merwede, welke in zig bevinden, de qualiteiten, hier onder vermeld, en vervat in de Proclamatie van de Confluërende Vergadering, representerende het Bataafsche Volk, van den 23 April 1798, mitsgaders de Instructie, bij het uitvoerende bewind, in dato 13 Maart laatstleden voor gem. Agenten gearresteerd; op te roepen en uit te nodigen bij deen, ten einde op den Raadhuize dezer Stadt, voor gem. Agenten te compareeren, omme, door dezelve tot het Stemrecht bevoegd geoordeeld zijnde, bij de Municipaliteit, de gefelde Verklaring af te leggen, en te onderteekenen, aan dewelke alsdan een Declaratoir van zijn Stemrecht zal worden ter hand gefield, ten dezen einde zal, zoo door de Agenten voorn., als door eene Commissie uit de Municipaliteit, worden gevaceerd, Zondag, Maandag, Dingsdag en Woensdag, den 13, 14, 15, 16, 17, 18 April aanstaande, des Morgens van Negen tot Een, en 's Namiddags van Drie tot Zeven Uren.

Werdende een ieder, wel ernstig gewaarschouwd, omme, wanneer hij de voorn. qualiteiten of vereischens, niet in zig mogte bevinden, niet voor gemelde Agenten te verschijnen, om zig tot het Stemrecht voor te doen, en hun alzo, waare 't mogelijk, te misleiden, dewijl men zig daar door zoude blootstellen aan de onaangename gevolgen, welke uit dusdanige handelwijzen zouden voortvloeijen. — Gelyk in tegendeel een ieder welke in zig de bevoegdheid, tot 't Stemrecht bezit, wordt vermaand, om door onagtsaamheid, deez gelegenheid, tot 't aanneemen van het Stemrecht, niet te laten voorbijgaan, dewijl zij zig het gemis daar van, en der voordeelen hier aan verknogt, zelve zouden te wijten hebben.

Tot het Stemrecht zullen kunnen worden toegelaten:

Alle Personen, die den ouderdom van volle 20 Jaaren hebben bereikt, in de Lasten der Maatschappij hun aandeel dragen, en inboorlingen zijnde, ten minsten gedurende de laatste Twee Jaaren, dog vreemdelingen zijnde, ten minsten gedurende de laatste Tien Jaaren, in deez Republiek hunne vaste woonplaats gehouden hebben, — en welke in handen der Municipaliteit, zullen afleggen, en in een daar toe geformeerd Register onderteekenen de navolgende Verklaring:

„Ik houde het Bataafsche Volk voor een vrij en onafhankelijk Volk, en beloof aan het zelve trouw, Ik verklaare mijnen onveranderlijken afkeer van het Stadhouderlijk bestuur, het Fœderalisme, de Aristokratie en Regeeringeloosheid, Ik beloof dat ik in alle mijne verrigtingen, het zij als Stem-oeffenend Burger, het zij als Kiezer, alle de voorschriften der Staatsregeling getrouwelijk zal opvolgen, en nimmer mijne stem geven aan iemand, wien ik houde te zijn, een voorstander van het Stadhouderlijk, Fœderatief of Aristokratisch bestuur.”

Van het Stemrecht zijn uitgesloten.

Alle die in Eed of bediening zijn van eenige vreemde Mogendheid, of daar van eenig Pensioen genieten.

Alle Leden van eenige buitenlandsche Corporatien, tot welker Lidmaatschap; het zij ondercheiding van geboorte, het zij de aflegging van eenige Godsdienstige gelofte vereischt word.

Alle Lijf- en Huisbedienden, die tot Personelijke dienst behooren, en inwoonen bij hun welke zij dienen.

Alle die in Wees, Diaconie, Armhuizen of andere Gestigten, als behoeftigen onderhouden worden.

Alle die in het laatste afgelopen half Jaar, tot den Dag der oproeping te rekenen, uit de Armenkassen zijn bedeeft geworden.

Die om verkwinging, wangedrag, of gebrek aan verstandelijke vermogens, onder Curateele staan, Bankbreukigen, mitsgaders, die geen, wiens Boedel insolvent verklaard is, die hunne Creditreuren derzelver agterweezen, niet ten genoegen zullen hebben voldaan, niet tegenstaande zij het beneficium van Cessie mogten hebben verkregen.

Die door een Regterlijk Decreet in staat van beschuldiging gesteld zijn, mitsgaders die welke in Regten voor Eerloos gehouden worden.

Alle die overtuigd worden, voor Geld, of Geldswaarde, Een of meer Stemmen bekomen, of verkogt te hebben.

Alle de geene welke voor den 22 Januarij laatstleden, volstrekt in geene Grondvergaderingen zijn opgekomen.

Eindelijk zullen nog ingevolgen de Publicatie van het Uitvoerend bewind der Bataafsche Republiek, in dato 2de April laatstleden, niet in de Grondvergaderingen worden toegelaten, die Burgers, die zig tot het dragen der Wapenen onwillig hebben verklaard, en niet vallen in de termen van het Reglement, volgens het welk zij van de driedubbelde Contributie zijn gelibereerd.

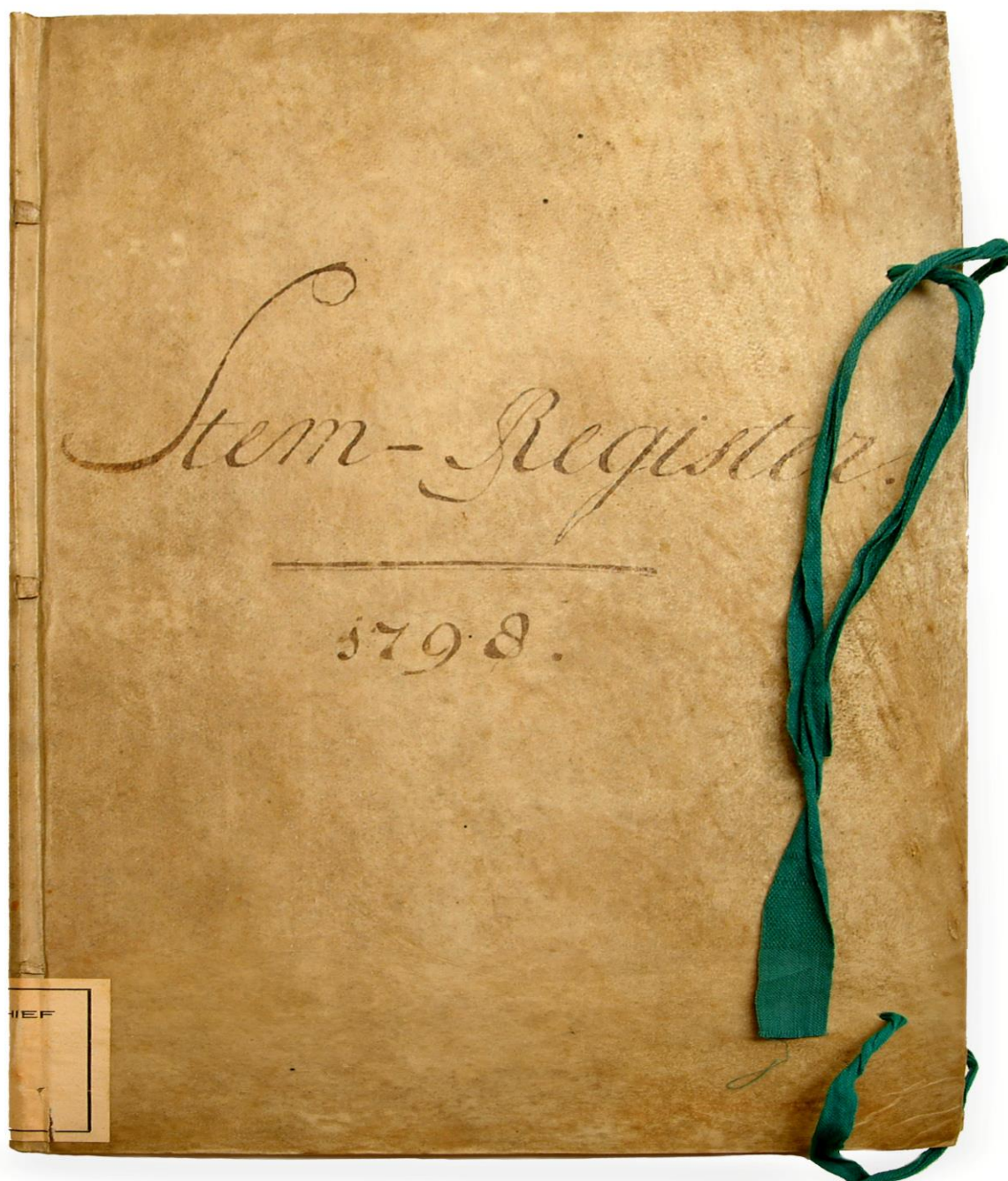
Actum Dordrecht den 11 April 1798, het vierde Jaar der Bataafsche Vrijheid.

N.B. Een ieder Stembevoegde zij bedagt, de Letter en Nummer zijner woonplaats, als de Commissien op te geven, mitsgaders, opgaave te doen, in welke Grondvergadering hij bevoens is opgekomen.

Ter ordonnantie van de Municipaliteit der Stad Dordrecht en de Merwede.

H. L. v. d. SANTHEUVEL.

Afbeelding 44 Dordrecht (1798). Circulaire van het stadsbestuur van Dordrecht rondgebracht aan stemgerechtigde burgers om te verschijnen voor de agenten tot zuivering van de grondvergaderingen, om vervolgens na toelating de verklaring af te leggen van onveranderlijke afkeer. Zie ook de 'N.B.' waarbij burgers zelf moeten aangeven welke grondvergaderingen zij hebben bezocht.

Afbeelding 45. Tiel (1798). Stemregister van de stad Tiel. In dit boek bevinden zich drie registraties van stembevoegde burgers. Eén met de lijst van burgers die de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' hebben afgelegd om zo te mogen deelnemen aan het referendum van 23 april 1798. De registratie werd geopend op 10 april 1798.

V R Y H E I D, G E L Y K H E I D,
O N D E E L B A A R H E I D.

NOTIFICATIE.

De Agenten tot regeling en zuivering der Grondvergaderingen van de veertien Districten aan het Yc, maaken door dezen / aan hunne Medeburgere bekend / dat alle die geenen / welke vermeenen door hun / in het beneemen van hun Stemrecht / te zijn bevoegd / en een Certificaat van Civisme kunnen produceeren / door 6 Persoonen geteekend / (en bekend te staan in het principe van den 22 Januarij l. l. niet alleen / maar dat dezelve zullen moeten verantwoorden / dat hij / die meent in zijn recht bevoegd te zijn / ook staat in bovengemelde principes;) zich kunnen bevoegen ter hunner Vergadering / zitting houdende in het West-Ind. Huis / van Saturdag morgen 9 uren / tot 8 abonds 10 uren; doch wel indagtig te zijn op de Acte van Civisme te stellen de Nummer van hun District en Grondvergadering; terwyl zij / aan den anderen kant / van hunne Medeburgers eischen / dat ieder / welke enige gegronde aanklagte tegen hunne / tot het Stemrecht bevoegd verklaarde Medeburgers / heeft / en hieraan het noodige bewijs zoude kunnen produceeren / met hunne naamtekening bekrachtigd / hetzelve ter hunner kennis brengt.

Een ieder op het allerernstigste vermaanende / Agenten voornoemd / in deze / niet te misleiden.

Gearresteerd en Gepubliceerd den 20sten April 1798; het vierde Jaar
der Bataafsche Revolutie.

Uit Naam van Agenten voornoemd:

J. M. BOCK, *Secretaris.*

Te STADS-DRUKKERIJ, op het Rockin; en worden uitgegeven bij Pieter Hendrik Drankberg.

Afbeelding 46. Amsterdam (1798). Publicatie van de agenten tot zuivering van de grondvergaderingen, aangeplakt in de nacht van vrijdag 20 op zaterdag 21 april 1798, waarbij burgers die niet waren toegelaten om de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' te tekenen alsnog de gelegenheid kregen om dat te doen, op vertoon van een acte van civisme te tekenen door 6 personen. Pas na registratie konden burgers toegelaten worden tot de stemming op 23 april 1798.

GELIJKHEID, VRIJHEID, BROEDERSCHAP.

De Commissie, door en uit de Administratieve Municipaliteit van Amsterdam, benoemd tot het byeenroepen der Nationaale Grondvergaderingen, tegen den 23sten deezer, voor zo verre deeze Stad en derzelver Jurisdic tie betreft, notificeert by deeze, dat op Maandag den 23sten April 1798, de Grondverga-
deringen, ter goed- of afkeuring, over het **ONTWERP VAN STAATS-
REGLING**, in de volgende plaatsen zullen worden gehouden, als in:

DISTRICT I EN MEER.

Namiddag, ten vyf Uuren.

- Grondvergadering.
1. In de Bloemendaal, by Schot, op den Overtoomfchen Weg.
2. Misha, op de Buiten Cingel, tuschen de Leidiche-
en Weterings-Poorten.
3. De Valk, op de Buiten Cingel, tuschen de Leidiche-
en Raam-Poorten.
4. Feerzicht, op de Buiten Cingel, over de Raampoor.
5. De Bahia, agter de Kathuizers.
6. t Huis N° 3, op 't Haarlemmer Plein, tuschen de
Haarlemmerdyk en Houtstraat.
7. Yezicht, op de Schans, by de Haarlemmerpoort.
8. dito.
9. Witte Paard, op den hoek van de Oranjestraat en
Houttuinen.
10. dito.
11. De Bel, op de hoek van 't Haarlemmer Plein.
12. Elands Kerk.
13. dito.

DE VEERTIEN DISTRICTEN VAN HET YE.

DISTRICT I.

Voormiddag, ten agt Uuren.

- Grondvergadering.
1. In de Gasthuis Kerk.
2. De Lombard.
3. dito.
4. Collegium Medicum, boven de groote Hal, over het
Zee-Comptoir.
5. De Star, in de Warmoesstraat.
6. De Oude Kerk.
7. dito.
8. 't Oude Wapen van Embden, op de Nieuwendyk.
9. De 3 Mooriaanen, op de Nieuwendyk.
10. De Nieuwe Stads Herberg, aan 't Ye.
11. De West-Indische en Vreemde Vloot, op 't Water.
12. Wagtkamer, op 't Zeerecht.
13. De Oudeyds Kapel.
14. De Oude Kerk.
15. De Munnik, op den hoek van de Munnikenstraat.

Namiddag, ten half Uuren.

- Grondvergadering.
1. In de Gasthuis Kerk.
2. De Lombard.
3. dito.
4. Collegium Medicum, boven de groote Hal, over het
Zee-Comptoir.
5. De Star, in de Warmoesstraat.
6. De Oude Kerk.
7. dito.
8. 't Oude Wapen van Embden, op de Nieuwendyk.
9. De 3 Mooriaanen, op de Nieuwendyk.
10. De Nieuwe Stads Herberg, aan 't Ye.
11. De West-Indische en Vreemde Vloot, op 't Water.
12. Wagtkamer, op 't Zeerecht.
13. De Oudeyds Kapel.
14. De Oude Kerk.
15. De Munnik, op den hoek van de Munnikenstraat.

DISTRICT II.

Voormiddag, ten agt Uuren.

- Grondvergadering.
1. In het Engelse Weeshuis, op de O. Z. Achterburgwal.
2. Het Gasthuis.
3. Illustre School, op de Fluweele Burgwal.
4. dito.
5. Oude Mannenhuis.
6. Waale Kerk.
7. St. Joris Hof.
8. Zuider Kerk.
9. Herfelde Lutherische Kerk.
10. De Burgt, in de Dykstraat.
11. dito.
12. Wagtkamer, boven de Waag, op de Nieuwe Markt.
13. De Geneverboom, op de Nieuwe Markt.
14. De Schreijers Tooren.

Namiddag, ten vier Uuren.

- Grondvergadering.
1. In het Engelse Weeshuis, op de O. Z. Achterburgwal.
2. Het Gasthuis.
3. Illustre School, op de Fluweele Burgwal.
4. dito.
5. Oude Mannenhuis.
6. Waale Kerk.
7. St. Joris Hof.
8. Zuider Kerk.
9. Herfelde Lutherische Kerk.
10. De Burgt, in de Dykstraat.
11. dito.
12. Wagtkamer, boven de Waag, op de Nieuwe Markt.
13. De Geneverboom, op de Nieuwe Markt.
14. De Schreijers Tooren.

DISTRICT III.

Voormiddag, ten agt Uuren.

- Grondvergadering.
1. In de Admiraliteits Lynbaan.
2. Oost-Indisch Compagnies Magazyn.
3. Het Groene Huisje, by de Ooster Kerk.
4. Ooster Kerk.
5. De Gekroonde Kachel, in de kleine Kattenburger-
straat.
6. De Tuoren van Cordaan, op de Kadyk.
7. dito.
8. Land Magazyn.
9. 't Wagthuis, aan 't Funy.
10. De Lindeboom, op de Kadyk.
11. dito.
12. De Plant Royal, op de Kadyk.
13. 't Kweekschool voor de Zeevaart.

Namiddag, ten vier Uuren.

- Grondvergadering.
1. In de Admiraliteits Lynbaan.
2. Oost-Indisch Compagnies Magazyn.
3. Het Groene Huisje.
4. Ooster Kerk.
5. De Gekroonde Kachel, in de kleine Kattenburger-
straat.
6. De Tuoren van Cordaan, op de Kadyk.
7. dito.
8. Land Magazyn.
9. 't Wagthuis, aan 't Funy.
10. De Lindeboom, op de Kadyk.
11. dito.
12. De Plant Royal, op de Kadyk.
13. 't Kweekschool voor de Zeevaart.

DISTRICT IV.

Voormiddag, ten agt Uuren.

- Grondvergadering.
1. In de Nieuwe Stads Herberg, in de Plantagie.
2. dito.
3. Het Leproenhuis.
4. De Bischop, op de Breesstraat.
5. De Visch-Negotie, op de hoek van de Jooden Visch-
markt.
6. Het rechte oude Meehuis, op de Jooden Breesstraat.
7. Vergulde Bekken, op de Jooden Breesstraat.
8. De Hout, op de Jooden Breesstraat.
9. De Blaauwe Druif, op de hoek van de Jooden Bree-
straat en Uilenburgerstraat.
10. G. H. Groen, op de hoek van de Kerkstraat en Nieuwe
Rapunburgerstraat.
11. De Nieuwe Stads Herberg, in de Plantagie.
12. De oude Schenkluis, op de hoek van de Vinkebuurt,
by de Scharbierluis.
13. De Nieuwe Stads Herberg, in de Plantagie.
14. De Plaats Royal, op de Kadyk.

15. dito.
16. dito.
17. dito.
18. dito.
19. dito.
20. dito.
21. dito.
22. De Eendragt, op de hoek van de Rapenburgergragt,
over de Plantagie.
23. De Roefenobel, in de Uilenburgerstraat.
24. Baravia, hoek Oosterliche Kaai en Baarlerstraat.
25. Witte Zwaan, in de Batavierstraat.
26. West-Indisch Buitenhuis.
27. Het Stads School, op 's Gravenhebie.
28. H. Barndje, hoek van de Batavierdwerfstraat.
29. Bagehus, op de St. Anthonius Breesstraat.
30. De Geneverboom, op de hoek van de Dwarsboomdreef
en Keizersstraat.

DISTRICT V.

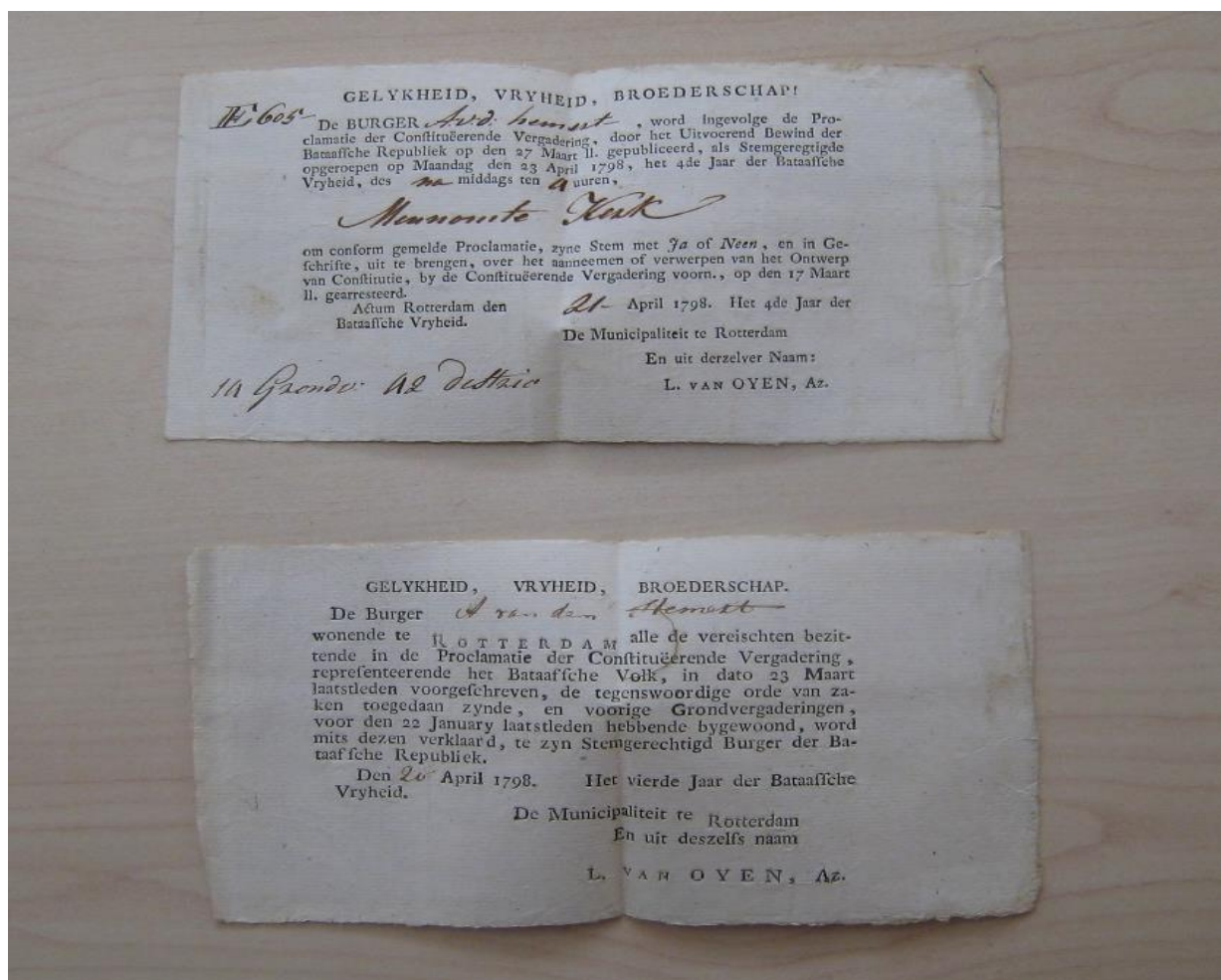
Namiddag, ten vier Uuren.

- Grondvergadering.
1. In 't Gravelandische Veehuus.
2. Zydehal, op de Groene Burgwal.
3. In de Fagelische Kerk, op de Groene Burgwal.
4. De Zaal, in de Staatstraat.
5. De Visch-Negotie, op de hoek van de Jooden Visch-
markt.
6. De Keizerlyke Kolfbaan, op de Nieuwe Keizersgragt.
7. dito.
8. dito.
9. dito.
10. dito.
11. Het Rhyns Annyvat, op de Leproestgragt.
12. Oudeyds Huiszigenhuis.
13. Hooggethuis, op den Amstel.
14. Het Gekroonde Wynvat, op de Weesperstraat.
15. Het Kasteel van Bergen, op de hoek van de Keizers-
gragt en Weesperstraat.
16. Carverhof.
17. Keizerlyke Kolfbaan, op de Nieuwe Keizersgragt.
18. Disconie Oude Vroenthuis.
19. Oude van Batavie, op de Nieuwe Keizersgragt.
20. Lutherische Kerk.
21. Land van Belofte, hoek Weesperstraat en Plein.
22. Het Loon, over dit.
23. Het Groene Wapen, op het Vreemde Huisje.
24. Concordia, op het Roode Huisje.
25. De Stenen Brug, aan den Amstel.
26. Luchthout, aan den Amstel, Weespergragt.
27. Schouwaght, hoek de Mulderpoort.

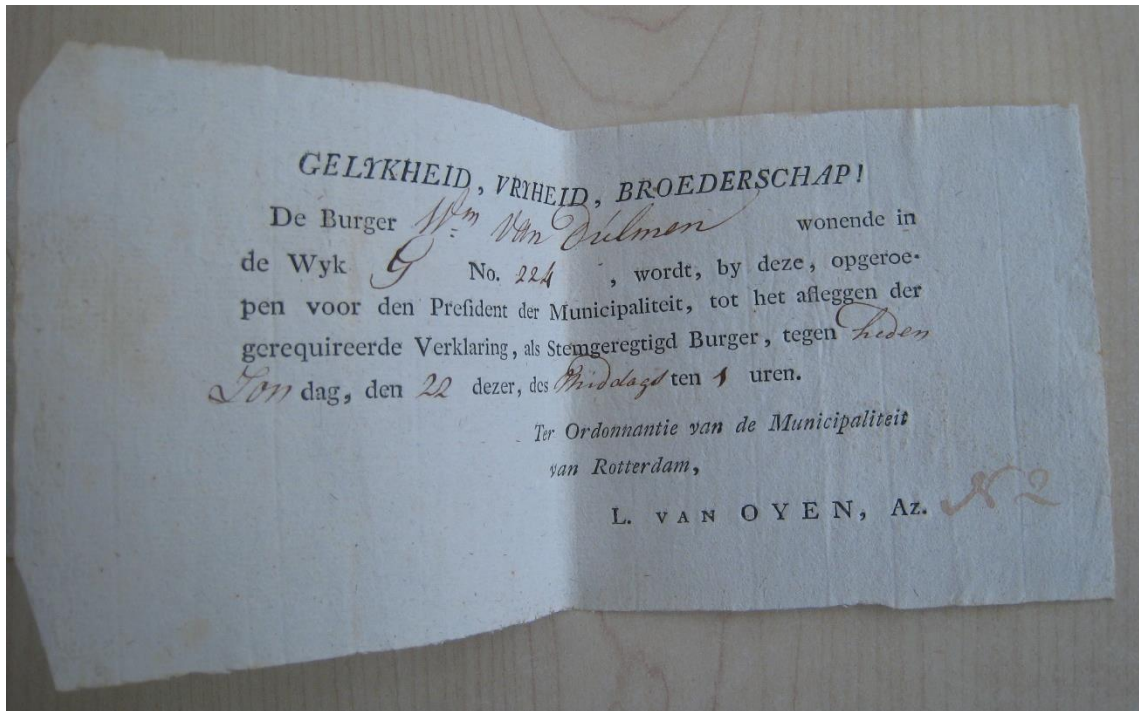
Afbeelding 47: Amsterdam (1798). Deel van het affiche dat in Amsterdam werd aangeplakt met de aanwijzing van de plaatsen waar de grondvergaderingen werden gehouden.

Afbeelding 48. Rotterdam (1798). Convocatiebiljet voor de burger A. van den Hemert die woonde in wijk E, huisnummer 605. Hij werd opgeroepen om op vrijdagavond 20 april 's avonds om 9 uur de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' af te leggen op het stadhuis van Rotterdam.

Afbeelding 49. Rotterdam (1798). Twee biljetten van de burger A. van den Hemert. Het eerste biljet is een convocatiebiljet. Van Hemert woont in wijk E, huisnummer 605. Hij werd opgeroepen voor grondvergadering no. 14 (district 42) die werd gehouden in de Doopsgezinde kerk om 4 uur in de namiddag. Het tweede biljet verklaart dat van den Hemert stemgerechtigd is. Hij heeft voorgaande grondvergaderingen bezocht. Het biljet werd aan hem uitgereikt, nadat hij de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' had afgelegd op vrijdagavond 20 april.

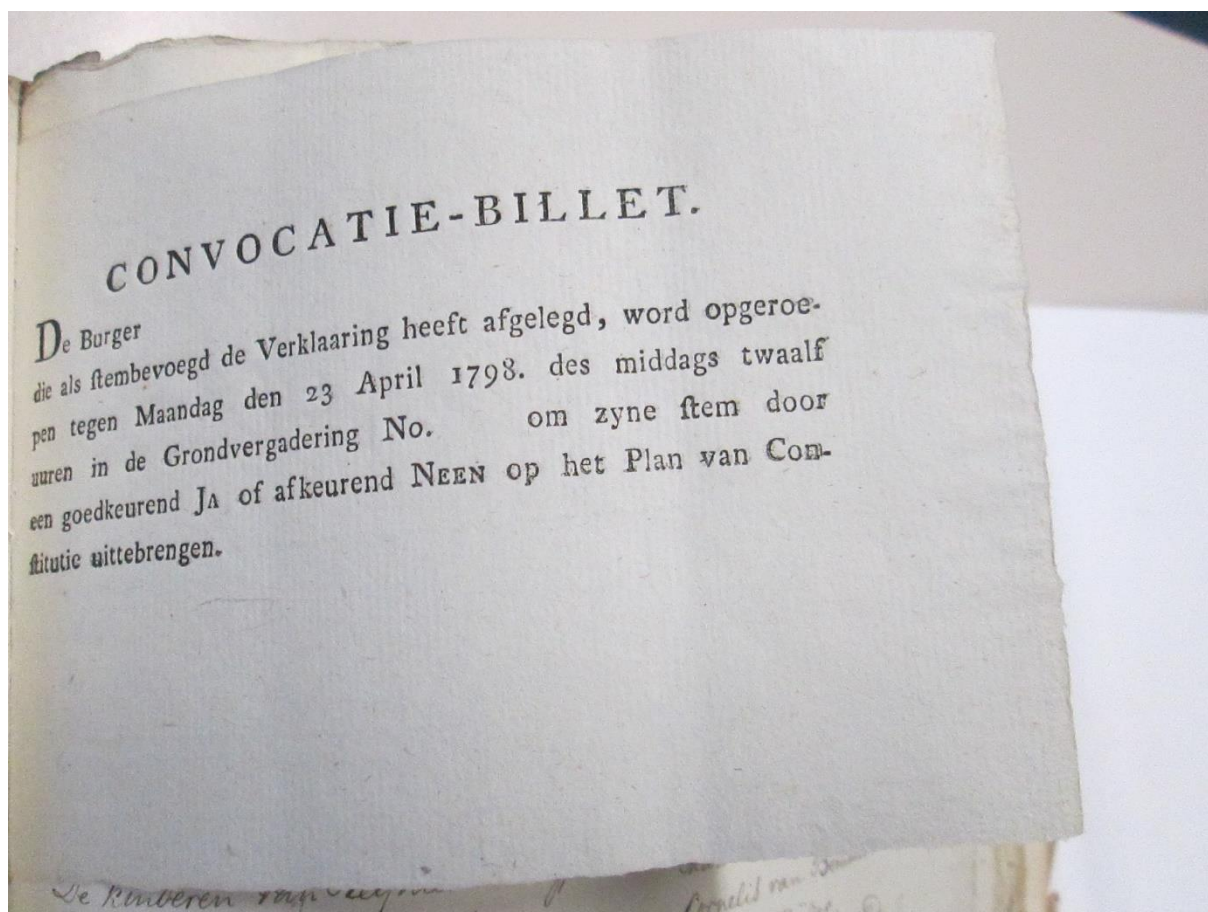
Afbeelding 50. Rotterdam (1798). Convocatiebiljet voor W. van Dulmen, die woont in wijk G, huisnummer 224. Hij wordt opgeroepen om op zondag 22 april om 1 uur 's middags de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' af te leggen op het stadhuis van Rotterdam. Deze late uitnodiging vormt een illustratie van de organisatorische problemen die er in 1798 zijn geweest in de voorbereiding van het tweede referendum.

N A A M - L Y S T		
Der B U R G E R E N,		
Welke tegen Maandag den 23 April 1798. zyn opgeroepen		
In de 5. Grondvergadering van het 41. District		
vergaderende.		
In het Roomsche Arm-Huis van de		
Leeuwestraat's Kerk, op den Dyk		
A. N. 220 tot 270 ingeloten.		
Wyk	No.	
A	227	N. C. de Zigt
	228	Ant. van Tolke - absent
	228	L. E. Jacobs Stemopnemer
	243	A. de Vos - absent
	243	A. de Vos Junior
	257	G. Schleimberg
	258	P. de Vos
	260	J. Van der Horst
	260	C. Van der El
		J. Vinster - absent -
		J. Dipselwerck
		Lambertus David
		D. Consul Stemopnemer
		C. Huysbrecht
		A. Boerendonck
		H. Van den Heuvel Stemopnemer
		L. Koster
		P. Salomon
		E. C. Wilmme
		P. Jonge Wier
		Jan Appelt Secretaris

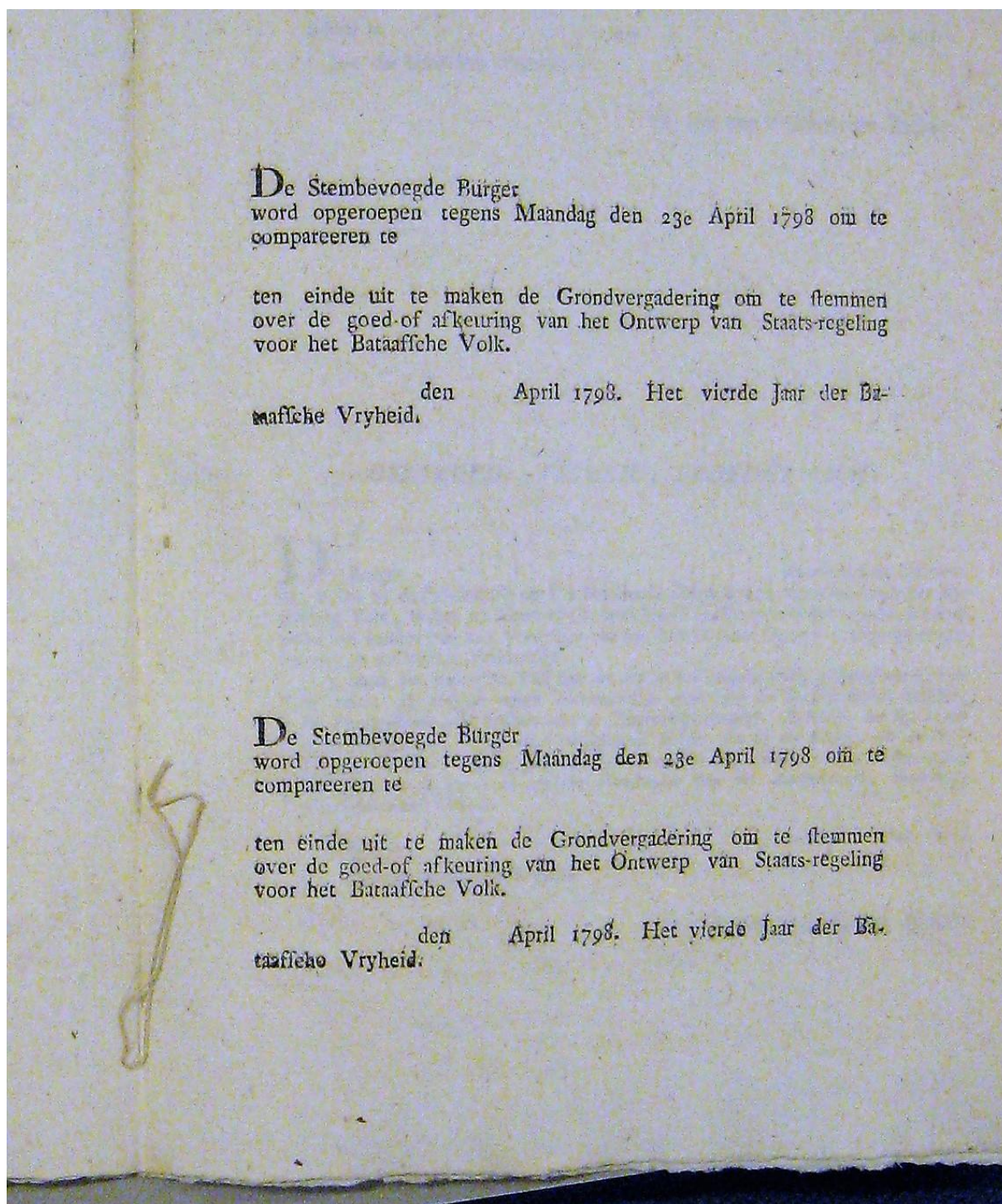
Afbeelding 51: Rotterdam (1798). Lijst van personen die zijn opgeroepen voor het bijwonen van de grondvergadering 5, district 41, in het RK-armenhuis, behorend tot de RK kerk aan de Leeuwestraat. De eerste negen personen zijn topografisch opgeroepen. Zij woonden in wijk A bij de opgesomde huisnummers. De andere personen, zonder wijk en huisnummer, woonden in andere delen van de stad. Dit wordt amalgameren genoemd. Deze lijsten werden op het stadhuis aangelegd, nadat de burgers de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' hadden afgelegd. Vervolgens zijn deze lijsten gebruikt in de grondvergadering met de namen van de toegelaten stembevoegde burgers. Tijdens de grondvergadering werd aangetekend wie als stemopnemers en secretaris hebben gefungeerd.

De Stemgerechtigde Burger *Meine Wijchers*
ten huize van
worden bij dezen opgeroepen, om te compareren voor *de municipaliteit*
van *Zuidveen* *smorgens te 9 uur*
op den *19* April 1798. om als dan hoofd voor hoofd afteleggen en onderte-
kenen de navolgende verklaring
„Ik verklaar mijnen onveranderlijken afkeer van het Stadhouderlijk Be-
„stuur, het Foederalisme, de Aristocratie en de Regeringloosheid.”
Actum te *Zuidveen* den *10* April 1798.
Het vierde jaar der Bataafsche Vrijheid.
P. R. van Veen

Afbeelding 52. Overijssel (1798). De stemgerechtigde burger Meine Wijchers te Zuidveen bij Steenwijk werd op vrijdag 19 april 1798 opgeroepen om de verklaring van ‘onveranderlijke afkeer’ af te leggen ten overstaan van het plaatselijk bestuur van Zuidveen.

Afbeelding 54 Utrecht (1798). Model van een convocatiebiljet dat in de provincie Utrecht werd gebruikt, nadat de burger de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' had afgelegd en ondertekend. Dit biljet stimuleerde plaatselijke besturen om de grondvergaderingen te openen om 12.00, begin van de middag.

Afbeelding 55. Gelderland (1798). Model van een convocatiebiljet dat in Gelderland werd gebruikt om stembevoegde burgers op de roepen voor de grondvergadering van 23 april 1798. In Gelderland werd het tijdstip van opening van de grondvergaderingen overgelaten aan de plaatselijke besturen.

GELIJKHEID, VRIJHEID, BROEDERSCHAP.

De Burger de vereischten bezittende, welke by de Proclamatie der Constituerende Vergadering, repræsenterende het Bataafsche Volk, in dato 27 Maart 1798, opzigtelyk het Stem-recht zyn bepaald, heeft op heden, in handen van den Voorzitter van het Bestuur dezer Gemeente, afgelegd en getekend, de navolgende verklaring:

" Ik houde het Bataafsche Volk voor een vry en onafhankelyk Volk, en beloof aan het zelve trouw. Ik verklaar mynen onveranderlyken afkeer van het Stadhouderlyk Bestuur, het Foederalisme, de Aristocratie, en Regering-loosheid. Ik beloof, dat ik, in alle myne verrigtingen, het zy als Stem-oeffenend Burger, het zy als Kiezer, alle de Voorschriften der Staats-Regeling getrouwelyk zal opvolgen, en nimmer myne Stem geeven aan iemand, wien ik houde te zyn een Voorstander van het Stadhouderlyk, Foedraticf, of Aristocratisch Bestuur.

Actum te den het vierde
Jaar der Bataafsche Vryheid.

Op last van 't Gemeente-Bestuur

GELIJKHEID, VRIJHEID, BROEDERSCHAP.

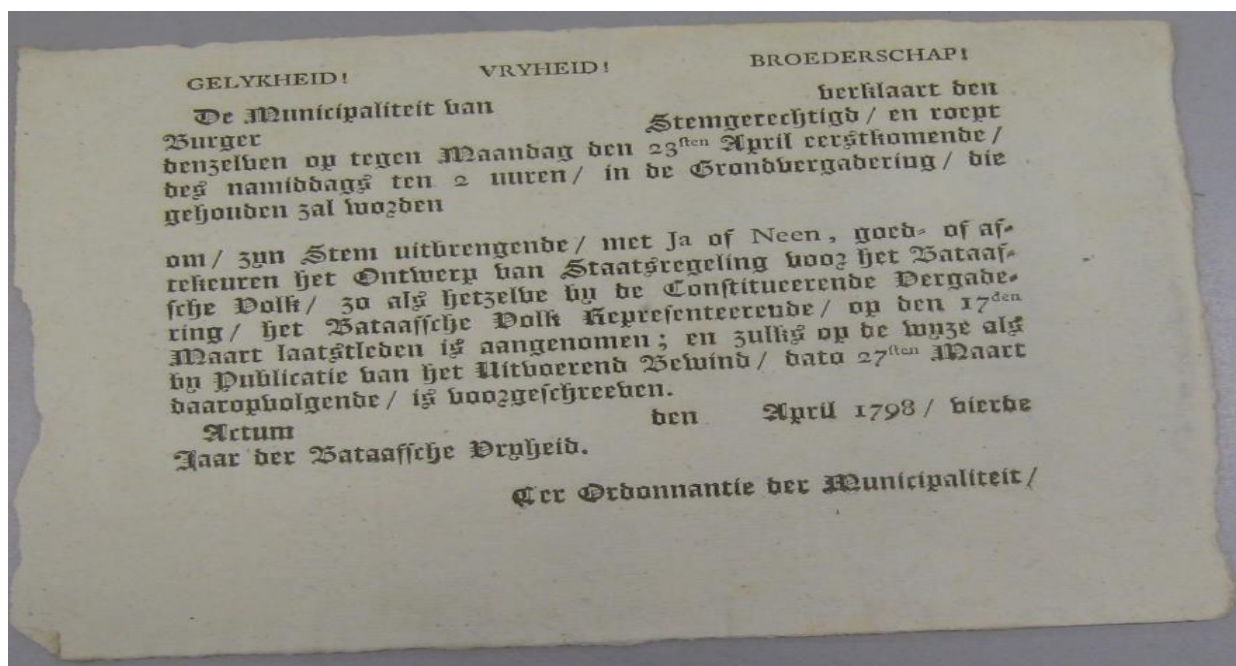
De Burger de vereischten bezittende, welke by de Proclamatie der Constituerende Vergadering, repræsenterende het Bataafsche Volk, in dato 27 Maart 1798, opzigtelyk het Stem-recht zyn bepaald, heeft op heden, in handen van den Voorzitter van het Bestuur dezer Gemeente, afgelegd en getekend, de navolgende Verklaring:

" Ik houde het Bataafsche Volk voor een vry en onafhankelyk Volk, en beloof aan het zelve trouw. Ik verklaar mynen onveranderlyken afkeer van het Stadhouderlyk Bestuur, het Foederalisme, de Aristocratie, en Regeering-loosheid. Ik beloof, dat ik, in alle myne Verrigtingen, het zy als Stem-oeffenend Burger, het zy als Kiezer, alle de Voorschriften der Staats-Regeling getrouwelyk zal opvolgen, en nimmer myne Stem geeven aan iemand, wien ik houde te zyn een Voorstander van het Stadhouderlyk, Foedraticf, of Aristocratisch Bestuur.

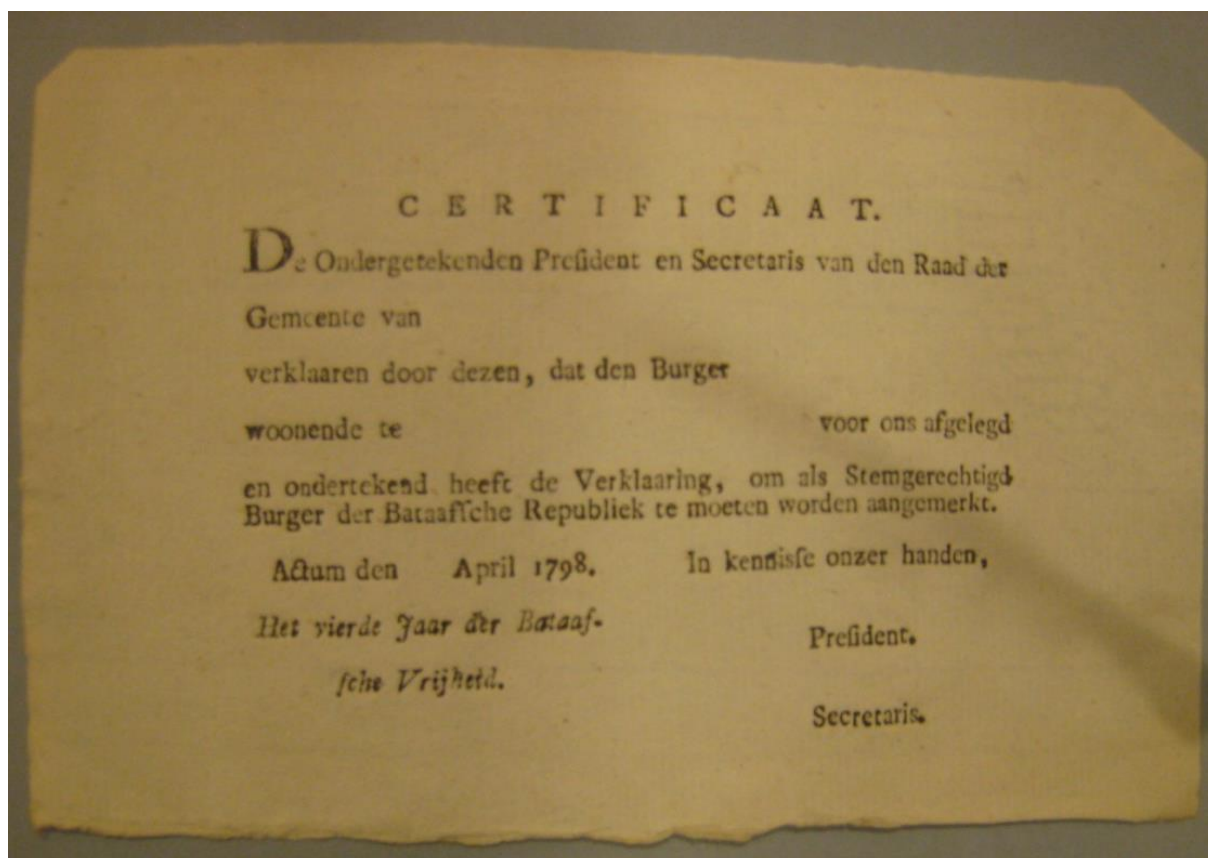
Actum te den het vierde
Jaar der Bataafsche Vryheid.

Op last van 't Gemeente-Bestuur

Abbeelding 56. Gelderland (1798). Model van een certificaat dat aan de burger werd uitgereikt die de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' had getekend. Een dergelijk certificaat of acte was bedoeld als bewijsstuk dat de burger stembevoegd was.

Afbeelding 57. Bataafs Brabant (1798). Model van een convocatiebiljet uit te reiken aan de burger die de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' had afgelegd. De grondvergaderingen begonnen in Bataafs-Brabant op 23 april 1798 om 2 uur in de middag. Deze biljetten werden niet meer aan huis afgegeven, maar uitgereikt na de ondertekening van de verklaring van onveranderlijke afkeer.

Afbeelding 58. Friesland (1798). Model van een certificaat dat aan de burger in Friesland werd uitgereikt, nadat hij de ‘verklaring van onveranderlijke afkeer’ had getekend. Bedoeld als bewijsstuk dat de burger een stembevoegde burger was. Dit certificaat was de voorloper van de ‘acte van burgerschap’ die burgers kregen uitgereikt na inschrijving in het openbaar stemregister in de periode mei-juli 1798. Dit certificaat wilden burgers in bezit hebben als zij op de één of andere manier met de overheid te maken hadden.

GELIJKHEID, VRIJHEID, BROEDERSCHAP.

J. Vermasen
De Burger de vereischten bezitten-
de, welke by de Proclamatie der Constituerende Vergadering, repræsenterende het Ba-
taafsche Volk, in dato 27 Maart 1798, opzigtelyk het Stem-recht zyn bepaald, heeft op
heden, in handen van den Voorzitter van het Bestuur dezer Gemeente, afgelegd en ge-
tekend, de navolgende verklaring:

" Ik houde het Bataafsche Volk voor een vry en onafhankelyk Volk, en beloof aan het
" zelve trouw. Ik verklaar mynen onveranderlyken afkeer van het Stadhouderlyk Be-
" stuur, het Foederalisme, de Aristocratie en Regeering-loosheid. Ik beloof, dat
" ik, in alle myne verrigtingen, het zy als Stem-oeffenend Burger, het zy als Kiezer, alle
" de voorschriften der Staats-Regeling getrouwelyk zal opvolgen, en nimmer myne Stem gee-
" ven aan iemand, wien ik houde te zyn een voorstander van het Stadhouderlyk, Feodraatief
" of Aristocratieesch Bestuur.

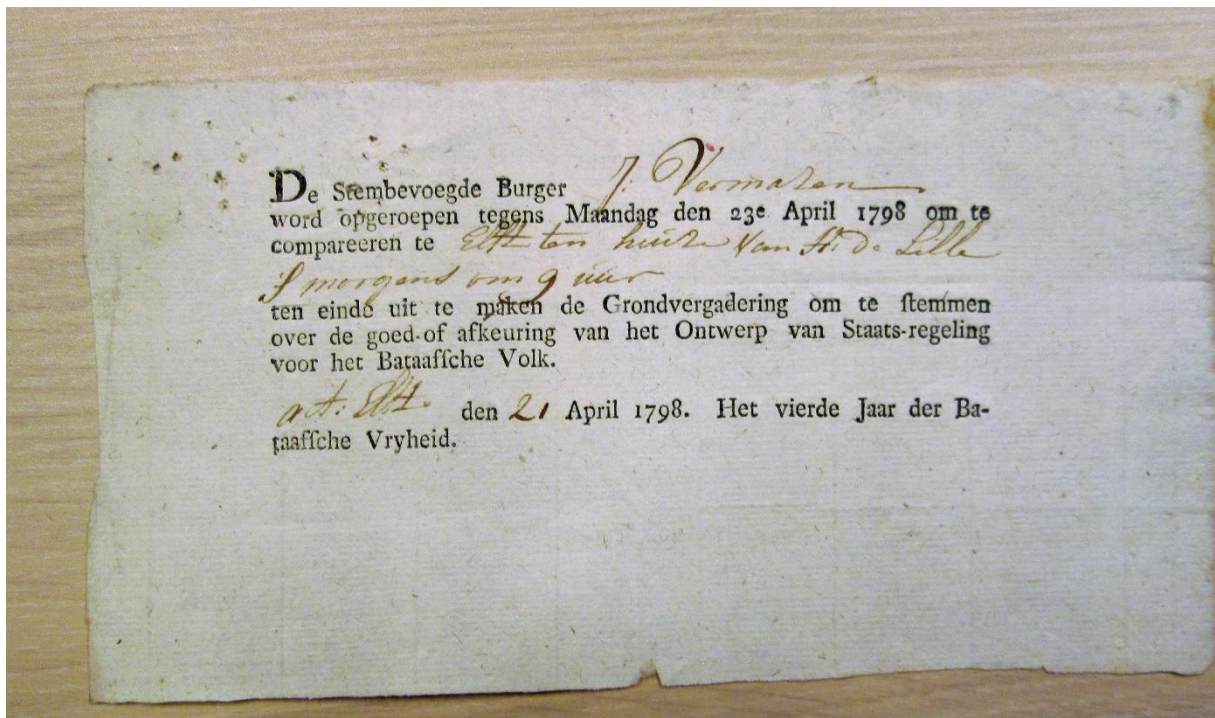
Actum te *Elst*
Jaar der Bataafsche Vryheid.

den *16 april 1798* het vierde

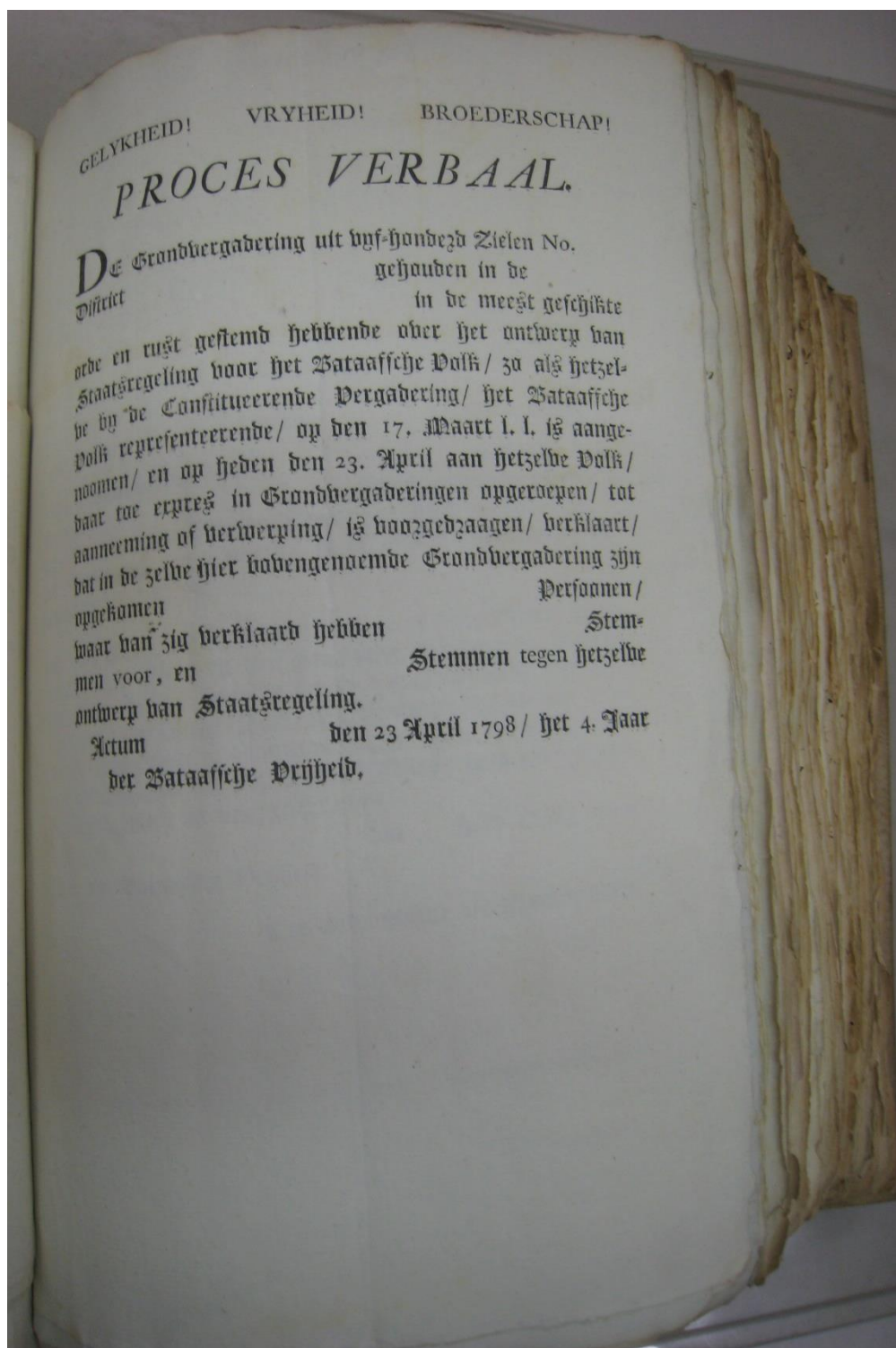
Op last van 't Gemeente-Bestuur

J. Vermasen

Afbeelding 59 Gelderland (1798). Acte of certificaat waaruit blijkt dat J. Vermasen, op 16 april 1798 in Elst de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' heeft afgelegd.

Afbeelding 60. Gelderland (1798). Ingevuld convocatiebiljet voor J. Vermasen, die werd opgeroepen voor de grondvergadering in Elst op maandag 23 april 1798 om 9 uur in de ochtend. Het biljet werd uitgereikt op zaterdag 21 april.

Afbeelding 61. Bataafs-Brabant (1798). Model van het proces-verbaal dat op 23 april 1798 in de grondvergaderingen moest worden gebruikt. De tekst van het proces-verbaal was voorgeschreven door het Uitvoerend Bewind in de publicatie van 23/27 maart. 1798. Provinciebesturen gaven drukkers de opdracht om een model te drukken. De stemopeners dienden in elke grondvergadering dit proces-verbaal in te vullen.

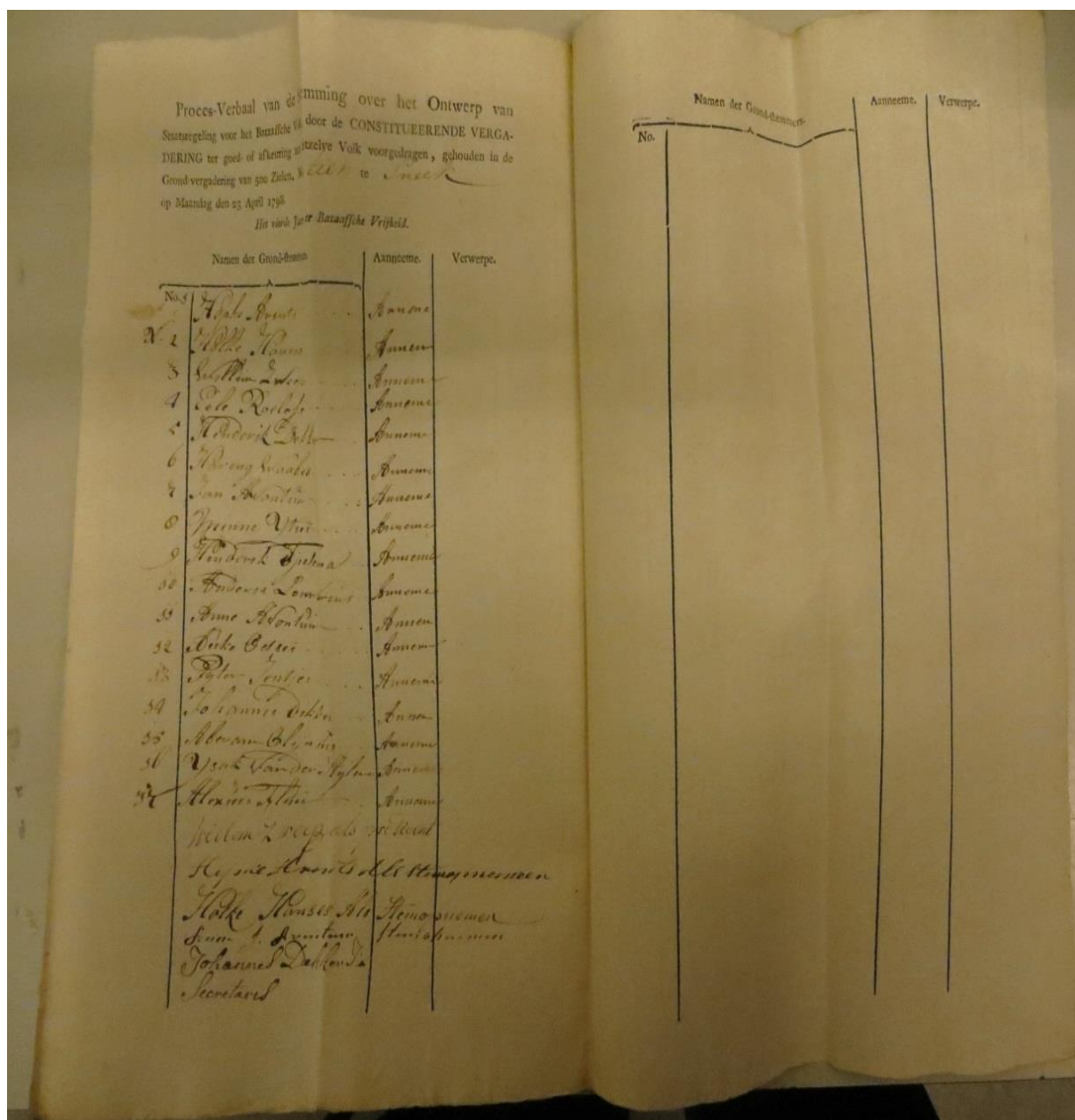
GELYKHEID, VRYHEID,
BROEDERSCHAP.

De Grond-Vergadering uit vyf honderd Zielen,
No. 4. District 5de *Appingedam Hoofd-Plaats*
gehouden in de *Kerke te Stedum*
in de meest geschiktfte orde en rust, gestemd hebben-
de over het Ontwerp van Staats-regeling voor het
Bataafsche Volk, zo als hetzelve by de Constituee-
rende Vergadering, het Bataafsche Volk representee-
rende, op den 17 Maart laatstleden is aangenomen,
en, op heden den 23 April, aan het zelve Volk,
daartoe expresse in Grond Vergaderingen opgeroepen,
tot aanneeming of verwerping is voorgedraagen, ver-
klaart, dat in dezelve hier bovengenoemde Grond Ver-
gadering zyn opgekoomen *vegen* Perfoonen, waar van
zich verklaard hebben *alle* Stemmen voor, en
geen Stemmen tegen hetzelve Ontwerp van Staats-
regeling.

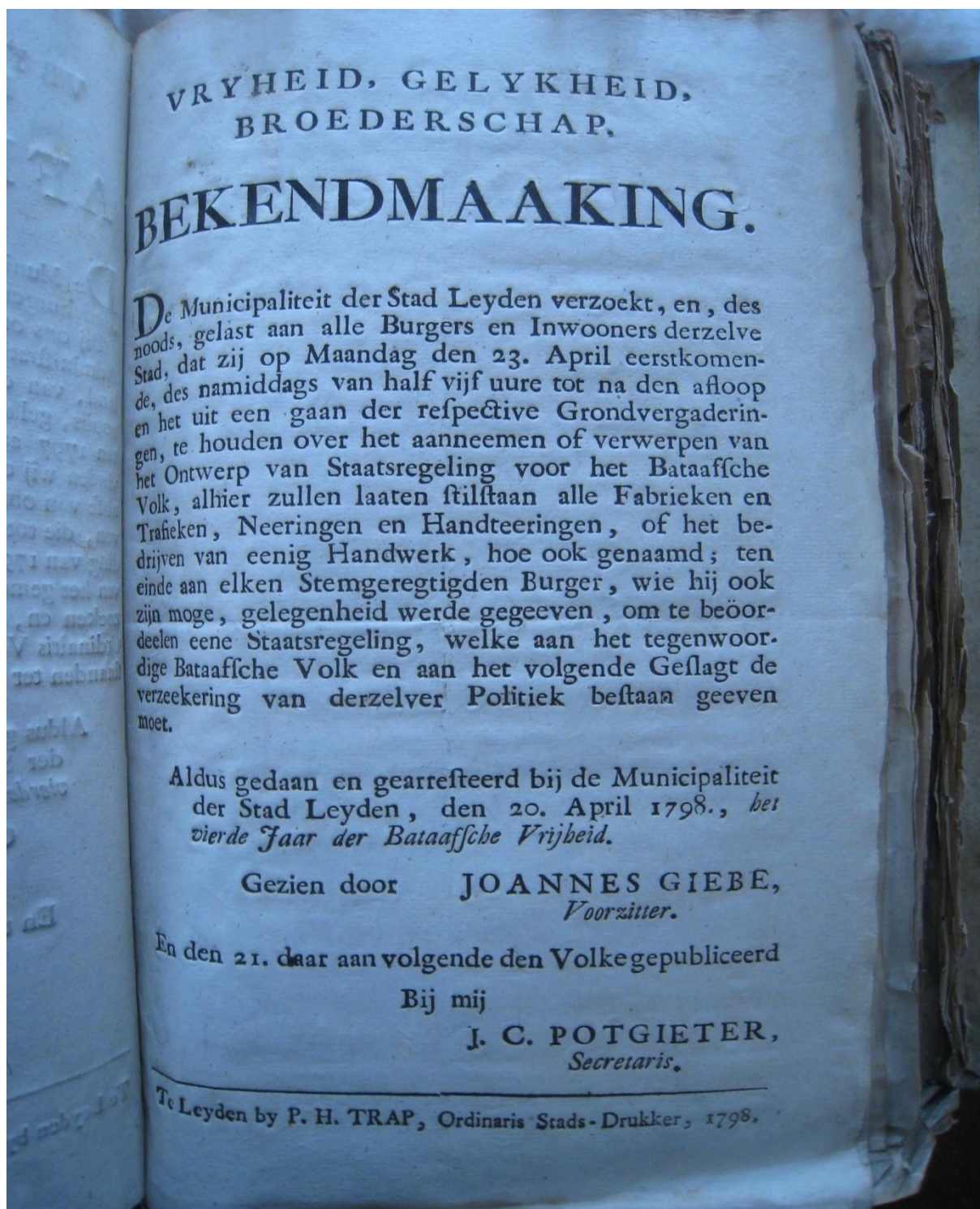
Actum den 23 April 1798, het vierde Jaar der Ba-
taafsche Vryheid.

J. J. Kiehoff voorzitter
J. Schaeffer, med. vergadering
B. H. Bruggeman
Joh. Wardi
Wieland Kladen Schreiner

Afbeelding 62 Groningen (1798). Proces-verbaal van de stemming in de kerk te Stedum op 23 april 1798 (District 5, hoofdplaats Appingedam, grondvergadering 4). Alle ingezonden processen-verbaal van de stemming zijn in Den Haag uit archieven verdwenen, behalve die voor de provincie Groningen. Het proces-verbaal is ondertekend door de vijf stemopnemers, die de opgekomen burgers zelf uit hun midden hadden kunnen kiezen.

Afbeelding 63 Friesland (1798). Proces-verbaal van de stemming in de grondvergadering 10 in Sneek. Het formulier laat zien dat de stemming in Friesland op 23 april 1798 niet geheim was, althans de stemming wellicht, maar het opmaken van de uitslag niet. Omdat dergelijke ingevulde formulieren voor het proces-verbaal zijn gevonden in de archieven van Sneek en Workum, wordt ervan uitgegaan dat het Friese bestuur deze in de hele provincie heeft verspreid.

Afbeelding 64. Leiden (1798). Publicatie van het stadsbestuur van Leiden waarbij alle werkzaamheden in fabrieken en trafieken en overige economische activiteiten op 23 april 1798 na half vijf werden stilgelegd in verband met het houden van grondvergaderingen. Waarschijnlijk werden de grondvergaderingen in Leiden geopend om 5 uur in de namiddag.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

PROCLAMATIE.

HET UITVOEREND BEWIND DER BATAAFSCHE REPUBLIEK, aan de Ingezetenen derzelve Republiek/ Hiet en Broederschap! doet te weten:

Wat uit het resultaat van de Stemming der Bataafsche Burgers/ in de respectieve Grondvergaderingen/ op den 23. April l. l. verschenen/ om zich te verklaren over de goedkeuring of afkeuring van het aan hun aangeboden Ontwerp van Staatsregeling/ by het opmaken van derzelver aantal/ is gebleken/ dat hetzelfde Ontwerp/ uit een aantal van 165,510 Stemgerechtigde Burgers/ die in de respectieve Grondvergaderingen waren opgekomen/ door 153,913 Stemmen goedgekeurd/ en door 11,597 Stemmen verworpen is/ en dat dus hetzelfde Ontwerp/ door rene meerderheid van 142,316 Stemmen/ is aangenomen; zoodanig zelfs/ dat het 30 men de Stemming Genestelpk berekene/ het 30 by Grondvergaderingen/ het 30 eindelijk/ by de individueele Stemming der Burgers in massa/ altho hetzelfde resultaat gehoude worde/ de aanneming naamlyk van het Plan van Staatsregeling/ by Derzeer van den 2. dez. lopende maand/ hetzelfde Staatsregeling/ als door het Bataafsche Volk aangenomen/ erkent en herhaard steelt als de Burgerlyke en Staatkundige Grondwet der Republiek.

Wat wyders de Constituerende Vergadering/ deze aangenomen Grondwet/ als den algemeenen wil des Bataafschen Volks/ zullende verbleyden/ op den 4. dez. heeft besloten/ zich zelve/ als zoedanig/ te onthouden/ en te hooren tot dat Verteenwoordigend Ligchaam/ het welk by de boeznende Staatsregeling is daargesteld/ zoedanig/ dat uit de Leiden/ die in zich behouden de radicale verischten/ om in het Verteenwoordigend Ligchaam Zitting te nemen/ zyn zamen-geseld de Eerste en Tweede Kamer van hetzelfde Ligchaam/ ingevolge het boezchijst der meergemelde Staatsregeling/ met bygeboegde bepaling/ dat het nog

onthoekend derde gedeelte van Leiden door het Verteenwoordigend Ligchaam/ met alle de Plaatsverhanger daat toe behooren/ door het Bataafsche Volk zal worden benoemd en daargesteld/ zoo dat de nieuwe verheeling der Districts-Grondvergaderingen zal zyn gerespectueerd.

Wat het uitvoerend Bewind/ betrouwende/ dat ieder Bataafsche Burger de volste goedkeuring zal heeren aan dezen maatregel/ waar door de/ voor dit Gemeentebest/ onontbeerlyke Oude is daargesteld/ en dat alzoa de voorgestelde Wet in ieder der Leiden hare hemin naars en handhabers zal vinden/ alle Bewindsliden en Amptenaren ontbiede/ om aan deze Oude van Zaken de naodige bescherming te verleen/ op dat het Bataafsche Volk een duurzame genot smaake/ van die Grondwending/ welke ter verhogging der Burgerlyke en Staatkundige Wyheid is daargesteld.

En op dat niemand hier van onkundig 30/ gelaat het uitvoerend Bewind/ in naam des Bataafschen Volks/ dat deze alomme zal worden afgekondigh en aangeplat/ waar zulks te geschieden gebruykelyk is.

In den Haage/ den 6. May 1798. Het 4de Jaar der Bataafsche Wyheid.

(was Separapheert)

B. WILDRICK, vt.

(Gaderstand)

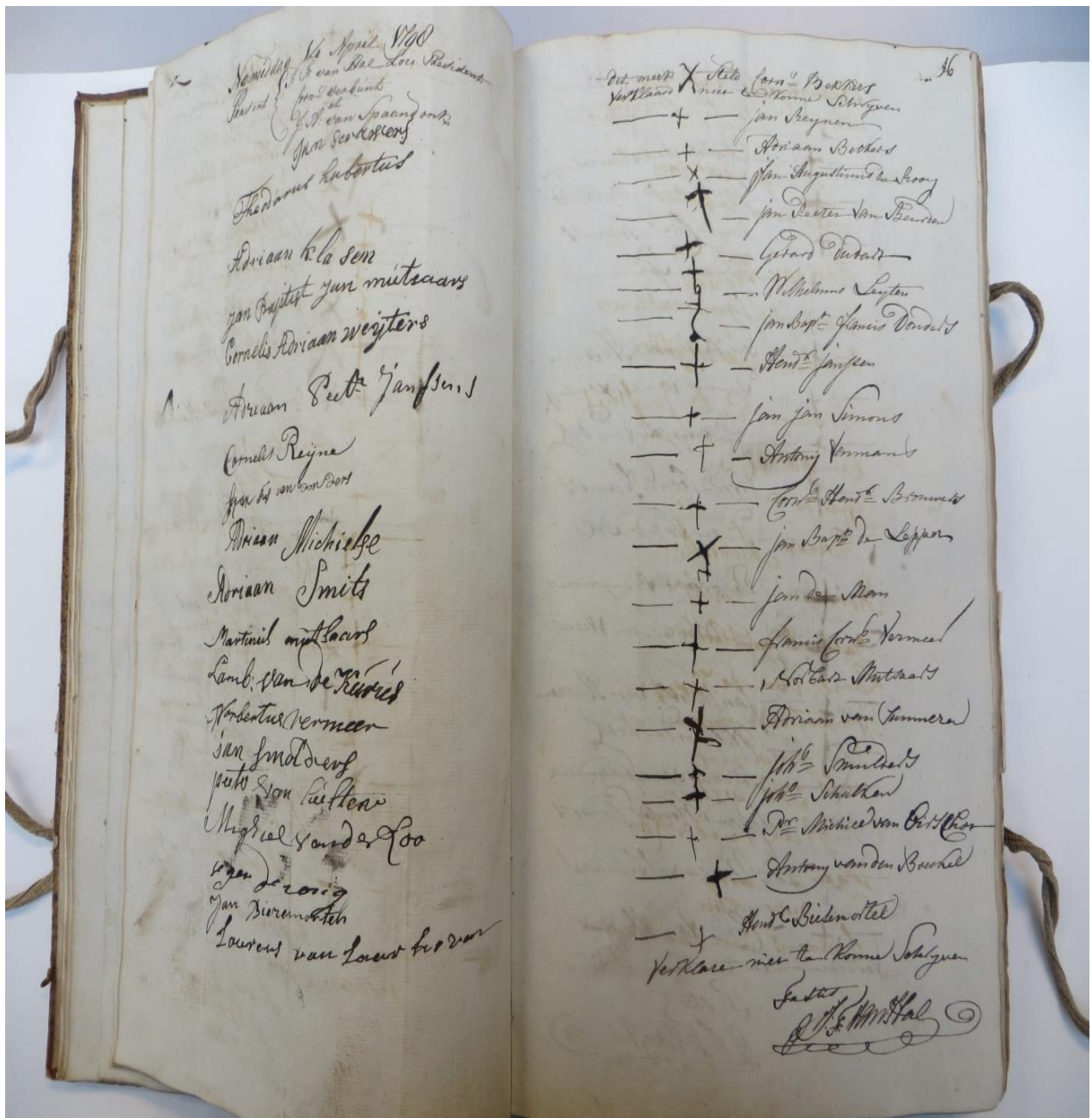
Ter ordonnantie van het zelve,

(was Getekend)

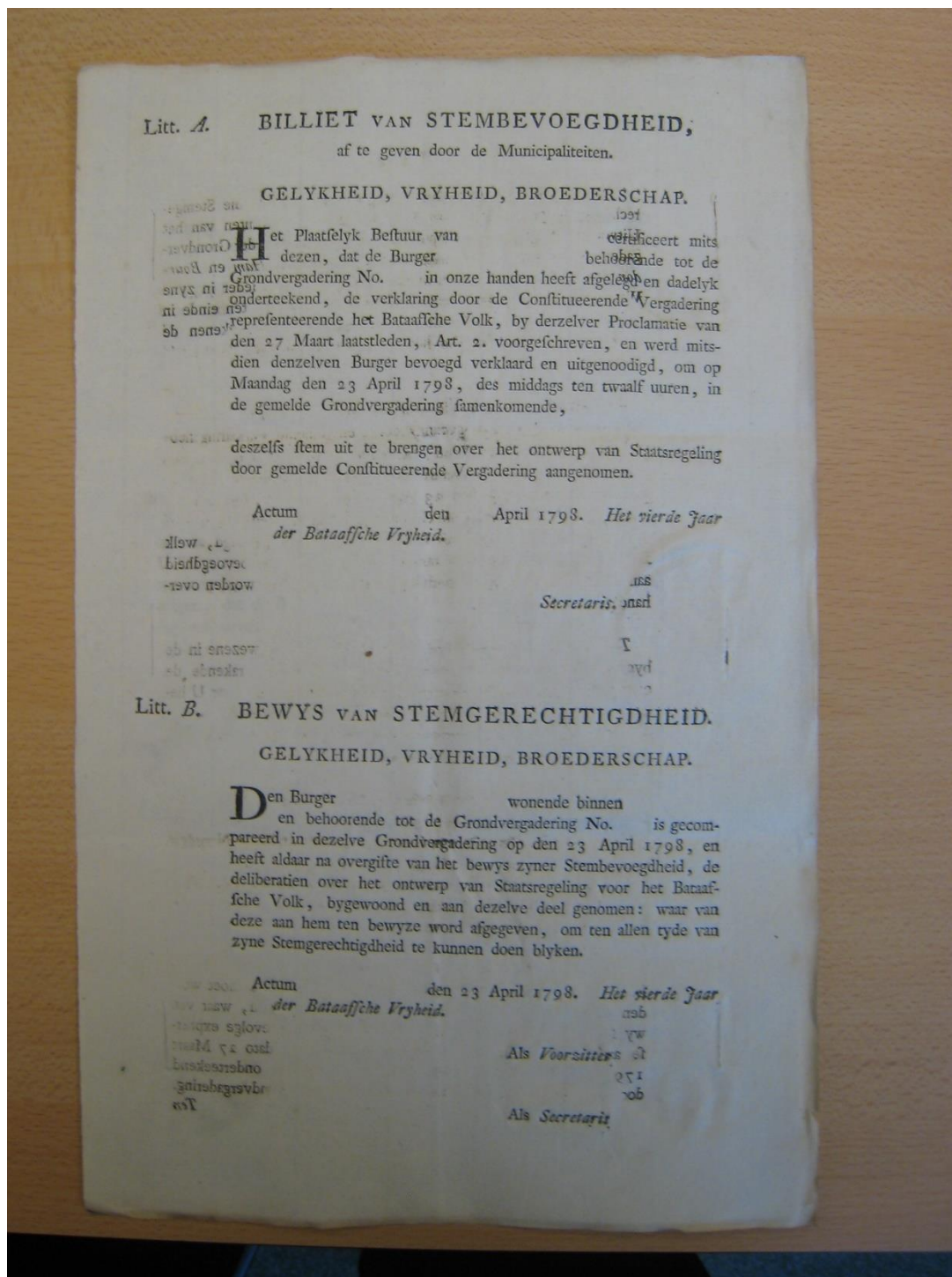
S. DASSEVAEL.
Prov. Alg. Seer.

In den HAAG ter 's Lands Drukkery 1798.

Afbeelding 65. Proclamatie van het Uitvoerend Bewind waarbij de uitslag van het referendum van 23 april 1798 wordt afgekondigd, met de mededeling dat de Constituerende Vergadering zich heeft omgezet in een Eerste en Tweede Kamer.

Afbeelding 67 Tilburg (1798). Bladzijden uit het register met handtekeningen onder de verklaring van 'onveranderlijke afkeer'. Op de linker bladzijde de burgers die konden schrijven en op rechter bladzijde de analfabete burgers, met daaronder de verklaring van een lid van het dorpsbestuur van Tilburg dat bovenstaande personen niet konden schrijven, bevestigd door Van Hall die namens het plaatselijk bestuur de verklaring afnam. In dit register staan 1.124 namen, waarvan 503 een kruisje plaatsten.

Afbeelding 68. Zeeland (1798). Twee modellen die in Zeeland zijn gebruikt. Het eerste model is een convocatiebiljet voor de burger die de 'verklaring van onveranderlijke afkeer' had getekend en zo stembevoegd voor de grondvergadering van 23 april. Het tweede model is een certificaat of acte die de burger kreeg uitgereikt als hij zijn grondvergadering had bezocht.

Afbeelding 69. Den Bosch (1798). Register met handtekeningen van burgers die de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' hebben ondertekend, nadat zij door de agenten tot zuivering van de grondvergaderingen waren toegelaten. De agenten hebben zich in Den Bosch meer met de 'zuivering' ingelaten dan op andere plaatsen in Bataafs-Brabant.

Afbeelding 70 Den Bosch (1798). Twee pagina's uit het register met handtekeningen van burgers die de verklaring van 'onveranderlijke afkeer' hebben ondertekend.